

માર્ગ અને મકાન વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના
(GSHP-II)

પુનર્વસન નીતિનું માળખું
(Resettlement Policy Framework)

મે, ૨૦૧૯

અનુક્રમણિકા

૧	પ્રસ્તાવના	1
૩	પુનર્વસન નીતિ માળખાનો ઉદ્દેશ	1
૩	દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજનાનો ધ્યેય.....	2
૪	સામાજિક છણાવટ	3
૫	દેખીતી હકારાત્મક અને નકારાત્મક અસરો.....	3
૬	જમીન સંપાદન અને પુનર્વસનની અસરો.....	4
૭	દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના માં સામાજિક પ્રતિકુળ અસરો ઘટાડવા માટે અને ઓછામાં ઓછી જમીન સંપાદન કરવાની જરૂર પડે તે માટેનો અભિગમ.....	4
	૭.૧ માર્ગ અધિકારની (RoW) અંદર સમાવેશ થાય તેવું સુધારાત્મક આયોજન.....	5
	૭.૨ અસર થતા માર્ગોની પહોળાઈ (COI) માટે અપનાવવાનું અભિગમ.....	5
	૭.૩ અસર થતા માર્ગની પહોળાઈ(COI) ની અંદર સ્થળ દીઠ, અસરો હજુ ન્યૂનતમ કરી શકાય, તે માટેનાં પગલાં	5
૮	લાગુ પડતું કાનુની અને નીતિ વિષયક માળખું.....	6
૯	પુનર્વસન નીતિનું માળખું.....	8
૧૦	પુનર્વસન નીતિ અને લાયકાતમાટેના ધોરણો	9
૧૧	પારિભાષિક શબ્દો અને વ્યાખ્યા.....	10
૧૩	હક્ક-દાયિત્વ અધિકારોનું માળખું.....	13
૧૩	વસ્તી અને સામાજિક આર્થિક સર્વે	25
૧૪	મૂલ્યાંકનની સામાજિક અસર (SIA)તથા પુનઃસ્થાપન તૈયારી(RAP)	25
૧૫	આવક પુનઃસ્થાપિત કરવાના પગલાં.....	25
૧૬	જાહેર લોક-પરામર્શ અને સ્પષ્ટતા	27
૧૭	જાતીય (જેન્ડર) વિકાસ (GENDER DEVELOPMENT) વ્યૂહ રચના	28
	૧૭.૧ બાંધકામના શિબિરમાં મહિલાઓ માટે સગવડો.....	29
૧૮	લિંગ (જાતિ) સમન્વય કાર્યવાહી પ્લાન.....	33
૧૯	મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજના (LABOUR INFLUX MANAGEMENT).....	33
૨૦	એચઆઈવી / એઈડ્સ અટકાવવાનું આયોજન (HPP)	37
૨૧	પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) અમલીકરણની વ્યવસ્થા.....	37
	૨૧.૧ પર્યાવરણીય અને સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ.....	37
	૨૧.૨ RAP અમલીકરણ એજન્સી દ્વારા યોજનાના અમલની કામગીરીમાં ટેકો.....	40

૨૧.૩	ફરિયાદ નિવારણ માટેનું તંત્ર (Complaint Handling Mechanism-CHM).....	41
૨૧.૪	ફરિયાદ નિવારણ યંત્ર (Grievance Redress Mechanism-GRM).....	43
૨૧.૫	વળતર અને મદદ અંગે કાર્ય પધ્તી.....	45
૨૧.૬	તાલીમ અને કાર્યક્ષમતા વધારવા માટેનું તંત્ર.....	46
૨૨	દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન.....	47
૨૩	બાંધકામના કામોમાં સંકલન અને પ્રમાણિત કરવું.....	48
૨૪	પુનર્વસનનો અંદાજ.....	48

૧ પ્રસ્તાવના

૧. ગુજરાત રાજ્ય ધોરી માર્ગ યોજના^૧ દ્વારા માર્ગ અને મકાન વિભાગ (મા.મ.વિભાગ) ગુજરાત સરકાર અને વિશ્વબેંકે પોતાની કુશળ ભાગીદારી ચાલુ રાખી છે. દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના (GSHP-II) દ્વારા સ્ટેકહોલ્ડરોની ભાગીદારીથી સમુદાયોને સશક્તિકરણ તરફ આગળ વધારવાનો તથા રોડ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને ઉન્નત બનાવવાનો આ બીજો પ્રયાસ હતો. હયાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગોની મજબૂતી, ઉન્નતી તથા અમલીકરણ માટે વિકાસ પ્રક્રિયાને સતત ચાલુ રાખતા માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગુજરાત સરકારે GSHP-II હેઠળ ૧૫૩ કિ.મી. લંબાઈના વધારાના ૪ રાજ્ય ધોરીમાર્ગો પસંદ કર્યા છે. આ ચાર માર્ગોને જરૂરીયાત મુજબ સૂચિત પુનર્વસન/મજબૂતીકરણ અને વિસ્તરણ માટે પ્રસ્તાવિત કરેલ છે. DPR ની તૈયારીના ભાગરૂપે આ ચાર માર્ગો માટે સામાજિક સુરક્ષા અહેવાલો બનાવવામાં આવેલ છે અને તેમાં HIV/AIDS નિવારણ યોજનાનો પણ સમાવેશ થયેલ છે. GSHP-II હેઠળ ધ્યાનમાં લીધેલ વધારાના ચાર માર્ગોની યાદી કોષ્ટક ૧-૧ માં દર્શાવેલ છે.

કોષ્ટક ૧-૧: GSHP-II અંતર્ગતના વધારાના યોજના માર્ગો

(વિસ્તરણ / સુધારણા અને પુનર્વસન કોરિડોર - ડીપીઆર તૈયાર કરેલ છે)

અનુક્રમ	માર્ગના નામ	લંબાઈ (કિ.મી.)	રાજ્યધોરી માર્ગ નંબર	માર્ગ અધિકાર હદ (મી)	માર્ગ નું હાલમાં સ્વરૂપ	સૂચિત સુધારો	સંકળાયેલ જીલ્લાઓ	પ્રદેશ
માર્ગોની ઉન્નતિ								
૧	મેહસાણા - ઊંઝા - સિધ્ધપુર - પાલનપુર	૬૦.૯૦	SH-૪૧	૬૦	ચા.મા.	છ.મા..+હા.શો.+ ડાબી બાજુ વિવિધલક્ષી પથ	મેહસાણા, પાટણ, બનાસકાંઠા	ઉત્તર ગુજરાત
૨	મેહસાણા બાયપાસ (આર.ઓ.બી સહીત)	૫.૦૦	SH-૪૧	૬૦ અને ૧૦૦	દ્વિ.મા	ચા મા.+ હા.શો	મેહસાણા	
૩	રાધનપુર - સામી - હારીજ - ચાણસ્મા	૬૦.૪૦	SH-૫૫	૩૦	દ્વિ.મા	પુનર્વસન / મજબૂતીકરણ	પાટણ	
૪	વલ્લભીપુર - રંધોળા (વાયા ધોળા - પરવાળા)	૨૭.૦૦	SH-૩૯	૨૪	દ્વિ.મા	પુનર્વસન / મજબૂતીકરણ	ભાવનગર	સૌરાષ્ટ્ર
	કુલ	૧૫૩.૩૦						
એ.મા. - એક માર્ગીય, દ્વિ.મા. - દ્વિમાર્ગીય, મ.મા - મધ્યવર્તી માર્ગ, સાં.દ્વિ.મા- સાંકડો દ્વિમાર્ગીય., ચા.મા - ચાર માર્ગીય, ડા.શો - ડામર શોલ્ડર હા.શો. -હાર્ડ શોલ્ડર, કુ.પા.+બંગ - કૂટપાથ, બંધ ગટર સાથે								
સ્ત્રોત: માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગુજરાત સરકાર								

૨ પુનર્વસન નીતિ માળખાનો ઉદ્દેશ

૨. પુનર્વસન નીતિ માળખાની રચના, યોજના ને લાગુ પડતા સુસંગત કાયદાઓ અને વિશ્વબેંકની નિયોજિત નીતિ ૪.૧૨ (OP 4.12-IR) પર આધારિત છે. પુનર્વસન નીતિના માળખામાં સિદ્ધાંતો અને કાર્યપદ્ધતિ, કાનૂની માળખું, કામગીરીનું માર્ગદર્શન, સંસ્થાકીય વ્યવસ્થાપન, વિવિધ પ્રકારની અસરો સામે મળતા અધિકાર,

^૧ ગુજરાત રાજ્ય ધોરી માર્ગ યોજના (GSHP - વર્ષ ૨૦૦૧ થી ૨૦૦૭ દરમિયાન) વિશ્વ બેંક સહાયિત એક સફળ રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના હતી, જેના અંતર્ગત ઘણા નમુના સ્વરૂપ બેન્યમાર્ક સ્થાપિત થયેલ.

જાહેર કરવાની કાર્યપદ્ધતિ અને દેખરેખ તથા મૂલ્યાંકની રૂપરેખાનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આ માળખું પ્રસ્તાવિત યોજના તથા અનુગામી માર્ગોમા સુધારણાના કામો દ્વારા થતી સામાજિક અસરોના સંચાલનમાં માર્ગદર્શન આપશે. પુનર્વસન નીતિ માળખાની રચનાના હેતુ અંતર્ગત (i) યોજનાથી અસરગ્રસ્ત લોકોના પુનર્વસનના કાર્યમાં અને પુનઃસ્થાપનના લાભોમાં સમાનતા આવશે, (ii) હાલની સારી કાર્યપદ્ધતિને લક્ષમાં લઈ સંસ્થાકીય સમસ્યાઓને વધુ પદ્ધતિસર હલ કરી શકાશે, (iii) પુનર્વસન કામગીરી આયોજન (RAP)ના અમલીકરણ માટે યોજના કક્ષાએ સંસ્થાકીય વ્યવસ્થાપન અપનાવી શકાશે, અને (iv) ફરિયાદોના નિકાલ માટે પદ્ધતિ સ્થાપી શકાશે અને તે ઉપર દેખરેખ તેમજ તેનું મૂલ્યાંકન વિગેરે કરી શકાશે. આ નીતિના માળખાથી દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના (GSHP-II) હેઠળ પુનર્વસન કામગીરીનું આયોજન (RAP) તૈયાર કરવામાં મદદ મળશે. બાંધકામ શરૂ કરવાના ૧૨૦ દિવસ અગાઉ બેંક દ્વારા મંજૂર થયેલા તમામ સોશ્યલ સેફગાર્ડ (RAP, RPF etc) દસ્તાવેજ જાહેર કરવામાં આવશે.

૩ દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજનાનો ધ્યેય

૩. વિશ્વબેંક સહાયીત ગુજરાત સ્ટેટ હાઇવે યોજના (GSHP) દ્વારા, અન્ય રાજ્યોને અનુસરવા માટે ઘણા બેંચમાર્ક પણ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે. આ યોજના વર્ષ ૨૦૦૧ થી ૨૦૦૭ દરમિયાન મા.મ વિભાગ દ્વારા સફળતાપૂર્વક અમલમાં મૂકાયેલ. ગુજરાત રાજ્ય એ તેની આર્થિક વૃદ્ધિ ટકાવી રાખવાની સાથે તે પ્રસ્થાપિત કર્યું છે કે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એ એક ચાવીરૂપ પાસું છે અને તે ગુણવત્તાસભર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સ્થાપિત કરવામાં વધારો કરે છે. વિશ્વબેંક સહાયીત દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજનાના (GSHP-II) એ એક મોટી પહેલ છે.

૪. માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગુજરાત સરકારે વિશ્વબેંક સાથે કરાર કરી દ્વિતીય જી.એસ.એચ.પી.(GSHP-II) યોજના માટે રૂ. ૧૯૩૮ કરોડ (૩૨૩ મીલીયન યુએસ ડોલર) નો અંદાજ નક્કી કરેલ છે. વિશ્વ બેંક સાથે લોન મૂલ્યાંકનની પૂર્વ આવશ્યકતા રૂપે, માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગુજરાત સરકાર અંતિમ યોજનાઓ અને અમલીકરણ સાથે તૈયાર થતાં પહેલા ઘણા પ્રોજેક્ટો સાથે સજ્જતાને પહોંચી વળે છે. દ્વિતીય જીએસએચપી (GSHP-II) હેઠળ કામની હાલની સ્થિતિ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે અને સમાપ્તિના તબક્કા નજીક છે.

૫. યોજના અમલીકરણ એકમ, મા.મ વિભાગ દ્વારા જીએસએચપી-II ના સમય વિસ્તરણ માટે સૂચિત કરાયેલ, જે માટે ગુજરાત સરકારે બચતના ઉપયોગ તથા સમય વિસ્તરણ માટે યોગ્ય મંજૂરી આપેલ છે. યોજના હેઠળ બચતનો ઉપયોગ સૂચિત વધારાના ચાર કોરિડોર (યોજના માગો) ના સિવિલ કામો અંતર્ગત હાઇવે ની સુધારણા, વિસ્તરણ અને મજબૂતાઈ કરવાનો પ્રસ્તાવ છે. પ્રોજેક્ટ્સ ડિલિવરીમાં પ્રોજેક્ટ્સને વધુ આકર્ષક બનાવવા માટે તેમજ ભાવી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની તરફેણમાં વધારો કરવા તથા તેના વધુ લાભો મેળવવા માટે ફાઇનાન્સિંગ / પેકેજીંગની કેટલીક નવીન રીતો સાથે ઇપીસી કરાર કરાશે. આ ઉપરાંત, GSHP-II હેઠળ વધારાના કોરિડોરમા 'ક્લાયમેટ રેસીલેંટ હાઇવે કન્સેપ્ટ' અને સલામત રસ્તા બાબતે પહેલ કરવાનો પ્રયાસ હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

જ સામાજિક છણાવટ

6. યોજનાની તૈયારીના પ્રારંભિક તબક્કામાં, 155 કિ.મી.ના યોજના કોરિડોરનું સ્કિનિંગ કરેલ જેને બીજા તબક્કામાં હાથ ધરવામાં આવેલ.

7. છણાવટ સ્થળોની મુલાકાતો, હિત ધરાવનારાઓ સાથે પરામર્શ અને ગૌણ (secondary) માહિતીઓ ઉપર સમીક્ષાનો આધાર લેવામાં આવેલ હતો. માહિતીને પૃથક્કૃત કર્યા બાદ, આ પૃથક્કરણના ચાવીરૂપ સામાજિક પરિમાણો મળી આવેલ હતા તેની વિગતો કોઠા નં: ૨-૨ માં દર્શાવેલ છે.

કોઠો ૨-૨: છણાવટ આધારિત પરિણામો ના તારણો

- શક્ય હોય ત્યાં સુધી ઉપલબ્ધ માર્ગ અધિકાર (RoW) ની મર્યાદામાં માર્ગના અનુભાગ સમાવવામાં આવશે, તેથી મોટા પ્રમાણમાં માર્ગ અધિકાર થકી કોઈ જમીન સંપાદનનો ક્યાસ કરવાનો રહેશે નહિ. સૂચિત માર્ગોની આસપાસમાં કોઈ મોટી વસ્તી આવેલ નથી, જેથી માર્ગોના વિકાસમાટે બાય-પાસ બનાવવા જરૂરી બને નડતર રૂપ થાય.
- છણાવટ કરેલ સ્થળોની મુલાકાતોના પૃથક્કરણ અને પરામર્શના આધારે, માર્ગ-સંગમ (Junction) અને વસવાટનો થોડા વિસ્તારના અમુક ટુકડાઓ ને બાદ કરતા તમામ સુયોજિત પર્યાય અભ્યાસના માર્ગોના માર્ગ અધિકાર હદ દબાણમુક્ત છે; આમ માલિકી ન ધરાવતા લોકો પર થનાર અસરના ઉપાયોને વિગતવાર નક્કશા તૈયાર કરતી વખતે, ધ્યાને લેવામાં આવશે;
- પરિયોજનાના માર્ગ મહેસાણા-પાલનપુર, વલ્લભીપુર-રંઘોળા અને રાધનપુર-ચણાસમા માર્ગો પર માર્ગની સાથ-સાથમાં અને માર્ગની એક તરફથી બીજી તરફ પશુઓની અવરજવર જોવા મળેલ છે.
- જળાશયો જેવા કે ખુલ્લા ફૂવા, તળાવો, સરોવરો જે માર્ગોની આસપાસના વિસ્તારમાં સ્થિત છે, જો કે આ જળાશયો પર આ પરિયોજનાની અસર નહીંવત પડશે, કારણ કે, તે આ પરિયોજનાના સ્થળથી ઘણી દૂર આવેલ છે. જ્યાં તે માર્ગોની નજીક આવેલા છે, ત્યાં, આવા જળાશયો પર ઓછામાં ઓછી અસર થાય તેની કાળજી લેવામાં આવશે.
- ગ્રામ્ય તાલુકા કે જે પાંચમી અનુસૂચિ માં જાહેર કરેલ વિસ્તાર છે તેમાંથી નીચે મુજબના માર્ગો પસાર કરવા નહીં.
- માર્ગોના આસપાસ રહેવાસીઓ સાથે નાં પરામર્શ ના આધારે એવું ફલિત થાય છે કે એ લોકો આ માર્ગોના વિકાસનું સ્વાગત કરે છે. માર્ગોની નજીકમાં રહેતા સમુદાયો દ્વારા નીચેના સૂચનો મોકલવામાં આવ્યા છે, જે યોજનાની ડિઝાઇન તૈયાર કરતી વખતે વિચારણામાં લઈ શકાય. માર્ગ સંગમ સુધારણા સમયે પૂરતી રોશનીની વ્યવસ્થા હોય, ગટરો બનાવવામાં આવે અને માર્ગોની બાજુના પાણીના નિકાલ માટે નીક, નાળું, ગરનાળું બનાવવામાં આવે. માર્ગોની બાજુમાં વાહન ઉભા રખવાની જગ્યા વ્યવસ્થા કરવામાં આવે, અને જાહેર શૌચાલયો જેવી સુવિધાઓ બનાવવામાં આવે, શહેરી વિસ્તારોમાં સુરક્ષા/માર્ગ સલામતીના પગલાં જેવા કે ગતિરોધક, ઝેબ્રા ક્રોસીંગ, ફૂટપાથ, ગાર્ડ રીલ, સાઇન બોર્ડ, શેરીઓમાં રોશની વ્યવસ્થા વિગેરે અને સંવેદનશીલ વિસ્તારોમાં (હોસ્પિટલ, શાળાઓ વિગેરે) ઘોંઘાટ પ્રતિરોધક મુકવા .

ખ દેખીતી હકારાત્મક અને નકારાત્મક અસરો

8. સૂચિત પરિયોજનાની હકારાત્મક અને નકારાત્મક બંને પ્રકારની અસરો છે. હિત ધરાવનારાએ રજુ કરેલા હકારાત્મક પાસા આ મુજબ છે, (i) આ યોજનાથી લોકો અને સામાનની હેરફેર ઝડપી બનશે, જેથી સ્થાનિક અને રાજ્ય કક્ષાએ અર્થતંત્રમાં વૃદ્ધિ મળશે. (ii) લોકોને એહસાસ થયો કે હાલના માર્ગ પરની એક વસ્તી બીજી વસ્તી આ પરિયોજના માર્ગથી આંતરિય કડીઓ માર્ગો જોડાણો વધુ થવાથી નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ શકશે. (iii)

વિકાસને આડે આવતા નિયંત્રણો દૂર થશે જેથી કૃષિ, વેપાર, શિક્ષણ, આરોગ્ય અને સમાજ કલ્યાણના ક્ષેત્રમાં વિકાસ માટેની પર્યાય પ્રગતિ થઈ શકશે. (iv) મુસાફરીનો સમયમાં બચત થશે. (v) બહેતર ડિઝાઇન અને સુરક્ષાના પગલાં લેવાથી અકસ્માતોનું પ્રમાણ ઘટશે. લોકો દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલા નકારાત્મક પાસા આ મુજબ છે. (i) જમીન ગુમાવવી પડશે; (ii) લોકોનું સ્થળાંતર થશે; (iii) આજીવિકામાં નુકશાન અને (iv) જનસામુદાયિક મિલકતો ગુમાવશે. પરિયોજનાની નકારાત્મક અસરો ઘટાડવા માટે અથવા તેને દૂર કરવા માટેના પ્રયત્નો નીચે દર્શાવેલ પરિચ્છેદમાં રજુ કરેલ છે.

૬ જમીન સંપાદન અને પુનર્વસનની અસરો

9. આ પરિયોજના હેઠળ આવરાયેલ માર્ગોની અધિકારની હદ (RoW) અલગ અલગ યોજના માર્ગ માટે બદલાતી રહે છે. સૂચિત સુધારા માટે માર્ગ ઉપર થતી અસરો (CoI) નો અભિગમ અપનાવવામાં આવેલ છે; અને માત્ર ખાનગી બાંધકામ, સંસ્કૃતિક અને સમુદાયિક સંપત્તિઓ - જનસમુદાય અસ્કયામતો ને જ અસર થશે. મોટા ભાગની ખાનગી જમીન ખેતીને અસરકર્તા છે. મોટા ભાગની અસરગ્રસ્ત બાંધકામો વાણીજ્ય હેતુની ખાનગી દુકાનો કે જેમાં નાની દુકાનો/ છાપરા કે જે સરકારની જમીનને બળપૂર્વક કબજો કરેલ છે. રહેણાંકના બાંધકામો સુઢાં સરકારી જમીન ને દબાણ કરવાથી અસરગ્રસ્ત રૂપે દેખાય છે. જનજાતિ અસ્કયામતોમાં હાથ-પમ્પ(ડંકી), પાણીની કુંડી, પાણીની ટાંકી પાયખાના, ખુલ્લા કુવા, વૃક્ષો ફરતેના ચોતરા, આરામ કરવાના આશ્રય સ્થાનો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

10. અધિક યોજના કોરીડોર્સ, એકસાથે ૧૪૬ સંપત્તિઓ (માળખાઓ)ને અસર થશે, જે પૈકી ૧૮ સામુદાયિક સંપત્તિઓ અને ૧૪ સાંસ્કૃતિક સંપત્તિઓ છે.

૭ દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના માં સામાજિક પ્રતિકુળ અસરો ઘટાડવા માટે અને ઓછામાં ઓછી જમીન સંપાદન કરવાની જરૂર પડે તે માટેનો અભિગમ

11. ગુ.રાધો.યો.-૨ માં યોજનાં ની તૈયાર કરવામાં અને તેનું આલેખન (ડિઝાઇન) તૈયાર કરવામાં જમીન સંપાદન અને પુનઃવસનની અસરોને ટાળવા યોજના નાં આંતરિક ભાગ તરીકે સમાવી લેવામાં આવેલ છે અને તે માટે સજાગ પ્રયત્નો કરવામાં આવેલ છે. જ્યાં ટાળી ન શકાય તેવા સંજોગો હોય ત્યાં ગુ.રાધો.યો. ની યોજનામાં થયેલ અસરોને ધ્યાનમાં લઈને આલેખન (ડિઝાઇન) માં ફેરફાર કરીને ન્યૂનતમ જમીન સંપાદન કરવું પડે, તેવા પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે. ન્યૂનતમ જમીન સંપાદન કરવું પડે તેમજ પુનર્વસનની અસરો શક્ય તેટલી ઘટાડવા માટે ત્રણ તબક્કાની ક્રિયા-પ્રતિક્રિયા (iterative) પ્રક્રિયા તૈયાર કરવામાં આવેલ છે જે તે નીચેના ભાગમાં વિગતવાર જણાવવામાં આવેલ છે. ઉપલબ્ધ માર્ગ અધિકાર (RoW)ની અંદર સુધારાનું આયોજન કરવું.

૭.૧ માર્ગ અધિકારની (RoW) અંદર સમાવેશ થાય તેવું સુધારાત્મક આયોજન

12. હસ્તાંતરણ માટે વિચારણીય મુદ્દાઓ (ToR) આધારિત આલોખન ટુકડીને માર્ગ અધિકાર (RoW) ની મર્યાદામાં જ કોસ સેક્શન બનાવવા માટે સલાહ આપવામાં આવેલ.

યોજના માર્ગો માટે માર્ગ અને મકાનના દરેક વિભાગ-પેટાવિભાગ પાસેથી માર્ગોની હદની માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવી છે. તે મુજબ, માર્ગ અધિકાર (RoW) ને લગતી માહિતી દરેક માર્ગ અને મકાન વિભાગના ક્ષેત્રિય વિભાગોમાંથી, સંબંધિત યોજના માર્ગ માટે એકત્રિત કરવામાં આવી છે.

૭.૨ અસર થતા માર્ગોની પહોળાઈ (COI) માટે અપનાવવાનું અભિગમ

13. ગુ.રાધો.યો.-૨ માં અસર હેઠળ આવતા માર્ગો પૈકી જે અસર થતા માર્ગ પ્રત્યેનું એવો અભિગમ અપનાવવામાં આવ્યો છે, કે જેથી માર્ગ અધિકાર (RoW)ની અંદર રહીને પર્યાવરણીય અને સામાજિક લાક્ષણિકતા પરની અસર ઘટાડી શકાય. યોજના ડિઝાઇનમાં સામાજિક મુદ્દાનો સમાવેશ થાય, તેની ખાતરી રાખવામાં આવેલ છે, જેથી આ માર્ગ પરની અસરો ઘટાડી શકાય, જે સ્વીકાર્ય ડિઝાઇનના સિદ્ધાંતો અને ધોરણો મુજબ હોય, અને ઓછામાં ઓછા લોકો નિર્વાસિત થાય અને યોજનાની અન્ય અસરો પણ ઘટી શકે. અસર વાળો માર્ગ એટલે સૂચિત રોડ કોસ સેક્શનના ટો- વોલ વચ્ચેની પહોળાઈ.

૭.૩ અસર થતા માર્ગોની પહોળાઈ(CoI) ની અંદર સ્થળ દીઠ, અસરો હજુ ન્યૂનતમ કરી શકાય, તે માટેનાં પગલાં

14. અસરવાળા માર્ગ (CoI)ની અંદર અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓની ગણતરી અને સામાજિક-આર્થિક સર્વે કરાવવામાં આવેલ. લોકો પર થતી અસરો હજુ કેટલી ઘટાડી શકાય છે, તેના પર ડિઝાઇનના આખરી તબક્કામાં વિચાર કરવામાં આવેલ. મિલકતો, જેના પર અસર થતી અટકાવી શકાય તેમ હોય, તેમને બચાવવામાં આવેલ છે, તે માટે ડિઝાઇનમાં જરૂરી ફેરફાર કરવામાં આવેલ છે અને સુરક્ષા માટેના ઉપાય લેવામાં આવ્યા છે.

15. CoI ની અંદર અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓની વસ્તી ગણતરી અને સામાજિક-આર્થિક સર્વેક્ષણ સંકલન કરવામાં આવશે અને લોકો પર વધુ ઘટાડાની શક્યતાઓ ડિઝાઇનના અંતિમકરણના ભાગ રૂપે કાર્ય કરશે . પ્રોપર્ટીઝને અસર કરવાથી ટાળી શકાય છે, આવશ્યક ડિઝાઇન ફેરફારોને અપનાવ્યા પછી અને સંરક્ષણના પગલાઓનો સ્વીકાર કર્યા પછી, બચાવવામાં આવશે .

² માર્ગ અધિકારની હદ (RoW) એ કાયદેસરનો માર્ગ છે, જે રાજ્ય સરકારની માલિકીની જાહેર હેતુઓમાટેની જમીન છે, એ ફાળવણી માટે તેનો વહિવટ મા. અને મ.વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે. CoI એ માર્ગના વાસ્તવિક બાંધકામ માટેની જરૂરી પહોળાઈ છે, જેમાં કેરેજવે, શોલ્ડર અને પુસ્તો (Embankment) નો સમાવેશ થાય છે.

૮ લાગુ પડતું કાનૂની અને નીતિ વિષયક માળખું

16. યોજના સંબંધિત, લાગુ પડતા કાયદાઓ અને નીતિઓની સમીક્ષા કરવામાં આવી અને તેનો યોજના સાથેનો સંબંધ કોઠો 8-1 માં બતાવવામાં આવેલ છે. મા. અને મ.વિ. એ વાતની ખાતરી રાખશે કે પ્રવૃત્તિઓ નું અમલીકરણ નીચે જણાવેલ નિયમને / કાનૂની ઢાંચા મુજબ હોય.

કોઠો 8-1: રાષ્ટ્રીય અને વિશ્વ બેંકની નીતિ : યોજના સાથે સંબંધ અને યોજનાને લાગુ પડવું

અનુક્રમ	કાયદા અને નીતિ	આ યોજના સાથે સંબંધ	લાગુ પડવું
૧	જમીન સંપાદન, પુનર્વસન અને પુનઃ સ્થાપન અધિનિયમ, ૨૦૧૩ (જાન્યુઆરી ૨૦૧૪ થી અસરકારક) માં ફેર વળતર અને પારદર્શિતાનો અધિકાર	<ul style="list-style-type: none"> ભારતના બંધારણ હેઠળ સ્થપાયેલી સ્થાનિક સ્વરાજ્ય અને ગ્રામ સભાઓની સંસ્થાઓ સાથે વિચારણા કરવા, ઔદ્યોગિકરણ માટે જમીન સંપાદન, આવશ્યક માળખાકીય સુવિધાઓ અને શહેરીકરણના વિકાસ માટે માનવ, સહભાગી, જાણકાર અને પારદર્શક પ્રક્રિયાને સુનિશ્ચિત કરવા. અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને ન્યાયપૂર્ણ અને વાજબી વળતર પૂરું પાડવું, જેની જમીન હસ્તગત કરવામાં આવી છે અથવા હસ્તગત કરવા માટે પ્રસ્તાવિત છે અથવા આવા સંપાદન દ્વારા પ્રભાવિત છે પુનર્વસન અને અસરગ્રસ્ત લોકો માટે પૂરતી જોગવાઈઓ કરો. ખાતરી આપો કે ફરજિયાત હસ્તાંતરણનું સંચિત પરિણામ એવું આવવું જોઈએ કે અસરગ્રસ્ત લોકો વિકાસમાં ભાગીદાર બનશે અને પછીથી તેમના સંપાદન પછીના સામાજિક અને આર્થિક સ્થિતિમાં સુધારો લાવશે. 	યોજનાના બધા માર્ગો ને લાગુ પડે છે.
૨	જમીન સંપાદન, પુનર્વસન અને પુનર્વસન ગુજરાત સુધારણામાં ફેર વળતર અને પારદર્શિતાનો અધિકાર, કાયદો, ૨૦૧૬ (ઓગસ્ટ ૨૦૧૬ થી અસરકારક)	<ul style="list-style-type: none"> ગુજરાત રાજ્યને તેના અરજીમાં ફેર સંપાદન અને પુનઃવસવાટ અને પુનર્વસન કાયદો, ૨૦૧૩ માં પારદર્શિતાના યોગ્ય વળતરનો અધિકાર, "પ્રિન્સિપલ એક્ટ" માં સુધારો કરવા માટે, જોગવાઈઓ સરળ બનાવવા સાથે ગુજરાત સુધારણા અધિનિયમ, 2016 ની રચના કરી. ૧૫ ઓગસ્ટ ૨૦૧૬ ના રોજ શરૂ કરાઈ હતી. ફેર વળતરનો અધિકાર, જમીન સંપાદન અને પુનર્વસન અને પુનર્વસન (ગુજરાત સુધારણા) અધિનિયમ, ૨૦૧૬ માં પારદર્શિતા વળતર અને આર એન્ડ આર પદ્ધતિઓના સંદર્ભમાં પ્રિન્સિપલ એક્ટ (સેન્ટ્રલ એક્ટ) ની જેમ જ લગભગ છે. બે મુખ્ય ફેરફારો કર્યા છે જે નીચે પ્રમાણે શામેલ છે: <ul style="list-style-type: none"> ૧૦એ ની પેટા કલમમાં ઉલ્લેખિત ચોક્કસ યોજનાઓ ના જાહેર હિત અને એસઆઈએને રાજ્ય સરકારની છૂટ આપવા. એક અન્ય મુખ્ય મુદ્દો નોંધ્યું છે કે ગુજરાત (સુધારો)અધિનિયમ ૨૦૧૬એ આર એન્ડ આર સહાય પૂરી 	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.

અનુક્રમ	કાયદા અને નીતિ	આ યોજના સાથે સંબંધ	લાગુ પડવું
		પાડે છે, જેમાં અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ નક્કી કરાયેલ જમીન વળતરની રકમના ૫૦% જેટલી રકમ છે કે જે કિસ્સામાં યોજના જે રેખીય છે.	
૩	પંચાયત જોગવાઈ (અનુસૂચિત વિસ્તારોને લાગુ પાડવું) અધિનિયમ, ૧૯૯૬	આ અધિનિયમની એક અગત્યની જોગવાઈમાં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં વિકાસ માટે ગ્રામ સભા અથવા પંચાયત યોગ્ય સ્તરે, જમીન સંપાદન કરતા પહેલાં પરામર્શ કરવો, અને અસરગ્રસ્તોના પુનઃસ્થાપન કે પુનર્વસન અનુસૂચિત વિસ્તારમાં કરતા પહેલાં પરામર્શ કરવું.]]	આ માર્ગો પાંચમી અનુસૂચિતના વિસ્તારોમાં લાગુ પડતા નથી.
૪	અનુસૂચિત જાતિ અને અન્ય વન વાસીઓ (વનના હકો) અધિનિયમ, ૨૦૦૬	આ કાયદો વનવાસીઓના અનુસૂચિત જાતિઓના અધિકારો બતાવે છે, જેઓ તા. ૧૩/૧૨/૨૦૦૫ પહેલાં વનવિસ્તારની જમીન ધરાવતા હતા, ઉપરાંત એવા વનવાસીઓ જે ત્રણ પેઢીથી એ વિસ્તારમાં રહેતા હોય, એટલે કે ૭૫ વર્ષથી રહેતા હોય, ૪ હેક્ટર સુધી મર્યાદિત છે. આ હકો વારસાગત છે, પરંતુ તે તબદીલ કરી શકાય તેમ નથી કે તેમની પાસેથી લઈ શકાય તેમ નથી.	યોજનાના બધા માર્ગોમાટે લાગુ પડે છે.
૫	વિશ્વ બેંક ની કામગીરીની નીતિ ૪.૧૨ સ્વૈચ્છિક ન હોય તેવું પુનર્વસન	ગુમાવેલ જમીન અને મિલકતોમાટે રોકડ વળતર પૂરતું હોવું જોઈએ. લાભોની પાત્રતામાં, યોજના અસરગ્રસ્ત લોકોનો જમીન પર કાયદેસરનો હક છે, (જેમાં રિવાજ મુજબ અને પરંપરાગત જમીનના હકો, જે કાયદા હેઠળ માન્ય છે, તેનો સમાવેશ થાય છે.) જે યોજના અસરગ્રસ્ત લોકોના આવા અધિકાર ન હોય, પણ જમીન ધરાવતા હોય, કમજોર વર્ગની જરૂરિયાતો ધ્યાને રાખવી, નિર્વાસિત થયેલા લોકોને સમયસરની અને સંબંધિત જાણકારી, પુનર્વસનના વિકલ્પો બાબતે તેમની સાથે પરામર્શ, તેમને આયોજનમાં ભાગ લેવાની તક પણ આપવામાં આવી, અને પુનર્વસનની દેખરેખમાટે પણ તક આપવામાં આવી. તેમની ફરિયાદો દૂર કરવામાટેનું તંત્ર પણ બનાવવામાં આવ્યું.	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૬	કામગીરીની નીતિ 4.10 સ્વદેશી લોકો	યોજનામાં બેંકથી નાણાકીય સહાય મેળવવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે. આ દરખાસ્તથી સ્થાનિક લોકોને અસર થાય તેમ છે, તેથી તેમની સાથે મુક્તરીતે અગાઉથી, પૂરતી જાણકારી સાથે પરામર્શ કરવો (FFM C) બેંકના નિયમો અનુસાર આવશ્યક છે. આ પરામર્શ યોજનાના દરેક તબક્કે કરવાનો રહેશે. ખાસ કરીને યોજના તૈયાર કરવાના તબક્કે જેથી તેમના મંતવ્યો પૂરેપૂરા જાણી શકાય, અને આ સમુદાયનો યોજનામાટે સમર્થન મેળવી શકાય. અને સ્થાનિક લોકોના વિકાસમાટે સ્વદેશી લોકો માટે જમીન સંપાદન અધિનિયમ /આદિજાતી વિકાસ આયોજન તૈયાર કરવાનું હોય છે.	આ માર્ગો પાંચમી અનુસૂચિતના વિસ્તારોમાં લાગુ પડતા નથી.
૭	સુપ્રીમ કોર્ટના આદેશ મુજબ, જાહેર જગ્યા પર ધાર્મિક માળખાના અતિક્રમણને દૂર કરવા અને પ્રતિબંધ લગાવવો	માર્ગો ની હદના ઉપયોગને નામંજૂર / નિયમન કરવા માટે, જાહેર જમીન અને જાહેર જગ્યાઓમાં ચર્ચ, મસ્જિદો, મંદિરો, ચર્ચના નિર્માણ માટે જાહેર જગ્યાઓ.	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૮	શ્રમ કાયદાઓ:	રોજગારી દરમિયાન અકસ્માત દ્વારા થતી ઈજાના કિસ્સામાં આ	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.

અનુક્રમ	કાયદા અને નીતિ	આ યોજના સાથે સંબંધ	લાગુ પડવું
	કામદાર વળતર કાયદો, ૧૯૨૩	વળતર વળતર પૂરું પાડે છે	
૯	ગ્રેજ્યુઇટી એક્ટ, ૧૯૭૨ નું ચુકવણી	કોઈ કર્મચારીએ ૫ અથવા વધુ વર્ષની સેવા પૂરી કરી હોય તો સેવાના દરેક પૂર્ણ વર્ષ માટે ૧૫ દિવસની વેતનની દરને મૃત્યુ પછી, જુદા જુદા શરતોની સંતોષ પર એક્ટ હેઠળના કર્મચારીને ગ્રેજ્યુઇટી ચુકવવાની હોય. આ કાયદો ૧૦ અથવા વધુ કર્મચારીઓને રોજગારી આપતી બધી સંસ્થાઓને લાગુ પડે છે	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૦	કરાર શ્રમ નિયમન) (અને નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૭૦	આ કરાર દ્વારા કોન્ટ્રાક્ટર કરારના કેટલાક વેલફેર પગલાં પૂરા પાડવામાં આવે છે અને જો ઠેકેદાર પ્રદાન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો તે કાયદાઓને પ્રિન્સિપલ એમ્પ્લોયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવશ્યક છે. મુખ્ય એમ્પ્લોયરને નોંધણી પ્રમાણપત્ર લેવાની જરૂર છે અને નિયુક્ત અધિકારી પાસેથી લાઇસન્સ લેવા માટે ઠેકેદારને આવશ્યક છે. જો તે ૨૦ અથવા વધુ કોન્ટ્રાક્ટ લેબરને રોજગારી આપે તો આ કાયદો પ્રિન્સિપલ એમ્પ્લોયરની સંસ્થાઓ અથવા ઠેકેદારને લાગુ પડે છે.	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૧	લઘુતમ વેતન ધારો ૧૯૪૮	નોકરી રાખનારે રોજગારની જોગવાઈ હોય તે કાયદા હેઠળ સરકાર દ્વારા નિશ્ચિત ન્યૂનતમ વેતન કરતાં ઓછું ન ચુકવવાનું શેડ્યૂલ રોજગારમાં માનવામાં આવે છે. ઇમારતો, રસ્તાઓ, રન વેનું નિર્માણ શેડ્યૂલ રોજગાર છે.	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૨	બાળ મજૂર(પ્રતિબંધ અને નિયમન) ધારો ૧૯૮૬	આ કાયદો અમુક વ્યવસાયો અને પ્રક્રિયાઓમાં ૧૪ વર્ષથી નીચેની ઉંમરના બાળકોની રોજગારને પ્રતિબંધિત કરે છે અને અન્ય તમામ વ્યવસાયો અને પ્રક્રિયાઓમાં બાળકોના રોજગારીની નિયમનને પ્રદાન કરે છે. બિલ્ડિંગ અને કન્સ્ટ્રક્શન ઉદ્યોગમાં બાળ મજૂરની રોજગાર પ્રતિબંધિત છે	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૩	પ્રસુતીના લાભનો ધારો ૧૯૬૧	બંધન કે કસુવાવડ વગેરે કિસ્સામાં મહિલા કર્મચારીઓને રજા અને કેટલાક અન્ય ફાયદા માટે આ કાયદો પ્રદાન કરે છે	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૪	કાર્યસ્થળ (નિવારણ, નિષેધ અને નિવારણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૩ના કાયદા મુજબ મહિલાઓના જાતીય સતામણી	આ કાયદો કાર્યસ્થળમાં જાતીય સતામણી વ્યાખ્યાયિત કરે છે, ફરિયાદના કિસ્સામાં તપાસ પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે અને આંતરિક ફરિયાદો સમિતિની સ્થાપનાને આદેશ આપે છે	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.
૧૫	માહિતી અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૫	આ અધિનિયમની નાગરીકોને યોજના અંગે જાણવાનો અધિકાર મળે છે. જેથી કામની પારદર્શિતા વધે છે, અને દરેક સરકારી અધિકારીની કામની જવાબદારી નિશ્ચિત થાય છે.	યોજનાના બધા માર્ગો માટે લાગુ પડે છે.

૯ પુનર્વસન નીતિનું માળખું

17. સૂચિત માર્ગ માટે કરવામાં આવેલ સામાજિક અસરોનું મૂલ્યાંકન (SIA)ના પરિણામોના આધારે તૈયાર કરવામાં આવેલ પુનર્વસનનું માળખું (RPF)ને યોજનાના બીજો તબક્કોમાં સમાવેશ કરવાનો વિચાર કરવામાં આવેલ છે. જે સિદ્ધાંતો અને કાર્યપદ્ધતિઓ(જમીન સંપાદનને અને પુનર્વસનને લગતી)GSHP-II માટેના અમલીકરણમાં અપનાવવામાં આવેલ હતી, તેજ કાર્યપદ્ધતિ GSHP-IIમાટે પણ અપનાવવા વિચારવામાં આવેલ છે, તેમાં તાજેતરની નીતિઓ/કાયદાઓમાં થયેલ ફેરફાર સામેલ કરવામાં આવશે, પરંતુ તે જમીન

સંપાદન અને પુનર્વસન કાયદો ૨૦૧૩ અને ગુજરાત સુધારણા અધિનિયમ, ૨૦૧૬, પૂરતા મર્યાદિત રહેશે નહીં, GSHP-I ના અમલીકરણમાંથી મળેલા અનુભવો અને અ પ્રકારના વિશ્વ બેંક દ્વારા ફંડ આપવામાં આવેલ, ભારતના અન્ય રાજ્યોના હાઇવે યોજનાના અનુભવોનો પણ તેમાં સમાવેશ કરવામાં આવશે.

૧૦ પુનર્વસન નીતિ અને લાયકાતમાટેના ધોરણો

18. પુનર્વસનનું માળખું (RPF)નો આધાર એ નીતિ પર છે કે અસરગ્રસ્ત લોકો પહેલા કરતાં બહેતર સ્થિતિમાં આવે અથવા ઓછામાં ઓછા યોજના શરૂ થતાં પહેલાં જે સ્થિતિમાં હોય એ સ્થિતિમાં, એ રહી શકે. પુનર્વસનનું માળખું (RPF)માં સૂચિત યોજનાના કારણે સામાજિક અસરોનું અસરકારક રીતે વ્યવસ્થાપન કરવામાં આવે તે માટે માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે. પુનર્વસનનું માળખું (RPF) માં એ વાતની ખાતરી રાખે આપે છે કે અસરગ્રસ્ત સમુદાયો આ યોજનાનો સારી રીતે સ્વીકાર કરે. અસરગ્રસ્ત લોકો સાથે યોગ્ય વાતચીત થાય તેની ખાતરી રાખશે. પુનર્વસનનું માળખું (RPF)માં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે:

- (i) માલિકી હક ધરાવનારાઓ અને (ii) માલિકી હક ન ધરાવનારાઓ. બંને પક્ષોના અસરગ્રસ્ત લોકોને પોતાની જમીન બાંધકામ અને અન્ય મિલકત જેવી કે ઉભા પાકો અથવા વૃક્ષો માટે વળતા મેળવવાનો અધિકાર
- ઉપરની દરેક કક્ષાના લોકોમાંથી કમજોર લોકોને વધારાનો ટેકો આપવામાં આવશે.
- પોજેક્ટ ડીઝાઇનમાં ફેરફાર કરીને શક્ય તેટલી વિપરીત અસરો ટાળવામાં આવશે અથવા તે ન્યુનતમ બને તેમાટે પ્રયત્નો કરવામાં આવશે. જ્યાં વિપરીત અસર ટાળી શકાય તેમ ન હોય ત્યાં યોજનાથી અસરગ્રસ્ત લોકોને તેમનું જીવનધોરણ ઊંચું આવે અથવા જીવનધોરણ જળવાઈ રહે તેમાટે સહાય કરવામાં આવશે.
- ફેરબદલી ખર્ચ લેખે જમીન માટેનું વળતર તથા મહેનતાણા માટેના ભથ્થા અથવા અન્ય ખર્ચ સાથે બીજી સહાય ઉપલબ્ધ કરવામાં આવશે. જમીન સંપાદન માં વાજબી વળતર અને પારદર્શીતાનો અધિકાર તથા પુનઃસ્થાપન અને પુનર્વસન (RFCTLARR) કાયદો-૨૦૧૩ અને સુધારાઓને અનુસરીને જમીન સંપાદીત કરવામાં આવશે.
- જમીનના વધી ગયેલ ટુકડાઓ માટે વળતર મેળવવાને પાત્ર અસરગ્રસ્ત લોકો સ્વીકારશે તો તેમને આપવામાં આવશે.
- બાંધકામનું નુકસાન અને અન્ય મિલકતોનું વળતર તેના પુનર્વસનના ખર્ચના આધારે આપવામાં આવશે અને અસરગ્રસ્ત વિસ્તારમાંથી નિર્વાસિત લોકો મિલકતો છોડીને જાય તે પહેલાં ચૂકવવામાં આવશે.
- જમીન સંપાદનના કારણે, અસરગ્રસ્ત લોકો જેમણે રોજગાર ગુમાવ્યો હોય તેમને સહાય આપવામાં આવશે.
- R&R કાયદો, 2013 અને જમીન સંપાદનની કલમ 11(1) હેઠળ સૂચનાના પ્રકાશનની તારીખ ટાઇટલ હોલ્ડર (કે જેઓ નિયમસર કાયદાકીયરીતે અધિકૃત છે.) માટે છેલ્લી તારીખ થશે. નોન ટાઇટલ હોલ્ડર (કે જેઓ નિયમસર કાયદાકીય રીતે અધિકૃત નથી) માટે વસ્તી ગણતરીના સર્વેની યોજનાની પ્રારંભની તારીખને છેલ્લી તારીખ માનવામાં આવશે.
- જે લોકો જમીનના માલિકો ન હોય તેમના માટે યોજના સેન્સસ સર્વે અથવા તે કોઈ નક્કી કરેલ તારીખને યોજના અધિકારીઓ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ આખરી તારીખ (Cut of Date) તરીકે કટ ઓફ ડેટ ગણવામાં આવશે.

- મકાન માલિક અથવા જમીન માલિક સેમ્પલ અર્વે દરમિયાન ગેરહાજર હોય તો તે લોકોને પણ સહાય આપવામાં આવશે અને બજેટની જોગવાઈઓમાં પણ સમીક્ષા કરવામાં આવશે નહીં. જોકે અસરગ્રસ્ત વિસ્તારમાં વિચરતા લોકો આખરી તારીખ (Cut of Date) કટ ઓફ ડેટ પછી કોઈપણ જાતના વળતર કે સહાય માટે પાત્ર રહેશે નહીં.
- કમજોર સમૂહને અલગ તાલીમ આપવામાં આવશે અને તેમનું જીવન ધોરણ સુધારવા માટે પુનર્વસનની સહાય આપવામાં આવશે.
- સાર્વજનિક મિલકતો/સ્રોતોને લગતી અને પુનર્વસનની યોજનાના અમલીકરણની વિગતોની જાણકરી હિત ધરાવનારાઓને કરવામાં આવશે અને આયોજન અને અમલીકરણ માટે લોકોની ભાગીદારી મળી રહે તેવા પ્રયત્નો કરવામાં આવશે.
- જિલ્લા કક્ષાએ સ્થિત વિવાદોનો ઝડપથી ઉકેલ આવી શકે તે માટે ફરિયાદ નિવારણ માટે યોગ્ય તંત્ર તૈયાર કરવામાં આવશે.
- અસરગ્રસ્ત લોકોની બધી પરામર્શ બેઠકના દસ્તાવેજ (Records) તૈયાર કરવામાં આવશે તથા યોજનાના અમલીકરણ, પુનર્વસન અને પુનઃ સ્થાપનની સેવાઓ દરમિયાન પણ પરમિશનની કાર્યવાહી ચાલુ રાખવામાં આવશે.
- ત્રાહિત સંસ્થાના દેખરેખવાળી યોજના હેઠળ આયોજિત પુનર્વસનની પ્રવૃત્તિઓનું યોગ્ય અમલીકરણ થતું રહે તેની ખાતરી માટે અસરકારક દેખરેખ અને મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિ સ્થાપિત કરાશે.

૧૧ પારિભાષિક શબ્દો અને વ્યાખ્યા

- ક. ખેતીની જમીન :** ખેતીની જમીન એટલે એવી જમીન જેની ઉપયોગીતા નીચેના હેતુઓમાટે કરવામાં આવતી હોય:
- (i) ખેતી અથવા બાગાયતી; (ii) પાક ઉગાડવા ઘાસ અથવા બગીચા બનાવવા; અને (iii) ખેડૂતો દ્વારા જમીન ઘાસચારા માટે વાપરવામાં આવી હોય/ એવી જમીન નહીં કે ફક્ત લોકો કાપણી માટે ઉપયોગમાં લેતા હોય;
- ખ. વહીવટકર્તા :** એટલે કે કલમ 43ની પેટા કલમ (1) હેઠળ અસરગ્રસ્ત પરીવારોના પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન માટે નિમવામાં આવેલ અધિકારી;
- ગ. અસરગ્રસ્ત વિસ્તાર :** એટલે કે સંબંધિત સરકારે જમીન સંપાદનના હેતુ માટે જાહેર કરેલ વિસ્તાર;
- ઘ. સત્તામંડળ :** એટલે કે કલમ 51 હેઠળ સ્થાપાયેલ જમીન સંપાદન અને પુનર્વસન તથા પુનઃસ્થાપન સત્તામંડળ;
- a. આયુક્ત : એટલે કે કલમ 44 ની પેટા કલમ (1) હેઠળ નિમાયેલ પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન માટેના આયુક્ત.
- b. સંપાદનનો ખર્ચ : સમાવિષ્ટ કરવા યોગ્ય-
- i. નુકશાની કે વળતર પેટે આપેલ વસ્તુ, જમીન સંપાદન અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન સત્તા મંડળે અથવા કોર્ટે જે કોઈપણ વધારાનું વળતર આપવાનો હુકમ કર્યો હોય અને તેના પરનું ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ તથા બીજી કોઈપણ રકમ કે જે અસરગ્રસ્ત પરીવારોને ચૂકવવા માટે સદર સત્તામંડળ અથવા કોર્ટે નક્કી કરી હોય તેનો વળતર ની રકમમાં સમાવેશ થાય છે;
- ii. સંપાદનની પ્રક્રિયામાં ઉભા પાક અને જમીનને થયેલ નુકશાન માટે વિલંબ શુલ્ક ચૂકવવામાં આવશે;
- iii. પ્રતિકુળ રીતે અસરગ્રસ્ત અથવા વિસ્થાપિત પરીવારોના સમાધાન માટે જમીન અને મકાન ના સંપાદનની કિંમત;
- iv. પુનઃસ્થાપિત વિસ્તારોમાં માળખા તથા સુવિધાઓના વિકાસનો ખર્ચ;
- v. આ કાયદા અનુસાર પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપનની કિંમત નક્કી કરવી;
- c. વિસ્થાપિત પરીવારો : એવા પરીવારો કે જેઓને અસરગ્રસ્ત વિસ્તારથી પુનઃસ્થાપન વિસ્તારમાં જમીનસંપાદન ના કારણે સ્થાનાતંત્રીત અને પુનઃસ્થાપિત કરેલ હોય.

- d. **જમીન ધારક** : એટલે કે માલિક, કબજેદાર અથવા ભાડૂઆત અથવા અન્ય તરીકે બધી જ જમીન રાખેલ વ્યક્તિ;
 - e. **માળખાકીય યોજના**: તેમાં કલમ ૨ ની પેટા કલમ (૧) ના ફકરા (બી) ની એક અથવા વધારે ઉલ્લેખિત બાબતો નો સમાવેશ થાય છે.
 - f. **જમીન** : જમીનમાંથી ઉદ્ભવતા લાભો અને જમીન સાથે સંકળાયેલ વસ્તુઓ અથવા એવું કંઈપણ જે કાયમી ધોરણે સ્થિરપણે જમીન સાથે સંકળાયેલ છે તેનો સમાવેશ થાય છે.
 - g. **ભૂમિહીન** : એટલે કે એવા માણસો અને માણસો નો વર્ગ કે જે હોઈ શકે : (૧) જેઓને રાજ્યના કાયદા દ્વારા તે સમય માટે અમલવાર માનવામાં આવેલ હોય કે નિર્દેશિત કરેલ હોય (૨) એવા કેસમાં કે જેમાં પેટા પેરા (૧) ભૂમિહીન નિર્દેશિત ન કરી શકે ત્યારે સંબંધિત સરકારે નિર્દેશિત કરવાનું રહે.
 - h. **જમીન માલિક** : એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય જે (૧) સંબંધિત સત્તામંડળના દફતરે જેનું નામ જમીન કે મકાનના માલિક અથવા તેના ભાગરૂપે નોંધાયેલ હોય; અથવા (૨) એવી વ્યક્તિ એ જેઓ જંગલ ખાતાના કાયદા હેઠળ અનુસૂચિત આદિજાતિ અને બીજા પરંપરાગત વનવાસીઓ (જંગલખાતાના કાયદા ની માન્યતા) કાયદો, ૨૦૦૬ અથવા અન્ય કાયદા હેઠળ તરીકે મંજૂર થયેલ હોય અથવા(૩) કે જેઓને રાજ્યના કોઈપણ કાયદા હેઠળ જમીન, તેમાં સોંપેલ જમીનોનો પણ સમાવેશ થાય છે, માટેના પદ્ધ અધિકાર મંજૂર કરવા માટે હકદાર માનવામાં આવેલ છે.અથવા (૪) કોઈપણ વ્યક્તિ કે જેને કોર્ટ અથવા સત્તા મંડળે હુકમ થી એવો જાહેર કરેલ હોય.
 - i. **બજાર કિંમત**: એટલે કે LA & RR Act 2013ની કલમ ૨૬ ના પ્રમાણે નક્કી કરેલ જમીનની કિંમત.
 - j. **પર્સન ઇન્ટરેસ્ટ્સ**: એટલે કે, (1) જમીન સંપાદન ના કારણે આ કાયદા હેઠળ બધા વ્યક્તિઓ વળતરમાં વ્યાજની માંગણી કરે છે; (૨) (જંગલના હક ની માન્યતા)કાયદો, 2006 હેઠળ અનુસૂચિત આદિજાતિ અને બીજા પરંપરાગત વનવાસીઓ સ્વીકારાયેલ હોય અને જેઓએ જંગલના કોઈપણ હક ગુમાવ્યો હોય; (૪) વ્યક્તિ કે જેને સંબંધિત રાજ્ય સરકાર પાસેથી પૂરતા હક્ક મળેલ હોય તેવા દરેક કે જેમાં પાકનો ભાગ આપનારનો પણ સમાવેશ થાય છે પછી તેમને કોઈપણ નામથી બોલાવતા હોય., અને (5) એવી દરેક વ્યક્તિ જેના જીવનનિર્વાહના પ્રાથમિક સ્ત્રોતને ગંભીર અસર થઈ હોય;
 - k. **ફેરબદલી ખર્ચ** : અસ્કયામતો અને સંપત્તિઓના સંપાદનના લીધે ગુમાવેલ સંપત્તિના કારણે અસરગ્રસ્ત પરીવારોને ખુલ્લા બજારમાંથી ખરીદી દ્વારા નવું બાંધકામ કરીને/ફેરબદલી કરીને આપવાની થતી રકમ
 - l. **માર્ગ અને મકાન વિભાગના પ્રવર્તમાન ભાવપત્રક પરથી ફેરબદલીના ખર્ચની ગણતરી ઘસારાને ગણતરીમાં લીધા વગર કરવામાં આવશે. ફેરબદલીનો ખર્ચ યોજના સ્વરૂપના હક માટે કાયદાકીય રીતે હોવા જોઈએ.**
 - m. **પુરવણીનો ખર્ચ યોજનાના એન્ટાઇટલમેન્ટ મેટ્રિક્સના સિદ્ધાંતો સાથે રહેશે.**
 - n. **પુનઃસ્થાપન વિસ્તાર**: એવો વિસ્તાર કે જ્યાં સંબંધિત સરકાર દ્વારા જમીન સંપાદન ના કારણે અસરગ્રસ્ત પરીવારોને વિસ્થાપિત કરેલ છે. ;
 - o. **સૂચિત વિસ્તાર** : એટલે કે એવો વિસ્તાર જેને પંચાયતની જોગવાઈઓ (સૂચિત વિસ્તારના વધારો) કાયદો,1996,ની કલમ 2 માં સૂચિત વિસ્તાર તરીકે દર્શાવેલ છે.
- ચ . કટ ઓફ ડેટ** : જમીન સંપાદન અધિનિયમ, ૧૯૮૪ ની કલમ ૪ (1) હેઠળ જાહેરનામું આપવામાં આવેલ તારીખ ગણવામાં આવે છે. જેઓની જમીન સંપાદનમાં જરૂરી હોય, જે જમીનના માલિક ન હોય તેઓનો સેન્સસ સર્વેમાં આખરી તારીખ (Cut of Date) તરીકે સમાવેશ થાય છે.

૭. **દબાણ કરનારાઓ :** એ વ્યક્તિ કુટુંબ જે જાહેર જનતા ઉપર દબાણ કર્યું હોય. પોતાની જમીનને અડીને આવેલ અન્યની જમીનમાં અથવા અન્ય સ્થાવર મિલકતમાં જરૂરી ઉલ્લંઘન કરતો હોય, પોતાના મકાન કે આજીવિકા માટે ઉપયોગ કરે.
૪. **કુટુંબ :** વ્યક્તિ, તેની પત્ની અથવા સગીર પુત્ર અથવા પુત્રી અને એવું ઘર જે એની સાથે રહેતું હોય, તેના ઉપર પોતાની આજીવિકા ઉપર આધાર રાખતું હોય તેને વિભક્ત કુટુંબ કહે છે.
૩. **સરકાર :** સરકારનો અર્થ ગુજરાત સરકાર સમજવો.
૮. **જમીન સંપાદન :** એટલે વખતોવખત સુધાર્યા મુજબ જમીન સંપાદન અધિનિયમ ૧૮૯૪ હેઠળ જમીન સંપાદન કરવામાં આવી.
૬. **સીમાંત ખેડૂત :** એટલે એવો ખેડૂત જેની જમીન સિંચાઈ ન હોય, અને ૧ હેક્ટરની સિંચાઈ વગરની અને અડધો હેક્ટર સિંચાઈવાળી જમીન ધરાવતો હોય;
૫. **હંગામી પાક:** એવો છોડ કે જે કુદરતી રીતિ ઉગી નીકળતો હોય અથવા જેનો હેતુ ફક્ત એક પૂરતો હોય કે તેની સીઝન પૂરી થયે નાશ પામે છે. ડાંગર, શેરડી, મગફળી વગેરે.
૬. **જાહેરનામું :** રાજ્ય સરકાર કે કેન્દ્ર સરકારના રાજ્યપત્ર (**Gazette of India**) માં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ જાહેરનામું
૯. **કાયમી પાક :** એવો પાક, વૃક્ષો કે જે વર્ષો સુધી રહે અને ઋતુ પ્રમાણે ઉત્પાદન આવતું હોય તેને કાયમી પાક કહે છે. સામાન્ય રીતે વૃક્ષો જે કુદરતી રીતે ઉગી નીકળ્યા હોય અથવા ઉછેરવામાં આવ્યા હોય, જે ફળ અને રકમ આપતા હોય. નાળિયેરી, મોસંબી વગેરે,
- ત. **યોજનાથી અસરગ્રસ્ત કુટુંબ :** (i) જેના રહેઠાણની જગ્યા અને અન્ય મિલકતો અથવા આજીવિકાના સાધનોને યોજનાની વિપરિત અસર પડતી હોય અથવા યોજના અથવા જમીન સંપાદન થતાં નિર્વાસિત બન્યા હોય (ii) ભાડુઆત : કોઈ પણ ભાડુઆત અથવા ભાડા પટ્ટે રહેનાર અથવા અન્ય મિલકતો ઉપર પ્રતિકુળ અસર થવાને કારણે અનિચ્છાયે નિર્વાસિત થાય હોય એવી જમીન અથવા જમીન સંપાદન (iii) કોઈ પણ ખેડૂત કે બિન ખેડૂત મજૂર : જમીન વિહીણી વ્યક્તિ (જેને ઘરઘથ્થું જમીન અથવા ખેતીની જમીન ન હોય) ગ્રામીણ કરારો, નાના વેપારી અથવા સ્વરોજગાર મેળવતી વ્યક્તિ, જે યોજના વિસ્તારમાં રહેતા હોય અથવા કોઈ વેપારી ધંધામાં કે વ્યવસાયમાં ન હોય. આ યોજનાના કારણે પોતાનો ધંધા/ આજીવિકા ગુમાવવા/ અથવા પોતાના ધંધા/ આજીવિકાથી પૂરેપૂરા અલગ થવું પડે.
- થ. **યોજનાથી અસરગ્રસ્ત કબીલો: (PAH):** કુટુંબ અને/અથવા મળીને રહેતા બિન પરિવારના સભ્યો ધરાવે છે, અને તેઓ યોજનાને કારણે સામાજિક એકમ પ્રતિફૂળ અને / અથવા હકારાત્મક અસર પામે.
- દ. **યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ :** જેનું રહેઠાણ યોજનાના વિસ્તારમાં હોય અને યોજનાની વિપરિત અસર પડતી હોય. યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) માં આવા લોકોનો સમાવેશ થાય છે. વેપારી અથવા રહેઠાણના બાંધકામ પૂરેપૂરા ય અંશત: રીતે ગુમાવ્યા હોય, ખેતીની જમીન અથવા ઘરની જમીન પૂરેપૂરા યા અંશત: રીતે ગુમાવ્યા હોય, જે લોકોએ આજીવિકા સ્રોતો યોજનાના કારણે ગુમાવ્યા હોય, યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) બે પ્રકારના રહેશે (૧) મુખ્ય અસરવાળા (૨) નજીવી અસરવાળા.

- a) **મુખ્ય અસરવાળા :** એવી મિલકત / જમીનો કે જેનો મોટા ભાગનો અસરગ્રસ્ત પામે જેથી કરીને તે રહેવા લાયક રહે નહિ અને તેથી તેવી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ બિન અસર પામેલ ભાગમાં રહી શકે નહિ/ ધંધો કરી શકે નહિ અથવા મિલકત ૨૫% અને તેથી વધુ અસર પામે.
- b) **નજીવી અસરવાળા:** મુખ્ય અસર પામેલ સિવાયના તમામ અસરને નજીવી અસર હેઠળ ગણવામાં આવશે અથવા એવા બાંધકામ/ જમીનો કે જેનો બિનઅસરગ્રસ્ત ભાગ રહેવા લાયક હોય અને અને વ્યક્તિ રહી શકે/ધંધો કરી શકે.
- ધ. **પુનર્વસન ખર્ચ :** પુનર્વસનનો ખર્ચ સંપાદિત કરવામાં આવેલ અસ્કયામતો યા મિલકતોનું પુનર્વસન. અથવા પુન: નિર્માણમાં કરવું પડતું હોય, જેમાં ખુલ્લા બજારની ખરીદીનો પણ સમાવેશ થાય છે. પુનર્વસનના ખર્ચની ગણતરી માર્ગ અને મકાન વિભાગના વર્તમાન દરોના પરિશિષ્ટ મુજબ ઘસારો કાપ્યા વિના ગણવામાં આવે છે. પુનર્વસનનો ખર્ચ યોજનાના હસ્કદાઈત્વ અર્થ(Entitlement Matrix) ની જગ્યાએ રહેશે.
- ન. **નાના ખેડૂત :** એટલે એવો ખેડૂત જેની પાસે સિંચાઈ વગરની ૨ હેક્ટર સુધી અને સિંચાઈ વાળી ૧ હેક્ટર સુધીની જમીન હોય પરંતુ સીમાંત ખેડૂત કરતાં વધારે જમીન હોય.
- પ. **વિચરતા લોકો અથવા દબાણ કરતાં લોકો :** જે જાહેર જમીન ઉપર પરવાનગી લીધા વિના વસ્યા હોય અથવા સરકારી મકાનમાં કબજો જમાવીને બેઠા હોય અને અગાઉથી કોઈ પરવાનગી લીધી ન હોય.
- ફ. **ભાડુઆત:** પોતાની આજીવિકા કે પોતાનું રહેઠાણ માટે અન્ય કોઈ જગ્યાએ આજીવિકા ન હોય તે ભાડુઆત કહેવાશે, જે કાયદેસર ભાડે કરારથી લેખિત અથવા લેખિત રીતે હંગામી માલિકો સાથે લેખિત અથવા મૌખિક કરાર સાથે ભાડે રહેતો હોય તે ભાડુઆત. માલિકો પાસેથી મકાન, જમીન, રહેઠાણના, વ્યવસાયના કે અન્ય હેતુઓ સાથે મેળવી હોય.
- બ. **કમજોર વ્યક્તિ :** જે શારીરિક અને માનસિક રીતે કમજોર હોય, જેની દેખરેખ મહિલા રાખતી હોય કે મહિલા ઉપર ધરની જવાબદારી હોય. મહિલા મુખ્ય અને કમાનાર વ્યક્તિ હોય. આવી મહિલાઓ વિધવાઓ હોઈ શકે અથવા પતિથી અલગ રીતે રહેતી હોય છુટાછેડા લીધા હોય.
- ભ. **મહિલા પરિવારના વડા હોય તેવો પરિવાર :** એવો પરિવાર જ્યાં મહિલા પરિવારના વડા હોય અને મુખ્ય કમાનાર વ્યક્તિ હોય. આવી મહિલા વિધવા, પતિથી અલગ થયેલ કે પતિ દ્વારા ત્યજી દેવાયેલ મહિલા હોઈ શકે.

૧.૪ હસ્કદાઈત્વ અધિકારોનું માળખું

19. ગુજરાત સુધારણા અધિનિયમ, ૨૦૧૬, અને જમીન સંપાદન તથા પુન :સ્થાપન અને પુનર્વસન કાયદો ૨૦૧૩ થી ફેર વળતર અને પારદર્શિતાના અધિકાર મુજબ ગુજરાત સ્ટેટ હાઇવે યોજના) જીએસએચપી- 2) માં સ્વીકારવામાં આવેલી સુધારેલી જોગવાઈઓને વિવિધ અસર કેટેગરીઝ માટે હાથ ધરવામાં આવી છે. ભારત સરકારના સુધારેલ અન્ય રાજ્યો) કોષ્ટક 4) માં જીએસએચપી II અને સમાન વિશ્વ બેંક ફંડવાળા યોજનાના ના અમલીકરણ દ્વારા શીખવાની સમાવિષ્ટ સિવાયની તાજેતરની નીતિઓ અથવા કાયદાઓને લીધે થતી નીતિ , જરૂરિયાતોના સંદર્ભિત ફેરફારોને સંબોધે છે.

દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના (GSHP II) યોજના માટે સંપાદિત કરવાની જમીન અને મકાન (બાંધકામ) સંલગ્ન

વળતરો ના અધિકારો

પ્રથમ અનુસૂચિ

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સંપાદન કરવાના વળતરનો ભાગ	નિર્ધારિત કરવાની કાર્યવાહી	લાભાર્થીની કક્ષા	વિશેષ સમજૂતી અને ટિપ્પણી
૧	૨	૩	૪	૫
૧	જમીનનો બજાર ભાવ	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમની કલમ ૨૬ તથા તે હેઠળ નોંધ એ માં નિર્દેશિત કર્યા મુજબ વળતર નક્કી કરવાનું છે.	(એ) જમીન માલિકો કે જેમની જમીન સંપાદન કરવાની છે અને જેમના માલિકી હકકની ખરાઈ સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમની કલમ-૩ હેઠળ થઈ શકે તેમ છે. (બી) સમુચિત સરકાર ધ્વારા નક્કી થયેલ વળતરનો વરાડે પડતો હિસ્સો નોંધાયેલ ગીરોદાર/ ગણોત ભાડુઆત અથવા લણણી કરનારને મળવાપાત્ર છે.	<u>બાંધકામ માળખા માટે વળતર</u> (એ) સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમની કલમ-૨૯ અને તે હેઠળની નોંધ બી મુજબ મકાન અને અન્ય સંપત્તિની બજાર કિંમત નક્કી થઈ હોય તેટલું રોકડમાં વળતર ચુકવવાપાત્ર છે. જે કિસ્સામાં સ્ટ્રક્ચર સંપાદિત કરવાનું માળખું આંશિક હોવાના કારણે વળતર નક્કી કરવું મુશ્કેલ હોય જેમ કે બાંધકામ માળખાના ૨૫ ટકાથી વધુ ભાગને અસર થતી હોય ત્યારે સને ૨૦૧૩ના (જમીન) અધિનિયમની કલમ ૨૪ હેઠળનું પૂરું વળતર ગણી ચુકવવામાં આવશે. (બી) જે કિસ્સામાં સ્ટ્રક્ચરનો અંશતઃ ભાગ જ સંપાદન કરવાનો હોય તેવા કિસ્સામાં તે ભાગની કિંમતના ૨૫ ટકા જેટલી વધારાની રકમ ચુકવવાપાત્ર છે કે જેથી સ્ટ્રક્ચર માલિક માટે બાકી અસંપાદિત સ્ટ્રક્ચરનો ઉપયોગ કરવાનું શક્ય હોય અને તે તેમ કરવા ઈચ્છતો હોય તો તે સ્ટ્રક્ચરને સંપાદન કરવાથી જે નુકસાન થાય તેની મરામત કરાવી શકે.
૨	ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે બજાર ભાવને લાગુ પાડવાનો ગુણાંક	ગુજરાત સરકારના તા.૧૦/૧૧/૧૬ ના જાહેરનામા ક્રમાંક: એલ.એ.કયુ/૨૨/૨૦૧૪ /૧૭૯/કયુ/ઘ માં દર્શાવેલ ગુણાંક ગુજરાત સરકારે ગ્રામ્ય વિસ્તારોનું સીમાંકન નિશ્ચિત કરી અને ૨ (બે) નો ગુણાંક લાગુ પાડવા ઠરાવ્યું છે.	(સી) જંગલની પેદાશોના ઉપયોગ/ પરંપરાગત અધિકારો સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમની કલમ-૩(સી) ના મુદ્દા નંબર ૪૪ થી - હેઠળ ધરાવતા હોય તેવા જમીન કબજેદારોને માલિકી હકક ધરાવતા શખ્સો જેમ લાભાર્થી ગણી મળતા વળતર અને વધારાના વળતર મુજબ વળતર મળશે.	(સી) અસરગ્રસ્ત સ્ટ્રક્ચર(બાંધકામ / મકાન) ના માળખાને તોડી પાડવાથી ઉપલબ્ધ ભંગાર માલ સામાન મેળવવાનો હકક મૂળ સ્ટ્રક્ચર માલિકને રહેશે. (ડી) સ્ટ્રક્ચર(બાંધકામ / મકાન) ખાલી કરવા ત્રણ માસની આગોતરી નોટિસ આપવાની રહેશે. બી. જમીન ઉપર આંશિક (અશતઃ) પ્રભાવ : જો કોઈ કિસ્સામાં, જમીન નો કોઈ ટુકડો (કે આંશિક ભાગ) અસરગ્રસ્ત થતો હોય, અને જમીન માલિક એવી ઈચ્છા વ્યક્ત કરે કે આખે આખી જમીન (whole plot) સંપાદિત કરી લેવામાં આવે કારણ કે ટુકડાનાં કારણે બાકી રહેતી જમીનની વાણીજ્યક કિંમત રેહતી નથી અથવા પ્રભાગ હેઠળ આવે છે, જમીન સંપાદન અધિનિયમ ૨૦૧૩ નાં U/S 94, નોંધ (હેઠળ), સરકાર શ્રી બાકી રહેતાં ટુકડાં ની સાથે, આખે આખી જમીનનું વળતર ઘોષિત કરી શકે છે.
૩	શહેરી વિસ્તારો માટે બજાર ભાવને લાગુ પાડવાનો ગુણાંક	ગુજરાત સરકારના તા.૧૦/૧૧/૧૬ ના જાહેરનામા ક્રમાંક: એલ.એ.કયુ/૨૨/૨૦૧૪ /૧૭ કયુ/ઘ માં દર્શાવેલ ગુણાંક ગુજરાત સરકારે શહેરી વિસ્તારોનું સીમાંકન નિશ્ચિત કરી , ૧ (એક) નો ગુણાંક લાગુ પાડવા		

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સંપાદન કરવાના વળતરનો ભાગ	નિર્ધારિત કરવાની કાર્યવાહી	લાભાર્થીની કક્ષા	વિશેષ સમજૂતી અને ટિપ્પણી
		ઠરાવ્યું છે.		
૪	જમીન કે મકાનને સંલગ્ન સંપત્તિની કિંમત	કલમ-૨૯ ની જોગવાઈને ધ્યાને લઈ નક્કી થતી કિંમત. આ અધિનિયમ હેઠળ સંપાદન કરવાની જમીનનું વળતર નક્કી કરતી વખતે કલેક્ટર: કલેક્ટર જમીનનો કબજો સંભાળતી વખતે હિત ધરાવતા શખ્સને સંપાદનના કારણે તેની અન્ય સ્થાવર કે જંગમ મિલકત કે તેની આજીવિકા સ્ત્રોતને નુકસાન થાય તે નુકસાની ધ્યાને લઈ વળતર કિંમત નક્કી કરશે. વળતર નક્કી કરતી વખતે સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદનના નવા કાયદાની કલમ-૨૯ (૧) હેઠળ (૧) જમીન મકાનો (૨) ઝાડ અને (૩) પાકની હયાત સ્થિતિ ધ્યાને લેશે.		અથવા જો જમીન માલિક સહમત થાય, તો જમીન નાં બાકી રહેતાં ટુકડાં (આંશિક ભાગ) ની મૂળ કિંમત નાં ૨૫% જેટલું વધારાનું વળતર ચૂકવીને, તે બાકી રહેતો ટુકડો જમીન માલિક પોતાની પાસે રાખી શકે છે. સી. ઝાડ /ખેતી / પાક) વિગેરે માટેનું વળતર :- અ (a) જમીન સંપાદન અધિનિયમ ૨૦૧૩ના કાયદાની કલમ-૨૯ (૩), મુજબ રોકડમાં વળતર (ચુકવણું) : I. જંગલ ખાતું, લાકડાનાં ઝાડો માટે (ટીમ્બર ટ્રી) II. રાજ્ય ખેતીવાડી વિભાગ (પાક માટે) III. હોર્ટિકલ્ચર વિભાગ, બારમાસી પાકો માટે IV. રોકડમાં સહાય (વળતર),લક્ક ધરાવનારાઓ (ટાઈટલ હોલ્ડર) અને જે સ્કવોટર નથી,તેમનાં માટે (ઝાડ / પાક (ખેતી) અને બારમાસી પાકની નુકશાની પેટે; બજાર કિંમત પ્રમાણે). (b) ફળફળાદી, પાક (ખેતી) વિગેરે ને ઉગાડવા અને ખેતી કરવા માટે, ત્રણ મહિનાની આગોતરી નોટિસ. જો ઉભો પાક હોય, તો તેવા કિસ્સામાં અસરગ્રસ્તોને ત્રણ મહિનાની આગોતરી નોટિસ, લણની માટે, તેમજ સાલ્વેજ કોપ માટે, ઉપર જણાવેલ જોગવાઈના પર્યાયમા વળતર મળશે.
૫	વળતર રાહતની રકમ(સોલેશ્યમ)	ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે ક્રમાંક-૧ સામે દર્શાવેલ બજાર ભાવના ૧૦૦ ટકાને ક્રમાંક: ૨ સામે દર્શાવેલ ગુણાંકથી ગુણતા આવતી રકમ અને શહેરી વિસ્તારો માટે ક્રમાંક: ૩ સામે દર્શાવેલ ગુણાંકથી ગુણતા આવતી રકમ, વત્તા કોલમ-૨ માં ક્રમાંક: ૪ સામે દર્શાવેલ જમીન અથવા મકાન સંલગ્ન અસ્કયામતોની કિંમત મુજબ થતી રકમ		
૬	ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે અંતિમ (ફાઈનલ) એવોર્ડ	ક્રમાંક:૧ સામે દર્શાવેલ જમીનના બજારભાવને ક્રમાંક: ૨ સામે દર્શાવેલ ગુણાંકથી ગુણતા આવતી રકમ વત્તા કોલમ -૨ હેઠળ ક્રમાંક :૪ સામે દર્શાવેલ જમીન અને મકાન સંલગ્ન સંપત્તિની કિંમત વત્તા કોલમ-૨ હેઠળ ક્રમાંક: ૫ સામે દર્શાવેલ વળતર રાહત મુજબ રકમ		
૭	શહેરી વિસ્તારો માટે અંતિમ (ફાઈનલ) એવોર્ડ	ક્રમાંક:૧ સામે દર્શાવેલ જમીનના બજારભાવને ક્રમાંક: ૩ સામે દર્શાવેલ ગુણાંકથી ગુણતા આવતી રકમ વત્તા કોલમ -૨ હેઠળ ક્રમાંક :૪ સામે દર્શાવેલ જમીન અને મકાન સંલગ્ન અસ્કયામતોની કિંમત વત્તા કોલમ-૨ હેઠળ ક્રમાંક: ૫ સામે દર્શાવેલ વળતર રાહત મુજબ રકમ		ડી. વૈકલ્પિક વળતર માટેના પેકેજ:- જો કોઈ કિસ્સામાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા કોઈ નિયમ કે અધિનિયમ (એક્ટ) કે ગેઝેટ નોટીફિકેશન (પ્રકાશિત સુચના) દ્વારા અથવા રાજ્ય સરકારીની જ ઓથોરીટી (સત્તાધિકારી) ની મંજૂરી દ્વારા અને મંજૂર થયેલ પ્રક્રિયા દ્વારા, જમીનનાં વળતર માટેનાં દરો નિયત કરેલ હોય; તો તે દરો કોમ્પીટન્ટ ઓથોરીટી (સક્ષમ સત્તા) દ્વારા ગૃહણ કરી શકાય છે અને જમીન નું વળતર (વળતર ની કિંમત) નક્કી કરવા માટે પ્રથમ અનુસૂચી માં જણાવ્યા બદલે આ રીતે નક્કી કરી શકાય છે જ્યારે રાજ્ય સરકાર દ્વારા, અસરગ્રસ્ત પરિવારોને જે કઈ પણ વળતર આપવાનું થાય કે, વળતરની કિંમત નિયત થાય, તે જમીન સંપાદન અધિનિયમ ૨૦૧૩માં નિદિષ્ટ કરેલ વળતર કરતાં ઓછું ના હોવું જોઈએ.
૮	ઉમેરવા લાયક હોય તેવા અન્ય ભારણ (ઘટક)	સમુચિત રાજ્ય સરકાર ધ્વારા ઘોષિત અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને વળતર ઉપર ચુકવવાપાત્ર વ્યાજ અથવા સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) નવા અધિનિયમની કલમ-૩૦(૩) અને		

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સંપાદન કરવાના વળતરનો ભાગ	નિર્ધારિત કરવાની કાર્યવાહી	લાભાર્થીની કક્ષા	વિશેષ સમજૂતી અને ટિપ્પણી
		નોંધ એ (૬) માં સ્પષ્ટતા કર્યા મુજબ સેક્શન-૧૧ હેઠળના જાહેરનામાની તારીખથી વાર્ષિક ૧૨ (બાર)ટકા લેખે વ્યાજ		

દ્વિતીય ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના (જી.એસ.એચ.પી - ૨) GSHP II

માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગુજરાત સરકાર

યોજનાથી અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને પુનર્વસવાટ અને પુર્ન સ્થાપન માટે સહાય

દ્વિતીય અનુસૂચિ

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
૧	૨	૩	૪	૫
૧	પુનર્વસવાટ અને પુર્ન સ્થાપનનો ખર્ચ	અસરગ્રસ્ત કુટુંબ, સંપાદિત વિસ્તારમાં આવેલ જમીન અને મકાનના માલિક છે	૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમના સેક્શન-૩૧ એ ની જોગવાઈ મુજબ વળતર અસરગ્રસ્ત કુટુંબને (કેન્દ્રિય અધિનિયમની કલમ-૨૭ હેઠળ નિશ્ચિત કરાયેલ) રકમના ૫૦ ટકા રકમ એક જ વખત ઉચ્ચ રકમ મુજબ પુર્નવસવાટ અને પુર્ન સ્થાપન ખર્ચ પેટે ચુકવવામાં આવશે.	પુર્નવસવાટ અને પુર્ન સ્થાપન ખર્ચની ઉચ્ચ રકમ ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિ મુજબ ચુકવવાપાત્ર રકમ કરતાં ઓછી ન હોવી જોઈએ. અસરગ્રસ્ત કુટુંબને બીજી અનુસૂચિ મુજબ મળવાપાત્ર અન્ય બધા લાભોની અવેજીમાં આ કેટેગરીમાં મળવાપાત્ર ઉચ્ચ રકમ મળશે. દ્વિતીય સૂચીમાં નિર્દીષ્ટ, બધાંજ વળતર (લાભો) ની જગ્યાએ, અસર ગ્રસ્ત પરિવાર ઉચ્ચ વળતર મેળવે છે.
૨	નિર્વાસિતના કિસ્સામાં રહેઠાણ એકમ માટે જોગવાઈ	(એ) સંપાદિત જમીન ઉપર જેની આજીવિકા હોય તેવા ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ સીમા વ્યાખ્યાયિત અસરગ્રસ્ત કુટુંબો કે જેમાં જમીન માલિકો પરંપરાગત રહેવાસીઓ અને વસવાટીઓ જમીન સંપાદનના કારણે પુર્ન વસવાટ કરવાનો થાય છે તેવા સઘળા અસરગ્રસ્ત કુટુંબો.	(એ) ગ્રામ્યવિસ્તારો રાજ્ય સરકારે પોતાની પુર્નવસવાટ યોજના અમલી કરી હોય તો તે નીતિ કે નિયમો હેઠળ મળવાપાત્રસહાયને બદલે ઈન્દિરા આવાસ સ્પેશીફિકેશન-સ મુજબનું તૈયાર મકાન અથવા રૂ. ૬૦૦૦૦/- થી ઓછી નહિ તેટલી રોકડ સહાય. મકાન ના બદલામાં જો રોકડ મા સહાય ચુકવવાનું નક્કી થાયલ તો આવી સહાય રૂ. ૬૦૦૦૦/- થી ઓછી નહિ ના હોવી જોઈએ.	(એ) વૈકલ્પિક મકાનને બદલે આ નાણાકીય સહાય ભેદભાવ વિના નિર્વાસિત કુટુંબો, ભોગવટો ભોગવતા માલિકો, સહમાલિકો, ગીરોદર, અને લાંબા સમયથી ચાલુ ભાડુઆતોને મળવાપાત્ર છે.
		(બી) જેઓ જાહેરનામાની તારીખથી ત્રણ વર્ષથી ઓછી નહિ તેટલા સમયથી આ વિસ્તારમાં સતત રહેતા હતા તેવા કુટુંબો ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની બીજી	(બી) શહેરી વિસ્તારો ઓછામાં ઓછા ૫૦ ચો.મી.ના પ્લીન્ય વિસ્તારવાળુ તૈયાર મકાન અથવા સમુચિત રાજ્ય સરકારે પોતાની પુર્નસ્થાપન નીતિ કે નિયમો મુજબ ઠરાવેલ	(બી) આ નાણાકીય સહાય રહેઠાણ, વાણિજ્ય હેતુ કે આવા વર્ગીકરણ વિનાના મિશ્ર હેતુ માટે વપરાતા બાંધકામોને પણ મળવાપાત્ર છે.

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
		અનુસૂચિની કલમ-૧ (૨) ની જોગવાઈના કારણે આ વિસ્તારમાંથી અનિચ્છાએ નિર્વાસિત થયા છે અને જેઓ રહેઠાણ લાયક જમીન વિહોણા છે તેઓને પણ આ લાભ મળશે.	હોય તો રૂ.૧૫૦૦૦૦/- થી ઓછી નહિ તેટલી નાણાકીય સહાય	
૩	જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં જમીન સાટે જમીન	સિંચાઈ યોજનાઓના કિસ્સામાં અસરગ્રસ્ત વિસ્તારમાં ખેતી લાયક જમીનનો માલિક કે જેની જમીન સંપાદિત થવાથી કે જમીન ગુમાવવાથી સીમાંત ખેડૂત કે જમીન વિહોણો ખેડૂત બનીગયો હોય તેવા દરેક વ્યક્તિ કે જેનુંનામ માલિકી હકક તે યોજનાના રેકર્ડમાં નોંધાયું હોય તે દરેક વ્યક્તિને કમાન્ડ વિસ્તારમાં ઓછામાં ઓછી એક એકર જમીન ફાળવવામાં આવશે.	જે દરેક યોજનામાં જમીન ગુમાવનાર જો અનુસૂચિત જાતિ કે અનુસૂચિત જનજાતિનો હોય તો તેવી વ્યક્તિઓને સંપાદન કરેલ જમીન જેટલી જમીન અથવા અઢી એકર જમીન, બેમાંથી ઓછી હોય તેટલી જમીન ફાળવવામાં આવશે. (૨૦૧૩ ના સુધારેલ (જમીન) સંપાદનના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિની આઈટમ-૨)	શક્ય હશે ત્યાં જે નિર્વાસિત વ્યક્તિઓની આજીવિકા જમીન આધારીત હોય તેવી વ્યક્તિઓને પુનર્વસવાટ યોજના હેઠળ જમીન ફાળવણી માટે પ્રાધાન્ય આપવામાં આવશે. આ વ્યવસ્થા પુનર્વસવાટ માટે સંપાદિત કરેલ જાહેર માલિકીની જમીન કે ખાનગી જમીનની ફાળવણીમાં પણ લાગુ પડશે. જે કિસ્સામાં જમીન સાટે જમીન આપવાની હોય તે કિસ્સામાં પુનર્વસવાટ કરનાર વ્યક્તિને એવી જમીન ફાળવવાની રહેશે કે જે સંપાદિત કરેલ જમીનની ફળદ્રુપતા, વિકાસ શક્યતા અને સ્થાન આધારિત અગત્યતા ઓછામાં ઓછી સંપાદિત કરેલ જમીન જેટલી હોય. જો વ્યાજબી કિંમતે પુરતી જમીન ઉપલબ્ધ ન થાય તો જમીન અને અન્ય અસ્કયામતો ગુમાવનારને રોકડ વળતર ઉપરાંત નોકરી કે સ્વનિર્ભર વ્યવસાય (ક્રમાંક: ૫ એ મુજબ) ની તકોનો વિકલ્પ આપવો જોઈએ.
૪	વિકસિત જમીનની ઓફર	જો જમીન શહેરીકરણના હેતુ માટે સંપાદિત કરવામાં આવતી હોય તો આવી વિકસિત જમીનના ૨૦ ટકા જેટલી જમીન અસરગ્રસ્તોની માલિકીની સંપાદિત કરેલ જમીનના સપ્રમાણ ક્ષેત્રફળ જેટલી જમીન આવા અસરગ્રસ્તોને જમીન સંપાદન અને તેના વિકાસ ખર્ચ જેટલી કિંમતે ફાળવવા આરક્ષિત કરી ઓફર કરવામાં આવશે. જે અસરગ્રસ્ત કુટુંબ આ ઓફરનો લાભ લેવા માંગતું હોય તે કુટુંબને જમીન વળતર પેકેજ હેઠળ ચુકવવાપાત્ર રકમ જેટલી રકમ આ ઓફર હેઠળ ચુકવવાપાત્ર જમીનની કિંમતમાંથી		આ જોગવાઈ ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના ૨ ને લાગુ પડતી નથી. આમ છતાં ભવિષ્યમાં જો માર્ગ અને મકાન વિભાગ જમીન વિકાસ આવરતી યોજના હાથ ધરે તો આ જોગવાઈ લાગુ પડશે.

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
		કાપી લેવામાં આવશે. (૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિની આઈટમ-૩)		
૫	રોજગારી અથવા ઉચ્ચક અથવા વાર્ષિક જીવાઈ (એન્યુઈટી) મેળવવાના વિકલ્પો	૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કુટુંબો	અસરગ્રસ્ત કુટુંબને નીચેના વૈકલ્પિક લાભોમાંથી પસંદગીનો લાભ લેવાનું સમુચિત સરકાર સુનિશ્ચિત કરશે. (એ) યોજના અમલીકરણથી રોજગારી ઉભી થતી હોય તો અસરગ્રસ્ત કુટુંબના ઓછામાં ઓછા એક સભ્યને તે રોજગારી વિકલ્પ ક્ષેત્રમાં નિપુણતાભરી જરૂરી તાલીમ આપી રોજગારી આપવી અને તે બદલ યુકવવાપાત્ર વેતન પ્રવર્તમાન કાયદા હેઠળના લઘુત્તમ વેતનથી ઓછું ન હોય તેટલું વેતન આપવું (બી) અસરગ્રસ્ત કુટુંબ દીઠ રૂ. પાંચ લાખનું (પહેલું અને છેલ્લું) રોકડ વળતર (સી) એન્યુઈટી પોલીસી કે જે હેઠળ ૨૦ વર્ષ સુધી પ્રતિ માસ કુટુંબ દીઠ રૂ. બે હજારથી ઓછી નહિ તેટલી અને ખેતમજૂરોના જીવન નિર્વાહ આંક જોડે સાંકળેલ જીવાઈની માસિક રકમ	સંપાદિત કર્યાના સમયે સમુચિત સરકારના પ્રવર્તમાન કાયદા/નિયમો હેઠળ મળવાપાત્ર લાભોની સમજૂતી અને માહિતી સંકલિત કરી જાહેર જનતાને જાણકારી મળી રહે તે મુજબ પ્રસિધ્ધી કરવી.

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
૬	અસરગ્રસ્ત કુટુંબને એક વર્ષ માટે જીવનનિર્વાહ સહાય	યોજનાથી નિર્વાસિત બનેલ (રહેઠાણ લાયક કે વાણિજ્યિક માળખા ગુમાવનાર) સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ હેઠળ વ્યાખ્યાઈત દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબ	(એ) એક વર્ષ સુધી પ્રતિ માસ રૂ. ૩૦૦૦ /- નું જીવન નિર્વાહ ભથ્થુ	એવોર્ડની તારીખ અથવા નિર્વાસિત થયાની તારીખથી એક વર્ષ સુધી માસિક રૂ. ત્રણ હજાર નિર્વાહ ભથ્થુ દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબને ચુકવવામાં આવશે. અસરગ્રસ્ત કુટુંબને આ નિર્વાહ ભથ્થુ પ્રતિ માસ બાર મહિના માટે અથવા એકી સાથે બાર મહિનાનું ભથ્થુ મેળવવાનો વિકલ્પ રહેશે. અનુસૂચિત રહેણાક વિસ્તારમાંથી નિર્વાસિત અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને શક્ય ત્યાં સુધી સમાન પ્રકારના પર્યાવરણ વિસ્તારમાં પુનઃ સ્થાપન કરવામાં આવશે કે જેથી તેમની આર્થિક તકો, ભાષા, સંસ્કૃતિ અને પારંપારિક જીવન શૈલી જળવાઈ રહે.
			(બી) નિર્દેશિત વિસ્તારમાંથી નિર્વાસિત થયેલ અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના કુટુંબને વધારામાં રૂ. ૫૦૦૦૦ /- પહેલું અને છેલ્લું ચુકવવામાં આવશે.	
૭	નિર્વાસિત કુટુંબો ને પરિવહન ખર્ચ	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબ	કુટુંબની ઘરવખરી, બાંધકામ માલ સામાન, પશુસંપત્તિની હેરફેરના ખર્ચ માટે રૂ. ૫૦૦૦૦ /- ની એકાંકી નાણાકીય સહાય	બધા અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને ખાલી કરવા માટે ત્રણ મહિનાની નોટિસ મોકલવામાં આવશે.
૮	અસરપામેલ દરેક ઢોરવાડા માટે / પરચુરણ વ્યાપારલાયક નાંની દુકાનો માટે	ઢોરવાડો અથવા પરચુરણ વ્યાપાર લાયક દુકાન ધરાવતા (૨૦૧૩ ના નવા જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ માં વ્યાખ્યાયિત) દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબ	ઢોરવાડો કે નાની દુકાન બાંધવા રૂ. ૨૫૦૦૦ /- થી ઓછી નહિ અને સમુચિત સરકાર જાહેરનામાથી ઠરાવે તેટલી એકાંકી નાણાકીય સહાય	નાની દુકાનમાં વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિ થઈ શકે તેવા વાણિજ્ય માળખાનો સમાવેશ ગણાશે. નાની દુકાન માલિકોની શ્રેણીમાં રોકડમાં સહાય મેળવતા આવા ફેરીયા અને વ્યાપારીને બીજી અનુસૂચિ હેઠળ મળવાપાત્ર અન્ય પુનર્વસન સહાય અન્ય મળી શકશે નહિ. આવી જીવનનિર્વાહ સહાયની રકમની આકારણી માટે યોજના અમલીકરણ યુનિટ અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થા પુનર્વસન નીતિ અમલીકરણ અધિકારી જોડે પરામર્શ કરશે અને અસરગ્રસ્તોએ જીવન નિર્વાહ સ્ત્રોત ગુમાવવાથી થયેલ નુકસાનોની વિગત મેળવશે. ઢોરવાડાની વ્યાખ્યામાં ઢોરને રાખવા લાંબા ગાળા માટે ઉભા કરેલ કાયમી, અથવા હંગામી કે ચલતા ફિરતા ઘણનો સમાવેશ થાય છે.

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
૯	કારીગર, નાના વેપારી અને અન્યને એકાંકી સહાય	જમીન સંપાદનના કારણે અસરગ્રસ્ત વિસ્તારમાંથી અનિચ્છાએ આવા વિસ્તારમાં બિન-ખેત જમીન અથવા વાણિજ્યિક ઔદ્યોગિક કે સંસ્થાકીય માળખાના માલિક અને કારીગર, નાના વેપારી અથવા સ્વ-નિર્ભર વ્યક્તિ જે નિર્વાસિત થઈ જાય તે અસરગ્રસ્ત કુટુંબ.	રૂ.૨૫૦૦૦/- થી ઓછી નહિ તેટલી સમુચિત સરકાર ઘોષિત કરે તેટલી એકાંકી નાણાકીય સહાય	૨૦૧૩ ના સુધારેલ જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ સી માં વ્યાખ્યાયિત માલિકી હક પ્રાપ્ત કે અપ્રાપ્ત વ્યક્તિ જે અસરગ્રસ્ત કુટુંબનો સભ્ય હોય તે સહાય મેળવવા હકદાર છે. જાતિના ભેદભાવ વિના આવક ગુમાવનાર ખરેખર વ્યક્તિ આ નાણાકીય સહાય મેળવવાપાત્ર ગણાશે.
૧૦	માછીમારી હકકો	સિંચાઈ કે પાણી પુરવઠા યોજનાના જળસંચિત સંકુલમાંથી સમુચિત સરકાર ઠરાવે તે શરતોએ અસરગ્રસ્ત કુટુંબોને માછીમારીના હકકો આપવામાં આવશે.		આ જોગવાઈ ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજના ૨ ને લાગુ પડતી નથી.
૧૧	એક જ વખત ચુકવવાપાત્ર પુનર્વસવાટ ભથ્થુ	૨૦૧૩ નો સુધારેલ જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ-૩ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબ	એક જ વખત ચુકવવાનું પુનર્વસવાટ ભથ્થુ	(એ) ૨૦૧૩ ના સુધારેલ જમીન સંપાદન અધિકનિયમની કલમ-૩ સી માં વ્યાખ્યાયિત અને માલિકી હકક પ્રાપ્ત કે અપ્રાપ્ત કેટેગરીનો અસરગ્રસ્ત કુટુંબનો સભ્ય આ ભથ્થુ મેળવવા હકદાર છે. માલિકી હકક અપ્રાપ્ત વ્યક્તિઓ કે જેઓની જમીન સંપાદન કરવામાં આવી નથી પરંતુ જેમની અવર-જવરનો રસ્તો મોજણીની તારીખ અથવા યોજનાની રૂપરેખા નિશ્ચિત કરતી તારીખ, બેમાંથી જે વહેલી હોય તે તારીખથી જેમનો રસ્તો બંધ થયો હોય તેવા દબાણ કરનારાઓ અને ઘુસણખોરોને પણ આ લાભ મળશે. (બી) જાતિના ભેદભાવ વિના આ શ્રેણીની ખરેખર આવક ગુમાવનાર વ્યક્તિ આ સહાય મેળવવા હકદાર છે.
૧૨	સ્ટેમ્પ ડ્યુટી અને નોંધણી ફી	દરેક અસરગ્રસ્ત કુટુંબ	વૈકલ્પિક મિલકત ખરીદવાથી ચુકવેલ સ્ટેમ્પ ડ્યુટી અને નોંધણી ફી ની રકમ મજરે મળવાપાત્ર	વળતર મળ્યાના એક વર્ષની અંદર પોતાના કે પોતાના પતિ/ પત્નીના નામે ગુમાવેલ જમીન અને અસ્કયામતોના બદલાવ માટે ખરીદેલ વૈકલ્પિક મિલકત.
૧૩	પુનર્વસવાટની સાઈટ માટે જોગવાઈ	પુનર્વસવાટ માટે સ્થાપિત કરેલ બ્લોકમાં પુનર્વસન કરવાવાળા અસરગ્રસ્ત કુટુંબો અને સમૂહો	જ્યાં નિર્વાસિત કુટુંબોના પુનર્વસવાટ માટેની સાઈટ નક્કી થયેલ હોય તે સાઈટ ઉપર સને ૨૦૧૩ ના સુધારેલ જમીન સંપાદન અધિનિયમની ત્રીજી અનુસૂચિમાં નિશ્ચિત કરાયેલ મૂળભૂત સવલતો અને અન્ય માળખાકીય જોગવાઈઓવાળી	(એ) મોટા ભાગના કિસ્સામાં આ લાગુ પડશે નહિ પરંતુ જ્યાં આ વિકલ્પ વિચારાતો હોય તેવી યોજનાઓ માટેના પુનર્વસવાટ આયોજન પ્લાનમાં આનો સમાવેશ કરાશે. (બી) લોકો પુરતી સવલતથી પુનર્સ્થાપિત થાય કે સ્થાપિત થયા પછી ખસી જાય તેવા નિર્દેશોના નિયમન માટે પુરી પાડ્યાનીસવલતો હેઠળ મૂળભૂત રીતે અગત્યની સેવાઓ નિશ્ચિત કરી પુરી પાડશે.

ક્રમાંક	સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ સને ૨૦૧૬ ના ગુજરાત સુધારા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત જમીનના વળતર પેકેજનો ખંડ ભાગ કોમ્પોનન્ટ	પાત્રતા	મળવાપાત્ર લાભો	ટિપ્પણી
			લઘુત્તમ ફ્લોર ક્ષેત્રફળવાળી આવાસ યોજના.	
૧૪	સામુદાયિક માળખા અને સામુદાયિક મિલ્કતોને નુકસાન	અસરગ્રસ્ત સામાજિક કુટુંબો અને સમૂહો	સામુદાયિક માળખા અને સામુદાયિક મિલ્કત સ્ત્રોતોનું પુનર્નિર્માણ.	સામુદાયિક માળખા અને સામુદાયિક મિલ્કતોનું પુનર્નિર્માણ સમુદાય (કોમ્યુનીટી)ના પરામર્શમાં કરવાનું રહેશે.
૧૫	જમીન અને સંપત્તિના સંપાદનની વિપરીત અસરોને હળવી કરવા બાબત	જમીન સંપત્તિના અસરગ્રસ્ત માલિકો	નવનિર્માણ માટે સાઈટ ઉપર ભારે મશીનરી અને પ્લાન્ટની અવરજવરના કારણે સંલગ્ન જમીન અને સંપત્તિને જે હુંગામી વિપરીત અસર થાય તે બદલાવથી ભરપાઈ કરવા વળતર	નવનિર્માણ વખતે અથવા નિર્માણ પ્લાન્ટ સ્થાપિત કરતી વખતે માળખા કે જમીનને નુકસાન થાય તેના વળતરનો ખર્ચ કોન્ટ્રાક્ટર ભોગવશે. હેરફેર માટેના રસ્તા બહારની જમીનના કામચલાઉ ઉપયોગ માટે સંબંધિત કોન્ટ્રાક્ટરે તે જમીનના માલિકની લેખિત અનુમતિ મેળવવાની રહેશે. બાંધકામ વખતે સ્થાપિત કરવાના સાઈટ કેમ્પનું સ્થાન માર્ગ અને મકાન વિભાગના પરામર્શમાં કોન્ટ્રાક્ટરે નક્કી કરવાનું રહેશે.

લાભાર્થીઓને મળવાપાત્ર વળતરો અંગે સ્પષ્ટતાઓ :-

નોંધ :-૨૫. ૧. નવા (જમીન) કાયદા -૨૦૧૩ ની કલમ-૨૬ કે જે હેઠળ જમીનની બજાર કિંમત આકારવા અને નક્કી કરવા નીચેના ધોરણો નિર્ધારિત કરાયા છે તે મુજબ સક્ષમ અધિકારી વળતર નક્કી કરશે.

નીચેના બે વિકલ્પો પૈકી જે વિકલ્પ હેઠળ કિંમત ઉચી ગણાય તે કિંમત.

(એ) જે વિસ્તારમાં જમીન આવેલી હોય તે વિસ્તાર માટે ભારતીય સ્ટેમ્પ અધિનિયમ-૧૮૯૯ માં વેચાણ દસ્તાવેજો કે કરારોની નોંધણી માટે નિર્દેશિત કરેલ હોય તો, તે બજાર કિંમત.

(બી) છેલ્લા ત્રણ વર્ષોમાં વિચારણા હેઠળની જમીનને અડોઅડ કે નજીકના ગામડામાં ૫૦ ટકાથી ઓછા નહિ તેટલા દસ્તાવેજોમાં જોવા મળતી સમાન પ્રકારની જમીનની સરેરાશ વેચાણ કિંમત.

સ્પષ્ટતા-૧:- ઉપરના વિકલ્પ - બી માં ઉલ્લેખેલ વેચાણ કિંમત - જે વર્ષમાં જમીન પ્રાપ્ત કરવાની દરખાસ્ત હોય તે વર્ષમાં આગળના ત્રણ વર્ષમાં પ્રાપ્ત કરવાની બજાર કિંમત નક્કી કરવાની તારીખ કલમ-૧૧ હેઠળ પ્રસિધ્ધ થયેલ જાહેરનામાની તારીખ ગણાશે. જે વર્ષમાં જમીન પ્રાપ્ત કરવાની દરખાસ્ત હોય તે વર્ષના આગળના ત્રણ વર્ષમાં પ્રાપ્ત કરવાની જમીનને અડોઅડ કે નજીકના ગામડામાં સમાન પ્રકારના વિસ્તારમાં થયેલ વેચાણ દસ્તાવેજો કે કરારોમાં દર્શાવેલ સરેરાશ વેચાણ કિંમત મુજબ નક્કી કરાશે.

સ્પષ્ટતા-૨ :- સ્પષ્ટતા-૧ માં ઉલ્લેખેલ સરેરા વેચાણ કિંમત નક્કી કરવા માટે વેચાણના થયેલ દસ્તાવેજો કે કરારો પૈકી કુલ કરારના આર્ધ કરારોમાં દર્શાવેલ વધુમાં વધુ વેચાણ કિંમત ધ્યાને લેવામાં આવશે.

સ્પષ્ટતા-૩ :- આ સેક્શન હેઠળ બજાર કિંમત નક્કી કરતી વખતે અને સ્પષ્ટતા-૧ અથવા ૨ માં ઉલ્લેખેલ સરેરાશ વેચાણ કિંમત નક્કી કરતી વખતે જિલ્લાના આ પહેલાના બનાવ વખતે જમીન વળતર માટે ચૂકવેલ કિંમત ગણતરીમાં લેવામાં આવશે નહિ.

સ્પષ્ટતા -૪ :- આ સેક્શન હેઠળ બજાર કિંમત નક્કી કરતી વખતે અને સ્પષ્ટતા-૧ અથવા ૨ માં ઉલ્લેખેલ સરેરાશ વેચાણ કિંમત નક્કી કરતી વખતે જો સમાહર્તાના અભિપ્રાય મુજબ ચૂકવેલ કિંમત વાસ્તવિક બજાર કિંમત પ્રતિબિંબિત કરતી ન હોય તો તે બજાર કિંમત નક્કી કરતી વખતે અવગણવામાં આવશે.

૨. ઉપર નોંધ -૧ હેઠળની જોગવાઈ મુજબ જાહેર કરાયેલ શહેરી વિસ્તારથી અંતરના કારણે સમુચિત સરકાર ધ્વારા નક્કી કરાયેલ એક અથવા બે ના ગુણાંક મુજબ ગુણી થતી રકમ બજાર કિંમત ગણવામાં આવશે.

૩. નીચેના કારણોસર જો (ઉપર જણાવેલ) ગુણાંક ૧ અને ૨ મુજબ બજાર કિંમત નક્કી થઈ ન શકે, :-

(એ) જે વિસ્તારમાં જમીન આવેલ છે તે વિસ્તારમાં જે તે સમયે અમલી અન્ય કાયદા હેઠળ જમીનની લે-વેચ મર્યાદિત રીતે થઈ શકતી હોય.

(બી) પેટા કલમના કલોઝ (એ) મુજબના આગળના ત્રણ વર્ષના સમયના નોંધાયેલ વેચાણના દસ્તાવેજો કે કરાર ઉપલબ્ધ ન હોય.

(સી) સક્ષમ સત્તાધિકારી ધ્વારા ભારતીય સ્ટેમ્પ અધિનિયમ-૧૮૯૯ હેઠળ બજાર કિંમત નિર્ધારિત કરાઈ ન હોય તો.

(ડી) જમીન અડોઅડ અથવા સમાન વિસ્તારની જમીનની કિંમત ધ્યાને લીધા સિવાય સંબંધિત રાજ્ય સરકાર પેટા કલમ(૧) માં નિર્દેશિત કિંમતના આધારે ક્ષેત્રફળના એકમ દીઠ તળીયાની કિંમત અથવા લઘુત્તમ કિંમત નિર્ધારિત કરશે.

૪. ૨૦૧૩ ના નવા (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ જમીનની વળતર કિંમત નક્કી કરતી વખતે અધિનિયમની કલમ-૨૮ ની જોગવાઈ વિચારણામાં લેવામાં આવશે.
૫. જે જમીન ધારકે ૧૯૬૧ પહેલાંના ગામની કોમન અબાધિ જમીન ધારણ કરવાના કારણે " અધિકૃત જમીન ધારકો " ગણાતા હોય તેઓને વૈકલ્પિક જમીન અથવા જમીન વળતર જેટલું સાઈટ એલાવન્સ આપવામાં આવશે.
૬. સક્ષમ અધિકારી દરેક કેઈસમાં જમીનની બજાર કિંમત ઉપરાંત કલમ-૧૧ ની જાહેરનામાની તારીખથી એવોર્ડ આપ્યાની તારીખ અથવા કબજો લીધાની તારીખ, એ બે માંથી જે વહેલી હોય તે તારીખ સુધીનું વાર્ષિક ૧૨(બાર) ટકા લેખે (વ્યાજ) ચુકવવા ફરમાવશે.
- નોંધ બી :-** ઘરો, મકાનો અને અન્ય સ્થાવર મિલકતનું વળતર ધસારો ધ્યાને લીધા સિવાય ભાવોની અનુસૂચિમાં દર્શાવેલ દરે નક્કી કરવામાં આવશે. ભાવોની અનુસૂચિમાં દર્શાવેલ દર વિચારણામાં લેતી વખતે માલિકોનાં મંતવ્યો ધ્યાને લઈ સરકારમાં નોંધાયેલ અને આ હેતુ માટે રોકવામાં આવેલ હોય તે સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકનકાર સંલગ્ન શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના વસવાટ અને વાણિજ્ય આવાસોની ભાવોની અનુસૂચિનો ઉપયોગ કરશે.
- નોંધ સી :-** જે કિસ્સામાં કોઈ જમીનના પ્લોટનો અંશતઃ ભાગને અસર થતી હોય તે કિસ્સામાં જો જમીન માલિક તેનો આખો પ્લોટ સંપાદન કરાવવા ઈચ્છા દર્શાવે તો સક્ષમ અધિકારી સને ૨૦૧૩ ના (જમીન) નવા કાયદાની કલમ-૮૪ હેઠળ ખાકીની જમીન માટે જમીન સંપાદન અધિનિયમ મુજબની કાર્યવાહી કર્યા વિના વધારાનો એવોર્ડ ફરમાવશે.

શરતો (બોલીઓ) અને વ્યાખ્યાઓ :-

- (એ) વહીવટદાર એટલે કલમ ૪૩ ની પેટા કલમ(૧) હેઠળ પુનઃ વસન અને પુનઃ સ્થાપનના હેતુ માટે નિમાયેલ વહીવટકર્તા.
- (બી) અસરગ્રસ્ત વિસ્તાર એટલે જમીન સંપાદનમાં હેતુ માટે સમુચિત સરકાર ધ્વારા ઘોષિત કરાયેલ વિસ્તાર.
- (સી) અસરગ્રસ્ત કુટુંબ એટલે,
- (૧) એવું કુટુંબ કે જેની જમીન અથવા સ્થાવર મિલકત સંપાદન કરવામાં આવે છે.
 - (૨) એવું કુટુંબ કે જે જમીનના માલિક નથી પરંતુ જમીન સંપાદનના ત્રણ વર્ષ પહેલાંથી આજીવિકાના સાધન તરીકે ખેત-મજૂર, ગણાત, ભાડુઆત, સાથી, કર્મચારીકે કારીગર તરીકે સંપાદન કરવાની જમીન ઉપર આધારીત છે.
 - (૩) સંવત ૨૦૦૬ ના નવ અધિકાર અધિનિયમની જોગવાઈ હેઠળ અનુસૂચિત જાતિ અને પરંપરાગત રીતે જંગલમાં વસતા વસાહતીઓ કે જે જમીન સંપાદનના કારણે આજીવિકાના સ્ત્રોત વન પેદાશ ભોગવટાનો હક્ક ગુમાવે છે.
 - (૪) જમીન સંપાદન વર્ષ પહેલાંના ત્રણ વર્ષથી જે કુટુંબોનો મૂળ આજીવિકાનો આધાર વન પેદાશો અથવા પાણી જન્ય જીવો છે કે જેમાં જંગલ પેદાશો, શિકાર, માછીમારી, બોટ પરિવહનનો સમાવેશ થાય છે તે આજીવિકાના સાધનોને જમીન સંપાદનથી વિપરીત અસર થાય છે.
 - (૫) કુટુંબના જે સભ્યને રાજ્ય સરકાર કે કેન્દ્ર સરકારે તેની કોઈ યોજના હેઠળ જમીન ફાળવી હોય તેવી જમીન સંપાદનમાં આવતી હોય તે સભ્ય.
 - (૬) જમીન સંપાદન પહેલાંના છેલ્લા ત્રણ કે વધુ વર્ષથી શહેરી વિસ્તારની જમીન ઉપર વસવાટ કરતું કુટુંબ અથવા છેલ્લા ત્રણ વર્ષ કે તેથી વધુ સમય માટે જેના આજીવિકાના મૂળભૂત સ્ત્રોતને જમીન સંપાદનના કારણે વિપરીત અસર થતી હોય.
- (ડી) "ખેતીની જમીન" એ શબ્દ પ્રયોગમાં જે જમીન,
- (૧) ખેતી કે બાગબાની
 - (૨) ડેરી કે મરઘા ઉછેર કેન્દ્ર પીસ્કીકલ્ચર, સેરીકલ્ચર, બીજ ઉછેર કેન્દ્ર, પાલતુ પશુઓના સંવર્ધન કે રોપા ઉછેર કેન્દ્ર અને આરોગ્યવર્ધક ઔષધિઓ ઉગાડવા
 - (૩) ખેતીપાક, ઝાડ, ઘાસ અથવા બાગબાની પેદાશો ઉગાડવા કે,
 - (૪) પશુ ચારા માટે ઉપયોગ થતો હોય તેવી જમીન, પરંતુ તેમાં ફક્ત લાકડા/કાસ્ટ ઉગાડી કાપવા માટે થતો હોય તેનો સમાવેશ થતો નથી.
- (ઈ) " સત્તાધિકારી " શબ્દપ્રયોગમાં કલમ-૫૧ હેઠળ સ્થાપિત જમીન સંપાદન, પુનઃ વસવાટ અને પુનઃ સ્થાપન માટે નિમાયેલ અધિકારી
- (એફ) " કમિશ્નર " શબ્દપ્રયોગમાં કલમ-૪૪ ની પેટા સેક્શન (૧) હેઠળ નિમાયેલ પુનઃ વસવાટ અને પુનઃ સ્થાપન માટે નિમાયેલ અધિકારી
- (જી) સંપાદનના વળતર શબ્દપ્રયોગમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે.
- (૧) સોલેશ્યમ તથા જમીન સંપાદન, પુનર્વસવાટ અને પુર્ન સ્થાપન અધિકારી કે ન્યાય અદાલતે ફરમાવેલ વધારાનું વળતર અને તે ઉપર વ્યાજ ઉપરાંત આવા સત્તાધિકારી કે ન્યાય અદાલતે ફરમાવેલ અન્ય કોઈ રકમ અસરગ્રસ્ત કુટુંબને ચુકવવા ઠરાવ્યું હોય તે રકમ
 - (૨) જમીનનો કબજો લેતી વખતે તેના ઉપર હોય તે પાક અથવા ઝાડ લઈ લેવાથી હિત ધરાવતી વ્યક્તિઓને થયેલ નુકસાની.
 - (૩) નિર્વાસિત કે ઉત્થાન પામેલ અસરગસ્તોને પુર્નવસવાટ કરાવવા સંપાદન કરેલ જમીન અને મકાનની કિંમત
 - (૪) પુર્નવસવાટ વિસ્તારમાં માળખાકીય સુવિધાઓ અને સવલતોના વિકાસ માટેનો ખર્ચ
 - (૫) આ અધિનિયમની જોગવાઈ મુજબ પુર્નવસવાટ અને પુર્નસ્થાપન નિર્માણ કરવાનો ખર્ચ
- (એચ) વળતર લગત નિર્ધારિત તારીખ :- સને ૨૦૧૩ ના નવા (જમીન) અધિનિયમની કલમ-૧૧(૧) હેઠળ જમીન સંપાદન માટે પ્રથમ વખત ઘોષિત તારીખે ગણવાપાત્ર અસરગ્રસ્ત કુટુંબો કે જેમનો અન્ય રાજ્ય કે કેન્દ્ર કાયદા હેઠળ દાવો કરવાનો હક્ક મળે છે કે દબાણ/અનઅધિકૃત કબજો મેળવેલ છે તે કુટુંબો નિશ્ચિત કરવાની તારીખ
- (આઈ) નિર્વાસિત કુટુંબ :- આ શબ્દ પ્રયોગમાં જમીન સંપાદનના કારણે અસરગ્રસ્ત વિસ્તારમાંથી પુર્નવસવાટ વિસ્તારમાં સ્થાપિત કરવાના છે તેવા કુટુંબ.
- (જે) કુટુંબ :- આ શબ્દપ્રયોગમાં પોતે, પોતાના પતિ કે પત્ની, સગીર બાળકો તેના પર આધારીત સગીર ભાઈઓ, સગીર બહેનોનો સમાવેશ થાય છે પરંતુ વિધવા, છુટાછેડાવાળી કે ત્યકતા મહિલાઓને અલગ કુટુંબ ગણવામાં આવશે. વિશેષ સ્પષ્ટતા કે પુખ્ત વયની ગમે તે જાતિના પતિ/પત્ની કે બાળકો અથવા આશ્રિતોને આ અધિનિયમના હેતુ માટે અલગ કુટુંબ ગણવામાં આવશે.
- (કે) જમીન ભોગવટો :- આ શબ્દપ્રયોગમાં માલિક, કબજેદાર, ભાડુત કે અન્ય રીતે જમીનનો ભોગવટો કરતા શખ્સની કુલ જમીનનો ભોગવટાનો સમાવેશ થાય છે.

- (એલ) માળખાકિય યોજના :- આ શબ્દપ્રયોગમાં કલમ યય ની પેટા કલમ-(૧) ના કલોઝ (બી) માં ઉલ્લેખેલ એક કે તેથી વધુ યોજનાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- (એમ) જમીન : આ શબ્દપ્રયોગમાં જમીન, કે તેને સંલગ્ન મકાનો અથવા જમીનને કાયમી રૂપે જોડાયેલ પદાર્થો કે વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે.
- (એન) જમીન વિહોણા : આ શબ્દપ્રયોગમાં એવી વ્યક્તિઓ અથવા વર્ગોનો સમાવેશ થાય છે કે રાજ્ય અથવા અમલીકરણ કાયદા હેઠળ જેઓને તે મુજબ ગણવામાં કે નિર્દેશિત કરવામાં આવતા હોય અથવા પૂર્વવર્તી જોગવાઈ નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું ન હોય ત્યારે સમુચિત સરકાર ધ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવે તેવા શબ્દો.
- (ઓ) જમીન માલિકો :- આ શબ્દપ્રયોગમાં
- (૧) સંબંધિત સત્તાધિકારીના દફતરે જેઓના નામ જમીન, મકાન કે તેના ખંડભાગના માલિક તરીકે નોંધાયા હોય અથવા
 - (૨) સને ૨૦૦૬ ના (વન અધિકારીની સંબંધિત) અનુસૂચિત જાતિ અને અન્ય પરંપરાગમ જંગલ નિવાસી અધિનિયમ અથવા જે તે સમયે અમલી અન્ય કાયદા હેઠળ જંગલ /વન હકકો આપવામાં આવ્યા હોય અથવા
 - (૩) તબદીલી સહિત રાજ્યના કોઈ કાયદા હેઠળ ' પટ્ટા હક ' મેળવવા હકકદાર હોય અથવા
 - (૪) ન્યાય અદાલત કે અન્ય સત્તાધિકારીના હુકમની જમીન માલિક ફરમાવેલ હોય.
- (પી) સરકાર : એટલે ગુજરાત સરકારનો નિર્દેશ કરે છે.
- (કય) જમીન સંપાદન : એટલે ૧/૧/૨૦૧૪ થી અમલી સને ૨૦૧૩ નો નવો (જમીન) અધિનિયમ હેઠળ જમીન સંપાદન.
- (આર) સીમાંત ખેડૂત : એટલે સિંચાઈ વિનાની એક હેક્ટર સુધીની અને સિંચાઈ વાળી અર્ધા હેક્ટર સુધીની જમીન ખેડૂતો શબ્દ
- (એસ) બજાર ભાવ :- એટલે સને ૨૦૧૩ ના નવા (જમીન) અધિનિયમની કલમ-૨૬ હેઠળ નક્કી કરાયેલ કિંમત.
- (ટી) મોસમી પાક : જે પ્લાન્ટ કુદરતી રીતે અથવા વાવીને ઉગાડવામાં આવે અને તે એક મોસમ સુધી કાર્યરત રહી તેના પાકની લણણી બાદ નાશ પામે તેવા પાક મોસમી પાક ગણાય છે જેમ કે ડાંગર, શેરડી, મગફળી વિગેરે
- (ય) જાહેરનામું : એટલે રાજ્યના ગેઝેટ કે ભારત સરકારના ગેઝેટમાં પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવતું સર્વની જાણ માટેની જાહેર નોટિસ અને તેના અનુસંધાને જણાવવાનું કૃત્ય સંપન્ન થયાનું ગણાય છે.
- (વી) બારમાસી પાક : જે પ્લાન્ટ વર્ષો સુધી કાર્યરત રહી પરિપક્વ થયે તેના ફળ આપે છે તે બારમાસી પાક ગણાય છે. યોજનામાં સામાન્ય રીતે કુદરતી રીતે ઉગતા કે બાગાયતથી ઉગાડવામાં ઝાડ ફળ કે કાસ્ટ (લાકડુ) આપે છે તે બારમાસી પાક ગણાય છે. દૂષ્ટાંતરૂપે નાળીયેરી, આંબો વિગેરે.
- (ડબલ્યુ) હિત ધરાવતી વ્યક્તિ :- આ શબ્દપ્રયોગમાં (૧) જમીન સંપાદન બદલ આપવાના વળતરમાં પોતાના હિત હોવાનો હકકદારો કરતી તમામ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે અને કોઈ વ્યક્તિ જમીન અંગેના સુબાધિકારમાં હિત ધરાવે તો તે જમીનમાં હિત ધરાવે છે, તેમ ગણાશે. ઉપરાંત (૨) સંવત-૨૦૦૬ ના અનુસૂચિત જાતિ અને અન્ય પરંપરાગત વનવાસીઓએ (વન હકકોની સ્વીકૃતિ) હકકો ગુમાવ્યા છે તેવા અનુસૂચિત જાતિ અને અન્ય પરંપરાગત વનવાસીઓ (૩) જમીનના ઉત્થાનમાં હિત ધરાવતી વ્યક્તિઓ (૪) રાજ્ય સરકારના કાયદા હેઠળ પાક લણનીમાં ભાગ સહિત ગણોત હકક ધરાવતી ગમે તે વર્ગ/નામ ધરાવતી વ્યક્તિઓ (૫) જેની આજીવિકાના મૂળભૂત સ્ત્રોતને વિપરીત અસર થાય તેવી વ્યક્તિઓ.
- (એક્સ) યોજના અસરગ્રસ્ત કુટુંબ :- સાથે રહેતા કુટુંબ અને અથવા બિન કુટુંબી સભ્યો કે જેઓને યોજના અમલીકરણથી વિપરીત અને /અથવા સાનુકૂળતા થઈ છે.
- (વાય) યોજના અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ :- યોજનાના અમલીકરણથી પ્રત્યક્ષરીતે વિપરીત પરિણામો ભોગવતી એવી વ્યક્તિઓ કે જેઓને યોજના પ્રભાવિત વિસ્તારમાં આર્થિક હિતો કે આવાસ હોય, ઉપરાંત યોજના અમલીકરણથી પુરા કે ખંડિત વાણિજ્ય કે આવાસ સંકુલ ગુમાવવા પડે તેવી વ્યક્તિઓ, ખેતી લાયક કે આવાસ લાયક જમીન પુરી કે અંશતઃ ગુમાવવી પડે તેવી વ્યક્તિઓ અને આવાસના સ્ત્રોત ગુમાવવા પડે તેવી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. આવી વ્યક્તિઓને મુખ્ય બે સમૂહમાં વિભાજિત કરી શકાય. (૧) બૃહદ રીતે અસરગ્રસ્ત અને (૨) હળવી રીતે અસરગ્રસ્ત
- (૧) બૃહદ રીતે અસરગ્રસ્ત :- જેઓના આવાસ કે જમીન ઉપરની મિલકતને વિપરીત અસર થાય અને તે અપોષક બને અને બાકી બચેલ મિલકતમાંથી વ્યક્તિ પોતાની આજીવિકા કે વ્યાપાર કરી ન શકે અથવા મિલકતના ૨૫ ટકા કે તેથી વધુ ભાગને વિપરીત અસર થાય તે બૃહદ રીતે અસરગ્રસ્ત થયેલ ગણાય.
- (૨) હળવી રીતે અસરગ્રસ્ત :- બૃહદ રીતે અસરગ્રસ્ત થયેલ ન હોય તેવી બધી વિપરીત અસરોને હળવી રીતે અસરગ્રસ્ત થયેલ ગણાય, અથવા એવી મિલકત કે જેના બાંધકામ માળખા/ જમીનનો અંશતઃ ભાગ સંપાદિત કરવામાં આવેલ છે અને બાકી ઉપલબ્ધ અસંપાદિત મિલકતમાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તેની આજીવિકા/ વ્યાપાર કરી જીવનનિર્વાહ કરી શકે તેવો અસરગ્રસ્ત.
- (ઝેડ) પુન સ્થાપન કિંમત :- ખુલ્લી બજારમાંથી સંપાદિત અસ્કયામત અને મિલકત જેવી મિલકત જે ભાવે ખરીદી શકાય તે કિંમત પુનસ્થાપન કિંમત ગણાય. પુનસ્થાપન કે બદલાવ કિંમત માર્ગ અને મકાન વિભાગના પ્રવર્તમાન ભાવોની અનુસૂચિના આધારે ઘસારો બાદ કર્યા વિના ગણવામાં આવશે. આ પુનસ્થાપન કિંમત મંજૂર થયેલ મળવાપાત્ર અધિકારોની જોગવાઈ અનુરૂપ હોય તે જોવાનું રહેશે.
- (એએ) પુનસ્થાપન વિસ્તાર :- સમુચિત સરકાર ધ્વારા જે વિસ્તારમાં જમીન સંપાદનના કારણે નિર્વાસિત કુટુંબોને પુનસ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હોય તે વિસ્તાર.
- (બીબી) સંલગ્ન વિસ્તાર : આ શબ્દપ્રયોગનો અર્થ સને ૧૯૯૬ ના પંચાયત (સંલગ્ન ક્ષેત્રનો વિસ્તાર) અધિનિયમના સેકશન-૨ માં વ્યાખ્યાયિત સંલગ્ન વિસ્તાર ક્રાય છે.
- (સીસી) નાનો ખેડૂત : આ શબ્દ પ્રયોગમાં સિમાંત ખેડૂતની જમીન કરતાં વધુ જમીન પરંતુ બે હેક્ટર સુધીની બિન સિંચાઈ જમીન અને એક હેક્ટર સુધીની સિંચાઈવાળી જમીન ધરાવતો ખેડૂત
- (ડીડી) ઘસણખોર : આ શબ્દપ્રયોગમાં વગર પરવાનગીએ જાહેર માલિકીની જમીન ઉપર કબજો જમાવનાર અથવા નિર્ધારિત તારીખ પહેલાંના સમયથી જાહેર મકાનનો ભોગવટો કરનાર વ્યક્તિ કે જેને જીવનનિર્વાહ માટે અન્ય કોઈ આવાસ કે જીન આજીવિકા સાધન નથી તેવો વ્યક્તિ.

- (ઈઈ) દબાણ કરનાર :- આ શબ્દપ્રયોગમાં પોતાની માલિકીની જમીન કે અન્ય સ્થાવર અસ્કયાતને લગોલગ જાહેર માલિકીની જમીનમાં અતિક્રમણ કરી પચાવી પાડે અને તેના આવાસ/જીવન નિર્વાહ માટે વધારાની જાહેર માલિકીની જમીન ઉપર અનઅધિકૃતરીતે દબાણ કરનારનો સમાવેશ થાય છે.
- (એફએફ) ભાડુઆત :- આ શબ્દપ્રયોગમાં રહેણાક, વ્યાપાર કે અન્ય હેતુ માટે ચોખ્ખા બોજા અને અડચણરહિત ખાનગી મિલકતની માલિકી ધરાવતા શપ્સ જોડે, લેખિત કે અલિખિત બોનાફાઈડ ભાડાખતના આધારે આવી ખાનગી મિલકતનો ભોગવટો કરનાર શપ્સનો સમાવેશ થાય છે.
- (જીજી) કમજોર વ્યક્તિઓ :- આ શબ્દપ્રયોગમાં શારીરિક રીતે અક્ષમ, વિધવાઓ, ૬૦ થી વધુ વર્ષની વ્યક્તિઓ, ગરીબી રેખાથી નીચેના આવાસધારકો અને મુખ્ય મહિલાકર્તા ધરાવતા આવાસોના રહીશોનો સમાવેશ થાય છે.
- (એચએચ) મહિલા ગૃહો :- જે ઘરમાં જીવનનિર્વાહનો આધાર મહિલા હોય તેવા ગૃહને મહિલા ગૃહ ગણાય છે. આવી મહિલા વિધવા, લગ્ન વિચ્છેદવાળી કે ત્યકતા હોઈ શકે.

૧૩ વસ્તી અને સામાજિક આર્થિક સર્વે

20. કોરિડોર યોજના થી ૧૦૦% અસરગ્રસ્ત પરિવારો (PAFs)ની વસ્તી ગણતરીનો સર્વે હાથ ધરવામાં આવશે, કે જેઓને સર્વેના સમયગાળા દરમિયાન યોજના માર્ગોના વિસ્તારમાં હાજર રહેવું પડશે. જનગણના સર્વેની શરૂઆતની તારીખ, કે જે પીએપી / પીએફએફ દ્વારા યોજના માર્ગ ની અંદર તેમની હાજરી સ્થાપિત કરવા માટેની કટ-ઓફ તારીખ હશે. જનગણનાનું સર્વેક્ષણ ગુજરાત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરેલા અંતિમ ડિઝાઈનના આધારે કરવામાં આવશે. SIAના અભ્યાસના તારણોને આધારિત સામાજિક-આર્થિક સર્વેક્ષણ માટેની વ્યૂહરચના તૈયાર કરવી જોઈએ.

૧૪ મૂલ્યાંકનની સામાજિક અસર (SIA) તથા પુનઃસ્થાપન તૈયારી (RAP)

21. મૂલ્યાંકન સામાજિક અસર દ્વારા યોજનાની સંભવિત પ્રતિકૂળ અસરનું વિગતવાર મૂલ્યાંકન હાથ ધરવામાં આવશે. ત્યારબાદ પુનર્નિર્માણની કાર્ય યોજનાના (આરએપી) સિદ્ધાંતોને આધારિત ફરીથી પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજના (આરએફપી) તૈયાર કરવામાં આવશે. પુનર્નિર્માણની કાર્ય યોજનાના સિદ્ધાંતોને પગલે ખાનગી જમીન તથા માળખા પરની અસરને વળતર અને પુનઃસ્થાપન કરવામાં સહાય આપવામાં આવશે.

22. પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજના (RAP) ખાતરી આપશે કે અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓને (i) પુનર્વસન અંગે તેમના પર્યાય અને હક્કોથી વાકેફ કરવામાં આવે; (ii) તકનીકી અને આર્થિક રીતે વ્યવસ્થિત પુનઃસ્થાપનના વિકલ્પો સાથે પ્રદાન કરવામાં આવે છે અને તેમની વચ્ચે પસંદગીની તક આપે છે; (iii) યોજનાને લીધે થતી સંપતિના ખોટ માટે સંપૂર્ણ પુનઃસ્થાપિત ખર્ચ પર ત્વરિત અને અસરકારક વળતર આપવામાં આવે; (iv) સ્થાનાંતર અને પરિવહનના સમયગાળા દરમિયાન, તેમની આજીવિકા અને જીવનધોરણને પુનર્સ્થાપિત કરવા માટે સહાયિત સહાય (જેમ કે સ્થળાંતર ભથ્થું, સંક્રમણ ભથ્થું, વગેરે); આપવામાં આવે. (v) અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ કે જે હકદાર છે તેઓને કુશળતા વિકાસ સહાય જેવી કે પ્રશિક્ષણ, વળતર ઉપરાંતની તાલિમ આપવામાં આવશે.

૧૫ આવક પુનઃસ્થાપિત કરવાના પગલાં

23. આવક પુનઃસ્થાપિત કરવાની કામગીરીનો મૂળ હેતુ એ છે કે કોઈપણ વ્યક્તિની સ્થિતિ યોજના પહેલાં જેવી હતી, તેના કરતાં બગડવી જોઈએ નહીં. વ્યક્તિગત પુનઃસ્થાપનનો એક અગત્યનો ભાગ એ છે કે યોજના

પહેલાની આવકના સ્તર પર, વ્યક્તિને અને અસર પામનાર સમુદાયને, તેના કુટુંબને, અને સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિને અને સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થાને પુનઃસ્થાપિત કરવો. આવકના પુનઃસ્થાપનની યોજના અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિના પરામર્શમાં તૈયાર કરવામાં આવશે, જેથી તેમને લાભ થાય. IR પ્રવૃત્તિ આધારે અમલ કરનાર સ્વૈચ્છિક સંસ્થા યોગ્ય IR કાર્યક્રમ યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) માટે તૈયાર કરશે. આવક પુનઃસ્થાપન કરવાના પગલાંમાં નીચેનાંનો સમાવેશ થાય છે:

24. પી.એ.પી. ની ચકાસણી અને સંબંધિત આવક પુનઃસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરવા - એનજીઓને અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિની ચકાસણી કરવી અને સંબંધિત આવક પુનઃસ્થાપન વિકલ્પોની સૂચિ તૈયાર કરવી જરૂરી છે. આઇઆર વિકલ્પોની ઓળખ કરતી વખતે, નીચેના પરિબલો પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે:

- યોજના અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ ની ચકાસણી અને આવક પુનઃસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરવા – બિન સરકારી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાએ અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ ની ચકાસણી કરવાની બાબત જોવાની રહેશે અને લાગુ થઇ શકે તેવા આવકના પુનઃસ્થાપના વૈકલ્પિકની યાદી બનાવવી. પુનઃસ્થાપના વૈકલ્પિકની યાદી બનાવવાના સમયે નીચે દર્શાવેલ પરિબલો ગણતરીમાં લેવાશે.:
- અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓનું શિક્ષણ સ્તર,
- ધરાવતા કુનેહ કુશળતા,
- સ્થળાંતર બાદના સમયગાળા માટે આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ,
- આવકની પૂરવણી માટે આર્થિક પ્રવૃત્તિની યોગ્યતા, અને
- સંભાવ્ય બજાર અને વેચાણ સહુલીયતો.

25. સરકારની ચાલતી યોજના (scheme) ની યાદીમાંથી યોગ્ય આર્થિક પુનઃસ્થાપન યોજનાને તારવવામાં પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણની સંસ્થા મદદ કરશે. તે સંસ્થાઓ યોજના અસરગ્રસ્તો સાથે તેમના પસંદગીના પર્યાય માટે સલાહ-સુચન કરશે. બિનસરકારી સ્વયંસેવી સંસ્થા, યોજના અસરગ્રસ્તો અને બીજા દાવેદારો સાથે પરામર્શ કરીને આવક પુનઃસ્થાપન માટે દરખાસ્ત કરશે. દરખાસ્ત યોજનાના સત્તા ને મંજૂરી આપવા માટે સાદર કરશે. મંજૂરી બાદ આવક પુનઃસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરાશે. આ માટે બિનસરકારી સ્વયંસેવી સંસ્થા રોકવામાં આવશે જેમનો આ યોજના અસરગ્રસ્તો માટે આવક ઉપાર્જન/પુનઃસ્થાપન માટે યોજનાના તમામ પાસા બાબતે સમાવેશ થશે.

26. તાલીમ પૂરી પાડવી: જેઓએ આજીવિકા ગુમાવી હોય તેમની કુશળતા વર્ધન માટે લાયક કોઠામાં પર્યાય દર્શાવેલ છે. તાલીમ જરૂરિયાતનું આંકલન કરવામાં આવશે અને તે આગળ વધુ તાલીમની જરૂરિયાત માટે પાયારૂપ બનશે. આદિજાતિ ધરના કુટુંબસભ્યને લાભાન્વીત જૂથમાં ગણવામાં આવશે. યોજના અમલીકરણ વિભાગ (PIU) દ્વારા બિનસરકારી સ્વયંસેવી સંસ્થાની મદદથી આયોજિત કરવામાં આવશે. યોજના અમલીકરણ વિભાગ (PIU) સમયાંતરે સમીક્ષા બેઠકો કરશે અને તાલીમ કાર્યક્રમોની કાર્યક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરશે તથા જો

જરૂરી જણાશે તો સુધારાત્મક પગલા લેવા માટે વિવિધ તાલીમ સંસ્થાઓ/વિભાગો સાથે સંકલન માટે સુચન કરશે.

27. તાલીમ સંસ્થાઓ/વિભાગોની ઓળખ:વરણી કરાયેલ પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણની સંસ્થા ધંધા-વેપાર આધારિત જુદા જુદા ધંધા /પ્રવૃત્તિ અંગે રોજગારલક્ષી તાલીમ આપનાર સંસ્થાની વરણી કરશે . પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણ દ્વારા અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિના તેમની પસંદગી અનુસારના ધંધાના જૂથ બનાવી તે લોકો માટે તાલીમ સ્થળ અંગે તમામ વ્યવસ્થા કરશે .સૂચિત સંસ્થાના સમાવેશ જેમકે ગુજરાત સરકારનો શિક્ષણ વિભાગ)મહિલા સ્વયં રોજગાર કાર્યક્રમ(અને કમિશ્નર ગ્રામ વિકાસ ,ગુજરાત સરકાર.

28. નિયંત્રણ : દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન (M&E) અંગેની તાલીમ આપ્યા બાદ તેમના દ્વારા નિયંત્રણ કામગીરી કરવામાં આવશે, યોજના સંચાલન તજજ્ઞ (PMC) ના સહકારથી આંતરિક નિયંત્રણની જવાબદારી યોજના અમલીકરણ વિભાગની રહેશે.

૧૬ જાહેર લોક-પરામર્શ અને સ્પષ્ટતા

29. યોજના અસરગ્રસ્ત લોકોને લાગુ પડતી પરિયોજનાની અસરો, આલેખનના પર્યાય, વળતરના વિકલ્પ, મદદના વિકલ્પ, પરિયોજનામાં મૂલ્યવર્ધન, સામાજિક અસરનું મૂલ્યાંકન (SIA),પુનર્વસન કામગીરી આયોજન (RAP) અને તદ્દેશીય માનવવિકાસ યોજના (IPDP)ના એક ભાગ રૂપે જરૂરિયાતો સમજવા વ્યક્તિગત અને જાહેર પરામર્શનું આયોજન કરવામાં આવશે. મહિલાઓ જૂથ, આદિજાતિ જૂથ, અને ખેતમજૂર જૂથ સહિત અસરગ્રસ્ત વસ્તી જૂથ સાથે પરામર્શ કરવામાં આવશે.અસરગ્રસ્ત સાંસ્કૃતિક સંપત્તિના સમુદાય સાથેની સલાહ, અસરની પ્રકૃતિ (કોઈ અસર, આંશિક કે સંપૂર્ણ) વિશેની વિગતો અને તેમની પ્રતિક્રિયા અને નિવારણ પગલાં અંગેના વિચારો પ્રાપ્ત કરવા માટે અભિપ્રાયો હાથ ધરવામાં આવશે.તમામ સહભાગીઓને પરામર્શની તારીખ, સમય અને સ્થળની અગાઉથી જાણ કરવામાં આવશે અને તેમની હાજરીની નોંધ હાજરી પત્રકમાં લેવામાં આવશે.લોકો અને અન્ય અધિકારીઓ સહિતના સરકારી અધિકારીઓ દ્વારા તમામ જાહેર બેઠકોની વિગતોનું દસ્તાવેજીકરણ હાથ ધરવામાં આવશે. આ દસ્તાવેજો પુનર્વસન કામગીરી આયોજન (RAP) સાથે સામેલ કરવામાં આવશે.જાહેર ઘોષણા દરમ્યાન, વિગતો/ જાહેરનામું તેમજ તેના લેખનની નકલ દસ્તાવેજ માં રાખવામાં આવશે.ગુજરાત સરકારના મા.અનેમ.વિભાગ દ્વારા GSHP-નાની જાહેર નીતિમાં(Disclosure Policy) કહેવામાં આવ્યું છે કે આ નીતિઓનો હેતુ, અમલીકરણના તબક્કે નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં પારદર્શિતા લાવવાનો છે, જેમાં માલસામાનની ખરીદી, નાણાકીય વ્યવસ્થા, સામાજિક અને પર્યાવરણીય સુરક્ષા કવચ, અને માહિતી અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૫ હેઠળની બધી કાનૂની જોગવાઈઓની પૂર્તતા છે.

30. પુનર્વસન કામગીરી આયોજન(RAP) અમલીકરણની કામગીરી પારદર્શી બને, તે માટે જાહેર જનતા સાથેની બેઠકોનું આયોજન કરવામાં આવશે, જેમાં યોજનાને લગતી વિગતોની જાહેરાત, પ્રજા સમક્ષ કરવામાં આવશે. પુનર્વસન કામગીરી આયોજન (RAP) કાર્યકારી સમીક્ષા (Executive Summery),જે ગુજરાતીમાં

અનુવાદ કરવામાં આવશે, તે જાહેર જનતા સાથેના પરામર્શ વખતે લોકો સમક્ષ મૂકવામાં આવશે. અને તેને GSHP વેબસાઈટ (<http://gshp2.gov.in>) ઉપર પણ મૂકવામાં આવશે. યોજનાની સામાજિક સુરક્ષાને લગતી માહિતી નીચે જણાવેલ વેબસાઈટ પર મૂકવામાં આવશે.

- બાંધકામ ના તબક્કાની વિગતો.;
- સ્થાનિક લોકો માટે કામની તક;
- જાહેરનામાં ની પ્રક્રિયા;
- ઓળખપત્રો આપવા અને સુક્ષ્મ આયોજનની તૈયારી બાબતોની પ્રક્રિયા;
- વળતર અને મદદ ચુકવણા;
- મંજૂર થયેલ પુનર્વસન પ્લાન;
- મળવાપાત્ર લાભો, જે મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે;
- સરકારી અને ખાનગી જમીનો, જે સંપાદન કરવાની છે, તેની ગામદીઠ વિસ્તારની માહિતી;
- વળતરની વહેંચણીની સ્થિતિ દર્શાવતી વિગતો અને સંબંધિત PAPsને આપવામાં આવનાર સહાય;
- ફરિયાદ નિવારણ સમિતિની વિગતો, તેની કાર્યપદ્ધતિ અને કાર્યક્રમ;
- જાહેર જનતા સાથે પરામર્શની વિગતો;
- ફરિયાદમાં કાર્યવાહી કરવાની કાર્યરીતિ;
- જમીન ગુમાવનાર અને યોજના અસરગ્રસ્ત લોકોને આપવામાં આવેલ વળતર (દર ત્રણ માસે);
- સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક મિલકતો જે અન્ય સ્થળે પુનઃસ્થાપન કરવાની છે;
- સામાજિક/સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક મિલકતો જે પુનઃસ્થાપિત કરવાની છે;
- આ યોજનાથી સામાન્ય જનતાને થનાર લાભની વિગતો;
- RAPના અમલમાં સામેલ પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણની સંસ્થાની વિગતો
- પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણની સંસ્થા દ્વારા RAP ના અમલીકરણની ભૂમિકા;
- પ્રગતિ અહેવાલો.

31. અમલીકરણ દરમિયાન લોક પરામર્શના હેતુ આ મુજબ છે. (i) અસરગ્રસ્ત લોકોના પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) પરના મંતવ્યો; અને (ii) પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની કામગીરી પારદર્શી બનાવવી

32. આ પરામર્શ બેઠકોની કાર્યપદ્ધતિ અને કાર્યવાહીનું દસ્તાવેજીકરણ કરવામાં આવશે અને યોજના અમલીકરણ વિભાગ(PIU), પરામર્શ બેઠકો દરમિયાન રજૂ કરવામાં આવતી બાબતોના પ્રતિભાવ આપશે.

બાંધકામ શરૂ કરવાના ૧૨૦ દિવસ પહેલાં બેઠકો દ્વારા મંજૂર કરેલ પુનઃસ્થાપન અને પુનર્વસન (RAP/SMP etc) ના દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવશે.

૧૭ જાતીય (જેન્ડર) વિકાસ (GENDER DEVELOPMENT) વ્યૂહ રચના

33. મહિલાઓ માટે તેમની કુશળતાઓને આગળ વધારવાની તથા શૈક્ષણિક અને આરોગ્ય સુવિધાઓ માટે સારી સુલભતાની નવી આર્થિક તકો સૂચિત રોડ ડેવલપમેન્ટ દ્વારા ખોલવાની અપેક્ષા છે. પરામર્શ દરમિયાન,

મહિલાઓએ ખાસ કરીને શાળા સ્થાનો પર પૂરતી સુરક્ષા પગલાં પ્રદાન કરવા સૂચવ્યું છે. જે કિસ્સાઓમાં મહિલાનું નામ પ્રથમ લાભાર્થી તરીકે હોય, તેવા કિસ્સાઓમાં મહિલાઓને લાભો સુનિશ્ચિત રીતે મળે તે માટે બધા લાભો સંયુક્ત ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.

34. સામાન્ય રીતે મહિલાઓએ ઘણી ચર્ચાઓમાં નિષ્ક્રિય ભાગીદારી દાખવી હતી. આથી માર્ગ સુધારણા યોજના અને મહિલા સમુદાય પર તેના પરિણામો અસરને સંબંધિત મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવા માટે વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું હતું. પુનર્નિર્માણ કાર્ય યોજનાના અમલીકરણની સંસ્થા ખાતરી કરશે કે મહિલાઓની સલાહ અને તેમના મંતવ્યોને અમલીકરણ દરમિયાન ધ્યાને લેવામાં આવશે.

35. **બાંધકામ માટેના કાર્ય-દળમાં મહિલાઓ કામદારો :** જ્યાં બિન-કુશળ મજૂરોની જરૂરિયાત હશે ત્યાં સ્ત્રીઓને કામ માટે સામેલ કરવાની શક્યતા છે. કુશળ અને અર્ધ કુશળ કામદારોના કુટુંબ સભ્યો પણ બાંધકામ શિબિરોમાં રહેશે અને પરોક્ષ રીતે નિર્માણના તબક્કા દરમિયાન તેમનો સમાવેશ થશે. બાંધકામ ઈજારદારો તેમના મજૂર દળને સાથે લાવવા અપેક્ષિત છે. આમ, મોટા ભાગના કિસ્સાઓમાં આ મજૂરો, પુરૂષ અને સ્ત્રી એમ બંને સ્થળાંતરિત કામદારો હશે અને ખાસ કરીને બિન-કુશળ પ્રવૃત્તિઓમાં સ્થાનિક મજૂરો સહભાગી બનશે. સ્થાનિક કામદારો સાથે સ્થાનિક મહિલાઓ પણ સહભાગી બનશે, બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓમાં બંને પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ રીતે સ્ત્રીઓ સમીલિત રહેશે તેવો દ્રષ્ટિકોણ રાખવો. બાંધકામ તબક્કા દરમિયાન ખાસ કરીને સ્ત્રીઓ અને બાળકોના કલ્યાણ અને સુખાકારી તરફ પગલાં લેવામાં આવશે.

૧૭.૧ બાંધકામના શિબિરમાં મહિલાઓ માટે સગવડો

36. બાંધકામ સ્થળ પર કામ કરનાર અને મજૂર કેમ્પમાં રહેનાર મહિલાઓ માટે નીચે મુજબ સગવડ આપવામાં આવશે. (i) હંગામી નિવાસ – બાંધકામ દરમિયાન મજૂરો / કારીગરોના કુટુંબને યોગ્ય રહેઠાણની સુવિધા પૂરી પાડવામાં આવશે અને અન્ય જરૂરી સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે. ખાસ કરીને આરોગ્ય અને સફાઈ/સ્વચ્છતાની; (ii) આરોગ્ય કેન્દ્ર – મહિલાઓની આરોગ્યની સમસ્યાઓની કાળજી લેવા માટે આરોગ્ય કેન્દ્ર હંગામી રીતે ઊભા કરવામાં આવશે. જ્યાં ન્યૂનતમ આવશ્યક દવાઓ અને તબીબી સગવડો ઉપલબ્ધ રાખવામાં આવશે, જેથી પ્રાથમિક-સારવાર માટે ઉપયોગી થાય અથવા અકસ્માતો વખતે સારવાર આપી શકાય. વધુમાં, નજીકની હોસ્પિટલ સાથે જોડાણ કરવામાં આવશે, જેથી જરૂર પડે વધુ ઊંચી સારવાર મેળવી શકાય. જે માટે ઈજારદાર, ત્યાં ડોક્ટરની મુલાકાતની વ્યવસ્થા કરશે, ઓછામાં ઓછું સપ્તાહમાં એક વખત ડોક્ટર કેમ્પની મુલાકાત લેશે, જેથી કામદારોને અને મહિલાઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબની સારવાર મળી શકે.

37. કોન્ટ્રાક્ટરે તકેદારી માટેનું મજબૂત તંત્ર તૈયાર કરવાનું રહેશે, જેથી મહિલાઓને કામના સ્થળે કોઈ સમસ્યાનો સામનો કરવો પડે નહીં, કે તેમનો દુરુપયોગ ન થાય. સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ (NGO) પણ આવા શોષણ ન થાય તેની તકેદારી રાખવામાં ટેકો/સહાય આપશે. મહિલાઓ માટે કામના કલ્લાકો પણ નિયમીત કરવાના રહેશે.

મહિલાઓ ખાસ કરીને નાના નવજાત શીશુઓ સાથે હોય તો તેમને રાતની પાળીમાંથી મુક્તિ અપાશે, અને લાંબા કલાકો સુધી તેમની પાસે કામ લેવાશે નહિ.

38. યોજના વિસ્તારમાં જાતિ આધારિત હિંસા :જોખમ (જીબીવી) વર્ષ ૨૦૧૫ દરમિયાન જિલ્લાઓના યોજનામાં પતિ અને તેના સંબંધીઓના ફૂરતાના કિસ્સાઓ સંખ્યામાં વધુ (મુજબ વેબસાઈટ ઇન્ડિયાની ડિજિટલ) છે, ત્યારબાદ અપહરણની નોંધણી અને મહિલાઓ પરના આલોચના બાદ તેમના નમ્રતાને વિરુદ્ધ અત્યાચારના કિસ્સાઓમાં અપમાન ગુજારવાનો હેતુ છે. બાંધકામ સ્થળ પર કામ કરતા અને મજૂર કેમ્પમાં રહેતી મહિલાઓને નીચેના જોખમો હોઈ શકે છે:

- જાતિ આધારિત હિંસામાં શારીરિક, જાતીય, મનોવૈજ્ઞાનિક અને આર્થિક પરિમાણો છે:
- કાર્યસ્થળમાં અથવા કાર્યસ્થળની આસપાસના સમુદાયોમાં શારીરિક હિંસા થઈ શકે છે; ખાસ કરીને બાંધકામ, કૃષિ, કાપડ અને શિક્ષણક્ષેત્રમાં. તેનો ઉપયોગ ફરજિયાત શ્રમની પરિસ્થિતિઓને જાળવવા અને તેમના અધિકારીઓના કામદારોને વંચિત કરવા માટે થાય છે.
- જાતીય હિંસા ભાગીદાર અને બિન ભાગીદાર પરિસ્થિતિઓમાં થાય છે. કામની અસલામતી અને શક્તિ અસંતુલન યોજના વિસ્તારમાં જાતિ આધારિત હિંસાના જોખમને વધારે છે.
- માનસિક હિંસા શોષણના કામના વાતાવરણને જાળવી રાખવા માટે ધમકીઓ, પજવણી, મોબાઈલ વગેરેનો સ્વરૂપો લઈ શકે છે.

જુદા જુદા જાતિઓને સોંપેલ ભૂમિકાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ એકલતામાં વિકસિત થઈ નથી; તે સમાજની

39. સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, પરંપરાગત, ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક પાસાઓની જટિલ વિચારસરણીનું ઉત્પાદન છે

40. જેમાં લોકો અને સમુદાયો રહે છે. ગેરલાભ અને નબળાઈ તેમની પાસેથી ઉદભવે છે અથવા તેમના દ્વારા ઉત્તેજિત

થાય છે.

41. કાર્યસ્થળ નિવારણ), નિષેધ અને નિવારણઅધિનિયમ (, ૨૦૧૩માં મહિલાઓના જાતીય સતામણીના અનુસંધાનમાં બાંધકામ સ્થળ પર યોજના વિસ્તારમાં જાતિ આધારિત હિંસાના જોખમમાં પ્રયોજિત યોજનામાંથી ઉદભવતા પ્રશ્નોને અટકાવવા શ્રમ કેમ્પમાં રહેવાની નીચેની ભલામણ કરવામાં આવી છે, નીચેની પદ્ધતિથી આચાર સંહિતા લાગુ પાડી તેનો અમલ કરવાનો થશે.

- આંતરિક ફરિયાદો સમિતિની સ્થાપના કરીને યોજના વિસ્તારમાં જાતિ આધારિત હિંસાને સંબોધિત કરવાના મહત્વને સંવેદનશીલ બનાવો
- યોજના જાગૃકતા અભિયાનના ભાગરૂપે જાતિ આધારિત હિંસા વિશે જાણ કરવામાં આવશે અને જોખમોની ઓળખ કરશે
- તે મુજબ અનુરૂપ નિવારણ પગલાંઓ ઓળખવા

- નિવારણ પગલાંની દેખરેખ રાખો અને યોગ્ય રીતે અપનાવો
- ફરિયાદ કરનારને આવશ્યક સેવાઓ પ્રદાન કરો - ઠેકેદાર / આંતરિક સમિતિએ ફરિયાદ દાખલ કરનાર મહિલાઓ અથવા ફરિયાદીઓને સહાય કરવી પડશે.
- સીએચએમ / જીઆરએમ દ્વારા યોગ્ય રીતે કેસની નોંધણી કરવી, ફરિયાદીની માહિતી ગોપનીય અને અનામી રાખવી
- કાર્યસ્થળ) નિવારણ નિષેધ અને નિવારણ (અધિનિયમ, ૨૦૧૩માં મહિલાઓના જાતીય સતામણી અનુસાર, આંતરિક ફરિયાદો સમિતિના નોકરીદાતા / સમિતિના સભ્યોના કાર્યો અને જવાબદારીઓ:
- એક અધ્યક્ષ અધિકારી તરીકે પ્રાધાન્ય)ખાસ કરીને કાર્યસ્થળના વરિષ્ઠ સ્તર પર અથવા અન્ય કોઈ વિભાગ અથવા સંગઠન દ્વારા સામાજિક કાર્યમાં અનુભવ ધરાવતા / કાયદેસર જ્ઞાન ધરાવતા) મહિલાઓને રોજગારી આપવામાં આવે
- સમિતિના બે સભ્યોએ ત્યાં હોવું જોઈએ, કોઈ એક અધ્યક્ષ અધિકારી અન્ય વિભાગમાંથી અથવા કામના સ્થળેથી અને અન્ય સભ્યો દ્વારા જાતીય સતામણી સંબંધિત મુદ્દાઓથી, પરિચિત મહિલા અથવા વ્યક્તિના હેતુ માટે પ્રતિબદ્ધ એનજીઓ / સંગઠનો હશે.
- નોકરીદાતા અને સમિતિના કાર્યો / જવાબદારીઓ અધિનિયમમાં સૂચવવામાં આવશે કે જેનાથી કાર્યસ્થળે સલામત કાર્યકારી વાતાવરણ પૂરું પડાશે.
- ફરિયાદનો સામનો કરવા અને સમિતિને તપાસ હાથ ધરવા માટે જરૂરી સુવિધાઓ પ્રદાન કરાશે.
- કાયદાની જોગવાઈઓ સાથે કર્મચારીઓને સંવેદનશીલ બનાવવા માટે નિયમિત અંતરાલોમાં વર્કશોપ, જાગૃકતા કાર્યક્રમો ગોઠવાશે.
- જે મહિલા ભારતીય દંડ સંહિતા અથવા સમય માટેના અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળ ગુના સંબંધમાં ફરિયાદ ફાઇલ કરવાનું પસંદ કરે તો તે મહિલાઓને સહાય પૂરી પડાશે,

42. ઠેકેદાર જાતીય નોકરીદાતાઓએ/સતામણીને સેવાઓના નિયમો હેઠળ ગેરવર્તણૂક તરીકે ઉપચાર કરવો પડે છે અને આવા ગેરવર્તન માટે પગલાં લેવામાં આવશે. યોજના અમલીકરણ દ્વારા બાહ્ય નિરીક્ષણને યોગ્ય રીતે તૈયાર જાતિ સંવેદનશીલ સૂચક અંકો પર આધારિત જોગવાઈઓના અમલીકરણની દેખરેખ હાથ ધરવામાં આવશે. નીચે આપેલા કોષ્ટકમાં જાતી આધારિત મુદ્દાઓના અમલીકરણ માટેની વિગતવાર કાર્ય યોજના પ્રદાન કરવામાં આવી છે :

જેન્ડર એક્શન પ્લાન

પ્રવૃત્તિ	લક્ષ્ય /નિર્દેશકો	જવાબદારી	સમયરેખા/ સમય મર્યાદા
બાંધકામ પૂર્વેની પ્રવૃત્તિઓ			
ખાતરી આપીએ છીએ કે રોડની ડિઝાઇન, મહિલાઓની જરૂરિયાતોને સંબોધિત તથા અલગ અલગ રીતે સક્ષમ બાળકો અને વિદ્યાર્થીને સંકલિત કરે છે.	ડિઝાઇનની ગુણવત્તા (બસ સ્ટોપ્સ / બસ આશ્રયસ્થાનો સહિત) મૂળભૂત સુવિધાઓ જેવી કે શૌચાલય અને પાણી સુવિધાઓ સલામત અને આરામદાયક હલનચલન / કોસિંગ માટે રાહદારી સુવિધાઓ) સ્ત્રીઓને ધ્યાનમાં રાખી ને કરવામાં આવી છે અને શારિરીક રૂપે અક્ષમ વ્યક્તિઓનું મૂલ્યાંકન પણ રસ્તાના ડિઝાઇનમાં પ્રતિબિંબિત કરવામાં આવે છે	માર્ગ અને મકાન વિભાગ તથા કંસલટન્ટ	ડિઝાઇન/ બાંધકામ પહેલાનો તબક્કો
ખાતરી આપીએ છીએકે જાતિ કાર્ય યોજનાનો મહિલા સમુદાય (સ્થળાંતર અને હોસ્ટ સમુદાય પર)	મહિલા સમુદાય (સ્થળાંતર અને યજમાન સમુદાયના) સાથે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં તથા કાળજી રાખીને જીબીવી પર માહિતી એકત્રિત કરવા માટે તૈયાર કરવામાં આવશે અને લિંગ કાર્ય	માર્ગ અને મકાન વિભાગ, યોજના અમલીકરણ	બાંધકામ પહેલાનો તબક્કો

યોગ્ય રીતે પ્રસારિત છે અને તેમાં પ્રાપ્ત સૂચનો અને અભિપ્રાયો શામેલ છે	યોજનામાં યોગ્ય રીતે સમાવવામાં / સુધારાશે પૂર્વ નિર્માણ અને નિર્માણ તબક્કા દરમિયાન યોજના સાઇટમાં સંભવિત સ્થાનાંતરણ શ્રમ (મજૂર પ્રવાહ) ની સંખ્યા (ii) ગામોમાંથી સૂચિત મજૂર કેમ્પનું અંતર, (iii) યજમાન સમુદાયની સ્વીકૃતિની ક્ષમતા (iv) રોડ ડિઝાઇન અને રસ્તા-વપરાશકર્તા સુવિધાઓમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ સુરક્ષા જોગવાઈઓના લિંગ પરિપ્રેક્ષ્ય અભ્યાસ અંગે માહિતી એકત્રિત કરો.	વિભાગ/ અધિકારી ઇજનેર અને હેકેદાર	
બાંધકામ દરમિયાનની પ્રવૃત્તિઓ			
વલણ અને વર્તણૂક સુધારવા તથા રસ્તા પરના બાંધકામ / મજૂર કેમ્પની મહિલાઓ અને અપંગ મિત્રતાપૂર્ણ પર્યાવરણને વિકસાવવા માટે જાગૃકતા અભિયાન ચલાવવું	રસ્તા પર પ્રદાન કરેલા સલામતીના મામલાઓની માહિતી, જાતીય સતામણી કાયદાઓ અંગે જાગૃકતા ઉત્પન્ન કરવી, હેલ્પલાઇન ક્રમાંક ધ્વારા મદદ અંગે જાણ કરવી અને મહિલાઓને હેરાનગતિની જાણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવું અને રસ્તા પર મહિલા અને કન્યાઓને મદદ કરવા માટે પ્રોત્સાહન આપવું અને શ્રમ કેમ્પમાં માહિતી દ્વારા પ્રસારિત કરવામાં આવતી જાગૃકતા કાર્યક્રમોમાં સમાવેશ થાય છે.	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેકેદાર	બાંધકામ તબક્કો (૧૮-૨૦ મહિના)
યોજના નિર્માણ અને કામગીરી સમયાવાનુસાર દરમિયાન તમામ જાતિ માટે યોગ્ય રોજગારીની તકો અને વેતનને પ્રોત્સાહિત કરવી	ઓછામાં ઓછા લક્ષ્યાંક ધરાવતી રોજગારીની તકોવાળી કામગીરીમાં મહિલાનો સમાવેશ	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેકેદાર	બાંધકામ તબક્કો (૧૮-૨૦ મહિના)
મહિલા, વિદ્યાર્થીઓ અને અપંગ વ્યક્તિઓ માટે સલામત અને આરામદાયક ગતિશીલતા પ્રદાન કરવા માટે તથા પગપાળા સુવિધાઓ માટે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડિઝાઇનનો વિકાસ અને પ્રગતિ	બસ આશ્રય સહિત તમામ જાતિઓ માટે સ્વચ્છતા સુવિધાઓ સાથેનો બહુહેતુક માર્ગ તથા કોરિડોર પરના તમામ લેન્ડસ્કેપ સહિતના કન્સ્ટ્રક્ટર્સ દ્વારા ડિઝાઇન ધોરણો મુજબ પ્રદાન કરવામાં આવશે.	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેકેદાર	બાંધકામ તબક્કો (૧૮-૨૦ મહિના)
જાતીય સતામણીના ઉદાહરણોને કાબૂમાં રાખવા પગલાં લેવા	આંતરિક ફરિયાદ સમિતિનું બંધારણ - કાર્યસ્થળે મહિલાઓના જાતીય સતામણી અંગે (નિવારણ, નિષેધ અને નિવારણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૩ અનુસાર જાતિ મુદ્દાઓ પર જાગૃતિ અભિયાન	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેકેદાર	બાંધકામ તબક્કો (મહિના ૨૦-૧૮)

જેન્ડર એક્શન પ્લાન અમલીકરણ માટેનું બજેટ

અનુ.નં.	શ્રેણી	એકમ	દર	નંબર/માસ	રકમ (રૂપિયા)
૧	જાતિ ક્રિયા યોજનાની જાગૃકતા અને જોખમ નિવારણ				
એ	મુખ્ય હિસ્સેદારો અને આંતરિક ફરિયાદ સમિતિ રચના સાથે બઢતી	દરેક કોરિડોર દીઠ ઉચ્ચક	૫,૦૦૦	૯	૪૫,૦૦૦
બી	જાગૃતિ અભિયાન અને આઇઇસી સામગ્રી	દરેક કોરિડોર દીઠ ઉચ્ચક	૩,૦૦૦	૯	૨૭,૦૦૦
સી	ઓડિઓ-વિઝ્યુઅલ સાધનો	દરેક ભાગ દીઠ ઉચ્ચક	૩,૦૦૦	૯	૨૭,૦૦૦
	TOTAL				૯૯,૦૦૦

નોંધ: જેન્ડર એક્શન પ્લાન અમલીકરણ માટેના બજેટનો ઇએમપી ખર્ચમાં સમાવેશ થાય છે તે ઉપરાંત એચ.આય.વી / એડ્સ જાગૃકતા કાર્યક્રમોનો બાંધકામ / શ્રમ કેમ્પમાં હેકેદાર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે.

૧૮ લિંગ (જાતિ) સમન્વય કાર્યવાહી પ્લાન

43. સૂચિત ધોરીમાર્ગ વિકાસથી મહિલાઓને આર્થિક વિકાસ માટે તેમની નિપુણતા સુધારવાની તથા શિક્ષણ અને તબીબી સવલત પ્રાપ્તિની તકોમાં ઉમેરો થવાની અપેક્ષા છે. અગાઉની ગુજરાત રાજ્ય ધોરીમાર્ગ યોજનામાં લિંગ (જાતિ) જોખમોના કોઈ કેસ / બનાવો બન્યા નથી. આમ છતાં લિંગ પ્રશ્નો માટે કોન્ટ્રાક્ટરો દ્વારા આંતરિક ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ અને સતર્કતા પ્રોગ્રામની જોગવાઈ સૂચવવામાં આવે છે. લિંગ (જાતિ) એક્શન પ્લાનના અમલ માટે બજેટ જોગવાઈ કરવામાં આવશે. ઉપરાંત બાંધકામ સાઈટ/લેબર કેમ્પ ખાતે કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા એચ.આઈ.વી. / એઈડઝ સતર્કતા પ્રોગ્રામ ગોઠવવામાં આવશે. વર્તણૂક નિયમ, સને ૨૦૧૩ મુજબ કામ કરતી મહિલાઓની જાતીય સતામણી (પ્રિવેન્શન, પ્રોહિબીશન અને રીડ્રેસલ) અટકાવવાની મનાઈ કરવી અને ઉપાય કરવા બાબત અધિનિયમની જોગવાઈ મુજબ બાંધકામ સાઈટ અને લેબર કેમ્પોમાં યોજના સંબંધિત જાતીય સતામણી જોખમો નિવારવા વર્તણૂક નિયમ અમલીકરણ પગલા તરીકે નીચેના પગલાઓ લેવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

- યોજના સાઈટ ઉપર આંતરિક ફરિયાદ સમિતિ રચી તેના કાર્ય, ફરજો અને સત્તાઓ નક્કી કરી પ્રસારિત કરવી.
- એચ.આઈ.વી. / એઈડઝ/જી.બી.વી. નાં જોખમો સામે અભિયાન ચલાવવું.
- ઉપરોક્ત અભિયાન સંલગ્ન જોખમોની અસરો હળવી કરવાના ઉપાયો સૂચવવા.
- યોગ્ય પ્રકારના ઉપરોક્ત ઉપાયોનો અમલ થાય તે જોવું.
- જે મહિલાઓ ફરિયાદ નોંધાવવાનું પસંદ કરે તેવી ફરિયાદ કરવા ઈચ્છતી મહિલાઓને જરૂરી સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે તે કોન્ટ્રાક્ટર/આંતરિક ફરિયાદ નિવારણ કમિટીએ જોવું.
- ફરિયાદીઓના નામ ખાનગી રાખી બેનામી તરીકે સી.એચ.એમ./જી.આર.એમ. મારફત કેસોના રીપોર્ટ કરવા.
- સને ૨૦૧૩માં કામ કરતી મહિલાઓની જાતીય સતામણી (પ્રિવેન્શન, પ્રોહિબીશન એન્ડ રીડ્રેસલ અટકાવવી, મનાઈ કરવી અને ઉપાય કરવા બાબત) અધિનિયમની જોગવાઈ મુજબ આંતરિક ફરિયાદ કમિટીમાં નિયોક્તા/કમિટી મેમ્બરોની કામગીરી અને જવાબદારીઓ અંગે સેવા નિયમો હેઠળ કોન્ટ્રાક્ટર નિયોક્તાએ જાતીય સતામણીને ગેરવર્તણૂક ગણી તે બદલ શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી કરવી. યોજના નિયંત્રક તજજ્ઞ બાહ્ય મોનીટરીંગ ઉપરાંત લિંગની (જાતિ) સંવેદના પ્રગટ કરતી અસરોનું પણ મોનીટરીંગ કરશે.

૧૯ મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજના (LABOUR INFLUX MANAGEMENT)

44. કોરિડોરનો નિર્માણ સમયગાળો 18 મહિનાનો છે અને બાંધકામના તબક્કા દરમિયાન યોજના કોરિડોર માટેના સિવિલ કામોના નિર્માણ માટે અપેક્ષિત કુશળ અને અર્ધ-કુશળ મજૂરની આવશ્યકતા રહેશે. મજૂરનો સ્રોત પ્રાધાન્ય સ્થાનિક વિસ્તારોથી હોવો જોઈએ, જો કે રસ્તાના બાંધકામ માટે જરૂરી કુશળ મજૂર મુખ્યત્વે નજીકના કે બહારના રાજ્યના સ્થળાંતરિત મજૂરો પાસેથી હોઈ શકે. મોટેભાગે કોન્ટ્રાક્ટર રાજસ્થાન,

મધ્યપ્રદેશ અને બિહારમાંથી શ્રમજીવીઓ હોય છે. જો મજૂર વિસ્તારની બહારથી આવી રોજગારી મેળવશે, તો યોજના ક્ષેત્રની અંદર સારી આવાસ સુવિધા પ્રદાન કરવી જરૂરી છે. યોજના કોરિડોર માટે, એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે દરેક કોરિડોર માં આવશ્યક શ્રમીકો 150 થી 250 જેટલા હશે.)સ્થાનિક અને સ્થાનાંતરિત મજૂરો સહિત(જેને કારણે સ્થાનિક સમુદાયના સંબંધોમાં વિક્ષેપ સાથે થોડી તાણ પરિણમી શકે છે.

45. 7. ઇ.એસ.એમ.પી) .ESGP-02) માં પૂરી પાડવામાં આવેલ માર્ગદર્શિકા મુજબ મજૂરને રહેવા માટે કેમ્પનું સ્થળ નજીકના વસાહતોમાં સ્થાનિક વિક્ષેપ અને સંવેદનશીલ સામાજિક વ્યવસ્થાને અવગણ્યા વગર નિકટતાને ધ્યાન માં રાખી સક્ષમ ઇજનેરની પૂર્વ મંજૂરી લઈ ઠેકેદાર દ્વારા પસંદ કરવાની રહેશે. યોજના કોરિડોર ખાતે ઔદ્યોગિક એકમ ઓપરેટરો અને એનજીઓના કર્મચારીઓ સાથે ચર્ચાઓ અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ બતાવે છે કે 40% થી વધુ પ્રવાસી કામદારો ' સ્થાનાંતરીત-અપરણિત-પુરુષો' છે. કપાસ અને જીનિંગ એકમો વગેરેમાં રોજગારીની મોસમી જરૂરિયાતને આધારે મોટાભાગના કામદારો એક વર્ષમાં સરેરાશ 8 મહિનાનો સમયગાળો લે છે.

- મજૂર પ્રવાહ સાથે સંબંધિત નીચેની સમસ્યાઓ બાંધકામના સમયગાળા દરમિયાન થઈ શકે છે:
- કામદાર, કામદારોની અંદરોઅંદર અને સ્થાનિક સમુદાય વચ્ચે સાંસ્કૃતિક, ધાર્મિક અથવા વર્તણૂકના આધારે સંઘર્ષ.
- બહારના લોકોને રાખવાથી સ્થાનિક સમુદાય નાખુશ
- સ્થાનિક અને સ્થાનાંતરિત વસ્તી વચ્ચેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાને લીધે અમુક એપી રોગોના નાના રોગચાળો. આમાંથી સૌથી સામાન્ય શ્વસન (ટીબી), પાણીજન્ય (મેલેરિયા, ડેંગ્યુ), પાણીજન્ય પેટમાં ચેપ, ટાઇફોઇડ) અને જાતીય રીતે સંક્રમિત રોગો (એચ.આય.વી, સિફિલિસ અને હેપેટાઇટિસ) છે.
- સ્થાનાંતરિત કર્મચારીઓથી સ્થાનિક મહિલાઓની સુરક્ષા સમસ્યાઓ. શ્રમજીવીના પ્રવાહને કારણે યોજના ક્ષેત્રમાં જાતિ આધારિત હિંસાના જોખમને વધુ ખરાબ કરી શકે છે. ઘણી સમાજમાં મહિલાઓની નીચલી સ્થિતિ, તેમની વિરુદ્ધના ભેદભાવ અને હિંસામાં તેમની વધુ નબળાઈઓના કારણે મહિલા અને છોકરીઓ જાતી આધારિત હિંસાથી વધુ પ્રભાવિત થાય છે. લિંગ-આધારિત હિંસા જાતીય, શારીરિક અને માનસિક દુર્વ્યવહાર સહિતના ઘણા સ્વરૂપો લે છે
- સ્થાનાંતરીત શ્રમીકો દ્વારા આરોગ્ય કેન્દ્રો, મંદિરો, પરિવહન સુવિધા વગેરે જેવા સામુદાયિક સુવિધાઓનો ઉપયોગ સ્થાનિક સમુદાય સાથે અસંતોષ તરફ દોરી શકે છે.
- જો ઠેકેદારો અકુશળ સ્થાનાંતરીત શ્રમીકો લાવે, તો મજૂરોના શોષણનું જોખમ રહે છે. આ જાતિ, ધર્મ અથવા સમાજના આધારે યુવાન મજૂરો, ઓછા અને અસમાન વેતન ચુકવણી, ફરજિયાત શ્રમ અને ભેદભાવના રૂપમાં થઈ શકે છે.
- સાઇટ પર એકત્રિત શ્રમીકોના કારણે મુખ્યત્વે સ્થાનિક સંસાધનો, સમાજ સંબંધોમાં વિક્ષેપ અને મજૂરોની હિલચાલ પર તાણ આવે છે.
- અન્ય અસરો સ્થાનિક કાર્યકરોનો ઉપયોગ નજીકના વિસ્તારોમાં પરિવહન માટે કરી શકે છે, જેથી અકસ્માતનું જોખમ વધે છે તેમજ યોજના દ્વારા પેદા થતા ટ્રાફિકમાં વધારો થાય છે.

- જો યોજના ક્ષેત્રે યોગ્ય સેવાઓની જોગવાઈ ન હોય તો નજીકના રહેણાક વિસ્તારોના તબીબી અથવા મનોરંજક સુવિધાઓ પર તણાવમાં વધારો થઈ શકે છે.

46. આવી પ્રતિકૂળ અસર સામાન્ય રીતે આવનારા શ્રમ દળને સંચાલિત અને શોષી લેવા, સ્થાનિક સ્તરે નીચી ક્ષમતા દ્વારા વિસ્તૃત કરવામાં આવે છે, અને ખાસ કરીને જ્યારે નબળા સમુદાયોમાં અથવા નજીકમાં, અને ઉચ્ચ જોખમી પરિસ્થિતિઓમાં જ્યારે બાંધકામ અંગે કાર્યો કરવામાં આવે છે

47. મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજના ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓને સંબોધિત કરે છે જે સ્થાનિક સમુદાય પર અસર ઘટાડવા માટે હાથ ધરવામાં આવશે, જેમાં મજૂરોના વર્તનની આચાર સંહિતા, એચ.આય.વી / એઈડ્સ પરના તાલીમ કાર્યક્રમો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. કામદારોની કેમ્પ મેનેજમેન્ટ પ્લાન, કામદારોના શિબિરની સ્થાપના અને સંચાલનના વિશિષ્ટ પાસાંઓને સંબોધે છે. યોજના કોરિડોર સાથે એચ.આય.વી / એઈડ્સના પ્રસારને સમજવા માટે એક વિગતવાર અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો, યોજના કોરિડોર) એચ.આય.વી / એઈડ્સ નિવારણ યોજનાનો સંદર્ભ લો (પર એચ.આય.વી / એઈડ્સની રોકથામ માટે વ્યૂહાત્મક યોજનાનું મૂલ્યાંકન તૈયાર કરવામાં કરેલ છે.

48. મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજનાનો હેતુ આ મુજબ છે:

- યજમાનની વસ્તી પર શ્રમના પ્રવાહ સાથે સંકળાયેલ સંભવિત અસરો દર્શાવવી જેને ઘટાડી શકાય છે
- સ્થળાંતરિત મજૂરો માટે સલામત અને તંદુરસ્ત કામની પરિસ્થિતિ અને આરામદાયક વાતાવરણ પૂરું પાડવા માટે
- વિશ્વ બેંક માર્ગદર્શિકા અને રાષ્ટ્રીય શ્રમ કાયદાઓના પાલનની ખાતરી કરવા.

49. નીચે આપેલ કોષ્ટક સમુદાયો પર પ્રતિકૂળ અસરોના જોખમોનું મૂલ્યાંકન અને સંચાલન કરવા શ્રમ વ્યવસ્થાપન યોજના પ્રદાન કરે છે જે કામચલાઉ યોજના પ્રેરિત મજૂર પ્રવાહમાંથી પરિણમી શકે છે.

Labour Influx Management Plan મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજના

અનુ. નં.	પ્રભાવોની શ્રેણી	નિવારણ પગલાં	જવાબદારી	સમયગાળો
----------	------------------	--------------	----------	---------

અનુ. નં.	પ્રભાવોની શ્રેણી	નિવારણ પગલાં	જવાબદારી	સમયગાળો
1	સ્થાનિક પર્યાવરણ પર શ્રમીક પ્રવાહ અને તાણ	<ul style="list-style-type: none"> જ્યાં પણ શક્ય હોય ત્યાં ઠેકેદાર, સ્થાનિક સ્તરે ઉપલબ્ધ કર્મચારીઓની ભરતી કરશે જે શ્રમ રોજગાર માટે આપવામાં આવતી પ્રાધાન્યતાના લીધે યોજના પર અસર કરે છે. યોજના કરાર સાથે હસ્તાક્ષર કરવા માટે પર્યાવરણ, સામાજિક આરોગ્ય અને સુરક્ષા (ESHS) સાથે સંબંધિત આચાર સંહિતાનો સમાવેશ કરવો જોઈએ, કોન્ટ્રાક્ટર કરારના સમયગાળા સુધી સંમત આચાર સંહિતાને અમલમાં મૂકવાની જરૂર રહેશે. ઠેકેદાર જરૂરી જાગૃકતા ઝુંબેશ અને આરોગ્ય તપાસ વગેરે સહિત (એઇડઝની રોકથામ / વી.આઇ.એચ) પર યોગ્ય .એસ.એચ.એસ.જરૂરીયાત મુજબ નોકરી અને ઇ અને જરૂરીતાલીમ પ્રદાન કરશે. ભરતી, વેતન અને લાભો સંદર્ભમાં કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા કોઈ લિંગ ભેદભાવ અનુસરવામાં આવશે.કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા રાષ્ટ્રીય શ્રમ અને રોજગાર કાયદા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓને સુનિશ્ચિત અને તેનું પાલન કરવામાં આવશે. કાર્યસ્થળની લાગતી વળગતી બાબતોની સંબંધિત કામદારોની ફરિયાદ સંભાળવાની પદ્ધતિ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે. 	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેઠળ ઠેકેદાર	બાંધકામ સમયગાળો (18-20) મહિના)
2	મજૂર શિબિરમાં આવાસ સુવિધાઓ	<p>કામદારોના આવાસ અંગે માર્ગદર્શિકા નોંધ (નિર્માણ અને શ્રમ કેમ્પ્સ - ESGPO2 ની ગોઠવણ માહિતી બિડ દસ્તાવેજમાં પ્રદાન કરેલ હોવી જોઈએ)</p> <p>કાર્યબળને સ્થાનિક સાંસ્કૃતિક વર્તણૂકથી વાકેફ કરવામાં આવશે જે તેને સંવેદનાત્મક બનાવશે તથા આવાસની સુવિધાઓમાં વર્તણૂક નિયમો યુસ્તપણે લાગુ પાડવામાં આવશે</p>	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેઠળ ઠેકેદાર	બાંધકામ સમયગાળો (18-20) મહિના(
3	પર્યાવરણ આરોગ્ય અને સલામતી / સુરક્ષા સમસ્યાઓ	<p>બિડ દસ્તાવેજોમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ પર્યાવરણ, આરોગ્ય અને સલામતી સંબંધિત તમામ સંદર્ભિત માર્ગદર્શિકા નોંધો કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા અનુસરવાની રહેશે.</p> <p>કામદારોની સલામતીને સુનિશ્ચિત કરવા માટે કોન્ટ્રાક્ટર નીચે મુજબ સુરક્ષા પગલાં મૂકશે.</p> <p>પ્રોજેક્ટ વિસ્તારમાં લિંગ અને કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા શ્રમ શિબિરને સુરક્ષિત કરવા માટે યોગ્ય પગલાં લેવામાં આવશે (જેઠર એક્ક્શન પ્લાન-જીએપીમાં દર્શાવેલ છે)</p>	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેઠળ ઠેકેદાર	બાંધકામ સમયગાળો (18-20) મહિના(
4	મજૂર શિબિરનું નિયમિત નિરીક્ષણ અને દેખરેખ	<p>વિકસિત પ્રક્રિયામાં કેમ્પ સાઇટ્સની નિયમિત નિરીક્ષણ શામેલ કરી, પેટા-ઠેકેદારો દ્વારા મોકલેલા મજૂર સંબંધિત માહિતી જાળવી રાખવી.</p> <p>ઠેકેદાર દ્વારા સ્વીકાર્ય અને યોગ્ય ધોરણોને સુવિધાયુક્ત અને જાળવવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે કેમ્પસાઇટની વારંવાર અંતરે તપાસ કરવામાં આવશે.</p>	અધિકારી ઇજનેરની મંજૂરી હેઠળ ઠેકેદાર	બાંધકામ સમયગાળો 18-20 મહિના(

50. આવતી પ્રતિફળ અસરો સામાન્ય રીતે સ્થાનિક સ્તરની નીચી ક્ષમતા દ્વારા આવનારા શ્રમ દળને સંચાલિત અને શોષી લે છે, અને ખાસ કરીને જ્યારે બાંધકામના કામો નબળા સમુદાયોમાં અને અન્ય ઉચ્ચ

જોખમી સ્થિતિઓમાં કરવામાં આવે ત્યારે. મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપન યોજનામા બિડ ડોક્યુમેન્ટમાં પણ તેનો સમાવેશ થાય છે. 2- ડી પરિશિષ્ટ ડીમાં શેડ્યુલ દસ્તાવેજના બિડમાં ઉલ્લેખિત છે, પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે સાવચેતી પર કલમ 111, બિડ દસ્તાવેજમાં તકનીકી વિશિષ્ટતાઓ રૂપે ભાગ ડોક્યુમેન્ટના બિડ / ઇએમપી [મજૂર પ્રવાહ વ્યવસ્થાપનના બજેટમા શામેલ છે.

૨૦ એચઆઈવી / એઈડ્સ અટકાવવાનું આયોજન (HPP)

51. ધોરીમાર્ગની યોજના માળખાકીય વિકાસ યોજના તરીકે વિકાસ અને આર્થિક વૃદ્ધિ પર હકારાત્મક અસર પ્રત્યક્ષ રીતે તો થાય છે, પરંતુ કેટલીક પ્રતિકૂળ અસરો, જ્યાં સુધી ટ્રક ચાલકો, માર્ગ વપરાશકર્તાઓ અને સ્થાનિક સમુદાયોને લાગે વળગે છે તેમાં એચ.આય.વી / એઈડ્સ સાથે સંબંધિત હોય તેવી અસરો પણ જોવા મળતી હોય છે. ધોરી માર્ગો પર અસુરક્ષિત જાતીય સંબંધ સંબંધિત જોખમી બાબતો સામાન્ય રીતે જોવા મળતી હોય છે. પસાર થતા માર્ગો પરના વિશિષ્ટ સ્થાનો જેમકે ટ્રક પાર્કિંગ વિસ્તારો, બસ ટર્મિનલ્સ, વિરામ સ્થાનો, રસ્તા બાજુ ખાણીપીણી વગેરે સ્થાનો સેક્સ કામદારોને મળવાના ખાસ સ્થાનો હોય છે અને તેમના ગ્રાહકોમાં મોટે ભાગે ટ્રક ચાલક સમુદાયના હોય છે. ટ્રક ચાલક સમુદાય ઉપરાંત અસુરક્ષિત સેક્સ સંબંધિત જોખમ પ્રવૃત્તિઓ માટેની આકર્ષનારા બીજા સૌથી જૂથમાં બાંધકામ કામદારો અને સ્થળાંતર કામદારો છે. ધોરીમાર્ગ સુધારણા યોજના સાથે સંકળાયેલા સ્વાસ્થ્ય સંબંધી જોખમો નિવારવા વિગતવાર એચ.આય.વી / એઈડ્સ નિવારણ યોજના (HPP) તૈયાર કરવામાં આવી છે.

52. એચ.આય.વી / એઈડ્સ નિવારણ યોજના (HPP) તે સંબંધિત પરિબળો નક્કી કરી વધુ-પડતા જોખમ જૂથો (HRGs) ની ગતિશીલતાનો ઢાંચો અને તેનું વિશ્લેષણ કરી સ્થાનિક સમુદાયો સાથે તેને સાંકળી સંભવિત જોખમનો અંદાજ એઈડ્સ નિવારણ યોજના (HPP) તૈયાર કરેલ છે અને તે અંગે યોગ્ય શમન પગલા અને સંસ્થાગત વ્યવસ્થા કરીને યોજના નો લાભ યોગ્ય રીતે લાગુ પડતા સમુદાયને પોંહચે તેવા ઉપાયો સૂચવેલ છે. આ અંગે વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવી હતી અને લાગુ પડતા હિસ્સેદારો સાથે મસલત કરી તમામ યોજના માર્ગો ખાતે હાથ ધરવામાં આવી હતી અને તેના અધારે આ અહેવાલ એક વ્યાપક નિવારણ યોજના અને વ્યૂહાત્મક કાર્યવાહી યોજના રજૂ કરેલ છે. સામાજિક અસરનું મૂલ્યાંકન (SIA) માટે કરાયેલ અભ્યાસ ના આધારે એચ.આય.વી / એઈડ્સ નિવારણ યોજના (HPP) અન્ય માર્ગો માટે પણ તૈયાર આવશે.

૨૧ પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) અમલીકરણની વ્યવસ્થા

૨૧.૧ પર્યાવરણીય અને સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ

53. પર્યાવરણીય અને સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ (ESMU) કાર્યપાલક ઈજનેરના દેખરેખ નીચે કામ કરશે. અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન અંગેની બધી કામગીરી પ્રવૃત્તિઓમાટે જવાબદાર રહેશે. મુખ્ય ઈજનેર (વર્લ્ડ બેંક) ઉપર યોજના યોજનાની સંપૂર્ણ જવાબદારી રહેશે. તેમને અધિક્ષક એન્જિનિયર કામગીરીમાં મદદ કરશે. કાર્યપાલક ઈજનેરને પર્યાવરણ વિશેષજ્ઞ અને સામાજિક વિશેષજ્ઞ સહાય કરશે. પર્યાવરણીય અને

સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ (ESMU) ની કચેરી માર્ગ અને મકાન વિભાગ, ગાંધીનગર ખાતે રહેશે. ક્ષેત્રીય વિભાગમાં દરેક જગ્યાએ એક કાર્યપાલક એન્જિનિયરની જવાબદારી E&Sની પ્રવૃત્તિઓમાટે રહેશે.

રાજ્ય કક્ષાએ કાર્યપાલક એન્જિનિયરની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ:

- યોજના અમલીકરણ એકમ (PIU), ક્ષેત્રીય કર્મચારીઓ, એન્જિનિયરિંગ અને મહેસુલ અધિકારીઓ સાથે પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની પ્રવૃત્તિઓના અમલીકરણ માટે સંકલનની કામગીરી કરશે;
- પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની પ્રવૃત્તિઓ માટે બજેટની વ્યવસ્થા કરાવશે;
- RAPના અમલીકરણ માટે સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ સુક્ષ્મતમ યોજના(Micro Plan)ને મંજૂર કરશે;
- પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની પ્રગતિ પર અને જમીન સંપાદનની કામગીરી પર જે સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને M&Eના પરામર્શ કરતાઓની કામગીરી પર દેખરેખ રાખશે;
- પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ના અમલ અંગે સમયાંતરે બેઠકો રાખશે, અને વિભાગીય કચેરીઓની પ્રવૃત્તિઓની સમીક્ષા કરશે

54. સંબંધિત વિભાગીય કચેરીઓ, તેમના જિલ્લામાંથી પસારથતા માર્ગમાટે જે ક્ષેત્રીય સ્તરે આવેલ છે, તે PIUને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની પ્રવૃત્તિઓમાં સહાય કરશે.

જિલ્લા સ્તરે વિભાગીય અધિકારીઓની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ:

- સમગ્ર યોજના-ચક્રમાં લોકોની ભાગીદારીની ખાતરી રાખશે;
- સુક્ષ્મતમ યોજના (Micro Plan) ની ચકાસણી કર્યા બાદ યોજના અમલીકરણ એકમ (PIU),ની મંજૂરીમાટે મોકલી આપશે;
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને M&E પરામર્શ દ્વારા પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) અને જમીન સંપાદન બાબતે દેખરેખમાં યોજના અમલીકરણ એકમ (PIU),ને સહાય કરશે;
- પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) ના અમલ અંગે સમયાંતરે બેઠકો રાખશે અને યોજના અમલીકરણ એકમ (PIU),ને અહેવાલ આપશે.

55. સામાજિક બાબતોના નિષ્ણાત કાર્યપાલક એન્જિનિયરને સહાય કરશે. સામાજિક નિષ્ણાતને ધોરીમાર્ગ યોજના ના પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની કામગીરીનો ઓછામાં ઓછો પાંચ વર્ષનો અનુભવ હોવો જરૂરી રહેશે.

રાજ્ય કક્ષાએ સામાજિક નિષ્ણાતની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ

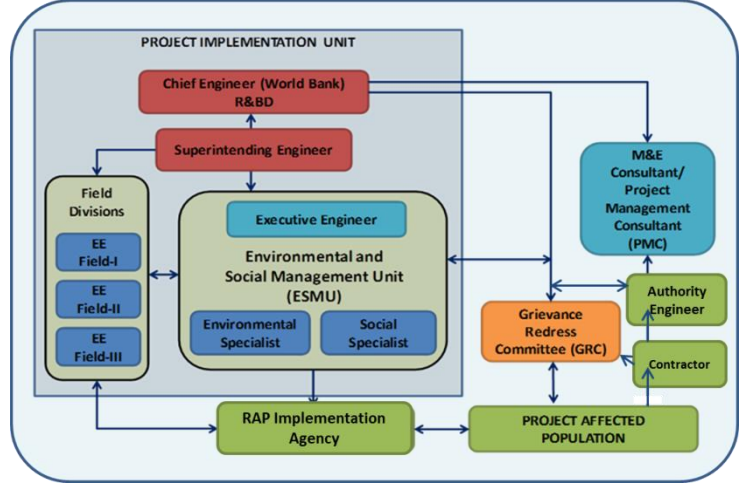
- અધિક્ષક એન્જિનિયરને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની કામગીરીમાં સહાય કરવી.
- જમીન સંપાદન અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)માં જિલ્લા વહિવટ તંત્ર સાથે સંકલન કરશે. અને મહેસુલ વિભાગ અને ESMU ના સભ્યો સાથે સંકલન અને અનુવર્તી કાર્યવાહી કરવી.
- અસરોના મૂલ્યાંકનમાટે બહારની એજન્સીની નિમણૂકમાં અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા થતા કામની સમગ્ર રીતે દેખરેખમાં સહાય કરવી.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થાને કલાસ-રૂમમાં અને સ્થળ પર તાલીમ આપવી.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ અહેવાલ અને દસ્તાવેજોની સમીક્ષા કરવા.

- માર્ગ અને મકાન વિભાગના કર્મચારીઓને સામાજિક પાસા અને વ્યવસ્થાપન અને અહેવાલ આપવા અંગેની તાલીમ આપવી.
- વિશ્વ બેંક અને ગુજરાત સરકારમાટે સામાજિક પાસાઓ અંગે અહેવાલ તૈયાર કરવા
- વિશ્વ બેંક અને ગુજરાત સરકારમાટે સમયાંતરે પ્રગતિ અહેવાલો તૈયાર કરવા
- કેસની વિગતોનો રેકર્ડ તૈયાર કરવો
- ચેકલીસ્ટ, માર્ગદર્શિકા, અને સામાજિક વ્યવસ્થાપનના પાસાઓ પર અહેવાલના નમૂના તૈયાર કરવા.
- RAPની કાર્યવાહીની સમીક્ષા ગુજરાત ભાષામાં તૈયાર કરવી અને તેને હિત ધરાવનારાઓને અને યોજનાના માર્ગમાં મહત્વની જગ્યાએ વહેંચણી / જાહેરમાં મૂકવી.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા સાથે પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની પ્રગતીની સમીક્ષા માટે અને અધિક્ષક ઈજનેર અને કુખ્યા ઈજનેરના અહેવાલ માટે પબ્લિક બેઠકોનું આયોજન કરવું..
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલ સુક્ષ્મતમ યોજના(Micro Plan)ની અને માસિક પ્રગતિ અહેવાલની સમીક્ષા કરવી.

જિલ્લા કક્ષાએ સામાજિક નિષ્ણાતની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ

- લોક પરામર્શની બેઠકોમાં ભાગ લેવો.
- સામાજિક પ્રશ્નોના વિવાદો હલ કરવા અને તેનું વ્યવસ્થાપન કરવું.
- સામુદાયિક મિલકતો અને મંદિરોના પુનર્સ્થાપન માટેની જગ્યાઓના કિસ્સાઓ માં સહાય કરવી.
- સામુદાયીક વિકાસ આયોજન પર દેખરેખ રાખવી.
- જિલ્લા વહીવટીતંત્ર સાથે સંકલન કરવું અને સંબંધિત વિભાગો સાથે સંકલન કરવું જેથી સરકારની સામાજિક સુરક્ષાની યોજનાઓ કે જે યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ના સામાજિક-આર્થિક વિકાસ માટે છે, તેનું યોગ્ય રીતે અમલ થાય.
- યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) કક્ષાનું ડેટાબેઝ તૈયાર કરવું અને તે જાળવવું, જેમાં નુકસાન, વળતર, પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R), મળવા પાત્ર અધિકારો, ડંડ મુક્તકરાવવું, અને ડંડનો ઉપયોગ વિગેરેનું સમાવેશ થતો હોય.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા ઓળખવામાં આવેલા યોજના થી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ની ફેર ચકાસણીમાં સહાય કરવી.
- વ્યક્તિગત મળવાપાત્ર લાભો / વળતર, સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને યોજના અમલીકરણ એકમ(M U),ના સંકલનમાં આખરી કરવા.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલા ઓળખપત્રોની ચકાસણી કરવી.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને યોજના અમલીકરણ એકમ(M U), સાથે ઓળખપત્રોની વહેંચણીમાં ભાગ લેવો.
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલ યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ની તાલીમની વિગતોની ફેર ચકાસણી કરવી.
- બદલી ભથ્થું, નિર્વાહ ભથ્થું અને તાલીમ ભથ્થાની વહેંચણીમાં સંબંધિત વિભાગો સાથે સંકલન કરવું.
- RAP હેઠળ જાહેરનામા(Notification)ની કામગીરીમાં સંબંધિત વિભાગો સાથે સહાય અને સંકલન કરવું.
- પુનર્વસનના કેસમાં રાજ્ય માર્ગ યોજના વિભાગ અને સંબંધિત સરકારી વિભાગો સાથે સહાય અને સંકલન કરવું.
- સામાજિક-આર્થિક મોજણીની દેખરેખ કરવી.

- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા સાથે ક્ષેત્રીય કામગીરીમાં અને ફરિયાદ નિવારણમાં સહાય કરવી.
- મિલકતોના બજાર ભાવ મેળવવાની કાર્યપદ્ધતિમાં સહાય કરવી.
- એવા પરિવારો જેઓ એ જમીન ગુમાવી છે, તેમના સામાજિક-આર્થિક ડાટાબેઝ તૈયાર કરવામાં તાંત્રિક સહાય પૂરી પાડવી. ચિત્ર 12-1માં.

ચિત્ર 21-1: અમલીકરણની વ્યવસ્થા

56. સામાજિક સમસ્યાઓના વ્યવસ્થાપનમાટે સૂચિત અમલીકરણ વ્યવસ્થા આપવામાં આવેલ છે

જા.૨ RAP અમલીકરણ એજન્સી દ્વારા યોજનાના અમલની કામગીરીમાં ટેકો

57. વિશ્વ બેંકની કામગીરી નીતિમાં જણાવ્યા મુજબ, GSHP-II, માં RAP અમલીકરણ એજન્સી ને RAP ના અમલની કામગીરીમાં સામેલ રાખવામાં આવ્યા છે .RAP અમલીકરણ એજન્સી ની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ સંક્ષિપ્તમાં નીચે મુજબ છે:

- PAFને સંભવિત વિપરીત અસરો સમજાવવી અને તેના નિવારણના ઉપાયો સમજાવવા અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) હેઠળ તેમને મળવાપાત્ર વળતર/સહાય અંગે સમજણ આપવી;
- જાણકારી માટેનું સાહિત્ય, જેમાં RAPને લગતા અને અન્ય પાસાને લગતા ચોપાનિયા વહેંચવા;
- પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની કામગીરીનો આરંભ થાય ત્યારે ESMUને લોકોમાં જાગૃતિ ફેલાવવાના અભિયાનમાં સહાય કરવી;
- સુક્ષ્મતમ યોજના(Micro Plan) તૈયાર કરવો;
- ESMU દ્વારા આયોજીત કરવામાં આવેલ બેઠકોમાં ભાગ લેવો;
- RAP ના અમલમાં સહાય કરવી;
- PAFs ના ઓળખપત્રો તૈયાર કરવા અને આપવા;
- વ્યક્તિગત યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) માટે સંયુક્ત બેંક ખાતા (યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) અને તેના પતિ-પત્ની) ખોલાવવામાં સહાય કરવી;
- યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) ને વળતર મેળવવામાં મદદ કરવી,કમજોર વર્ગો પર વધારે ધ્યાન આપવું, જેથી તેમણે તેમના લહેણા લહેણા સમયસર મળે.
- વળતરની અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) ગ્રાન્ટની રકમના લાભકારક ઉપયોગ અંગે લોકોમાં જાગૃતિ લાવવી;
- સ્ત્રોતોના આધાર અને અન્ય તકોની જાણકારી સમજાવવી જેથી તેઓ પૂરી જાણકારી સાથે પોતાનો વિકલ્પ પસંદ કરી શકે અને પોતાના વિકાસમાં ભાગ લઈ શકે;

- યોજનાથી કમજોર એવા અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) ને તેમના વળતર અને પુનઃસ્થાપનના અધિકાર બરાબર મળે તેની ખાતરી રાખવી;
- ESMUને માસિક પ્રગતિ અહેવાલ રજુ કરવો;
- યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ની રોજગાર કુશળતા માટેની તાલીમની જરૂરિયાત તૈયાર કરવી;અને
- એ વાતની ખાતરી રાખવી કે યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ની ફરિયાદો અને મુશ્કેલીઓ ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ સામે મૂકવામાં આવે અને તે સમસ્યાનો નિકાલ થાય.

૨૧.૩ ફરિયાદ નિવારણ માટેનું તંત્ર (Complaint Handling Mechanism-CHM)^૩

58. આ યોજનામાં મોટા પાયા પર બાંધકામની પ્રવૃત્તિ સંકળાયેલ હોઈ સાથોસાથ RAP/TDP/HPPનું અમલ પણ કરવાનું હોય છે, આથી આ યોજના વિશે સૂચનો, ફરિયાદો, પૂછપરછ વિગેરે મળી શકે તેમ છે. માર્ગ અને મકાન વિભાગ માટે મહત્વ છે, આથી GSHP-II હેઠળ ફરિયાદોના નિવારણ માટે એક કાર્યપદ્ધતિ અનુસરવા માટે એક તંત્ર તૈયાર કર્યું છે. જે બધી ફરિયાદો પર કેન્દ્રિય દેખરેખ રાખશે, અને વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી મળતી બધી ફરિયાદો, કોઈ તંત્ર દ્વારા કે વ્યક્તિગત ફરિયાદોને સક્ષમ રીતે, વિશ્વ બેંકની જાણકારી હેઠળ હલ કરી શકાય.

59. ફરિયાદ નિવારણ કામગીરીમાં એ વાતનું ધ્યાન રાખવામાં આવશે કે, કોઈપણ નાગરિક નીચેના અધિકારીઓ સમક્ષ ફરિયાદ કરી શકે. (i) કાર્યપાલક ઈજનેરથી ઓછી કક્ષાના ન હોય તેવા હવાલો ધરાવતા અધિકારી, અને (ii) કોઈપણ અધિકારી જે રાજ્યના ફરિયાદ નિવારણ તંત્ર સાથે જોડાયેલા હોય, અને હવાલો ધરાવતા હોય. નીચેની બાબતો અંગે ફરિયાદ કરી શકશે. (i) યોજનાને લગતી બાબતો (નવી દરખાસ્ત/યોજનાના વ્યાપમાં ફેરફાર, કામ ચાલુ હોય/પુરું થયું હોય તેવા કામની ગુણવત્તા બાબતે, ખરીદી બાબતે પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R), પર્યાવરણ અને કામગીરીમાં કાર્યવાહી ન કરવા/કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરવામાટે) અને (ii) મહેકમની બાબતો (વર્તણૂક, ભ્રષ્ટાચાર, સેવાને લગતી બાબતો).

60. ફરિયાદ નિવારણની કામગીરી SE, PAUને મુખ્ય ફરિયાદ નિવારણ અધિકારીને નિશ્ચિત ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ સાથે સોંપવામાં આવેલ છે. તે મુખ્યત્વે યક્તિગત અને વ્યક્તિના અંગત હેતુની ન હોય તેવી ફરિયાદો હાથ ધરવા જવાબદાર છે. કર્મચારીઓની ફરિયાદ હાલની નિયત કાર્યપદ્ધતિ મુજબ હાથ ધરવાની રહેશે. વિશ્વબેંક સહાયિત યોજના હેઠળ GSHP-IIમાં સામેલ WB શાખાના માર્ગ અને મકાન વિભાગના કર્મચારીઓને તાલીમ આપવી. જેમાં PAU ના કર્મચારીવર્ગ, રાજ્ય રોડ યોજના વિભાગ-રાજકોટ,વડોદરા અને મહેસાણાના કર્મચારી વર્ગનો સમાવેશ થાય છે. તેઓને સમાવિષ્ટ કાર્યપદ્ધતિની સ્પષ્ટ સમજણની જરૂર છે અને ફરિયાદોને સુધારા માટેની તક માનવી તથા ભવિષ્યના વ્યવહારમાં ફરિયાદોનો ભેદભાવ / વિરોધ ન કરવો. બીજા પ્રકારની ફરિયાદો કે જે સ્વાગત, પ્રચાર માધ્યમ જવાબ પદ્ધતિ, તકેદારી આયોગ, લાંચરૂશવત વિરોધી બ્યુરો અને એટીવીટી/ જનસેવા કેન્દ્ર દ્વારા કલેક્ટર (સમાહર્તા), મુખ્યમંત્રીશ્રી કાર્યાલય, મંત્રીશ્રીઓના

^૩ ફરિયાદ પાર પાડવાની ચંત્રણા-પદ્ધતિ કોઈપણ નાગરિક માટે કોઈ પણ પ્રકારની ફરિયાદ નો નિકાલ કરવા માટે છે (R&R સંમીલિત) જ્યારે GRC ખાસ R&R લગતી બાબતો સંબંધિત છે. ફરિયાદ નિવારણ ચંત્રણા [] ને આવરી લે છે પરંતુ યોજના બહારના કોઈ વ્યક્તિ બાબતનું પાસું નથી; તેથી R&R બાબતને GRC દ્વારા કાર્યવાહી થવી જોઈએ.

કાર્યાલય,વગેરે લોકપ્રતિનિધીઓને મળશે. બીજા પ્રકારની ફરીયાદો સીધી સચિવશ્રી, માર્ગ અને મકાનથી ઓછામાં ઓછા કા.ઇ. સ્તરના માર્ગ અને મકાન વિભાગ, અન્ય બીજી ફરીયાદોમાં આર.ટી.આઇ. કાયદો ૨૦૦૫, આર.ટી.આઇ. એ માહિતી અધિકારી (કા.ઇ. /અ.ઇ. અથવા બંને પી.આઇ.યુ., માર્ગ અને મકાન વિભાગ) એ તેનો જવાબ દિન ૩૦માં આપશે. ફરીયાદની વિગતોની કાર્યવાહી કરવી, સમયસર જવાબ આપવો, CMO ની ભૂમિકા અને જવાદારીઓ, ફરીયાદ પત્રકની રચના, વગેરે સૂચિ ૭માં આપેલ છે.

GSHP-II વેબસાઇટ પર ફરિયાદ નોંધની પ્રક્રિયા તથા યોજના સાઈટ પર સંપર્ક માહિતી

 <p>The screenshot shows the 'Complaint Registration' page on the Gujarat State Highway Project - II website. It includes a navigation menu with 'Tender', 'News', 'Notice', 'Events', 'Photo Gallery', 'Document Repository', 'GSHP - I', and 'Public Disclosure'. The main content area has a 'Complaint Registration' section with fields for Name, Address, Email, Phone No., Complaint Subject, and Complaint Description. A 'Submit' button is at the bottom.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Complaint Status' page on the Gujarat State Highway Project - II website. It includes a navigation menu with 'Tender', 'News', 'Notice', 'Events', 'Photo Gallery', 'Document Repository', 'GSHP - I', and 'Public Disclosure'. The main content area has a 'Complaint Status' section with a field for 'Enter Complaint Registration No.' and a 'Submit' button. It also displays visitor statistics and the site update date.</p>
 <p>The screenshot shows the 'Contact Us' page on the Gujarat State Highway Project - II website. It includes a navigation menu with 'Tender', 'News', 'Notice', 'Events', 'Photo Gallery', 'Document Repository', 'GSHP - I', and 'Public Disclosure'. The main content area has a 'Contact Us' section with contact information for three officers: Mr. P.R. Patel, Mr. N.G. Parmar, and Mr. D.K. Solanki.</p>	 <p>The photograph shows a project sign for the Government of Gujarat Roads and Building Department. The sign provides details for Contract No. GSHP - II / NCB / 01, including the Client (State Road Project Division, Vadodra), Consultant (Stanley Consultants Inc., Gandhinagar), and Contractor (NG Projects Ltd and Tarmat Ltd (JV), Gandhinagar). It also lists the Name of Work (Upgradation and Strengthening of Dabhol - Bodeli Road Km. 29+539 to Km. 68+425 (SH-11) (GSHP - II / NCB / 01)), Date of Start (08/11/2013), Time Limit (24 Months), Stipulated Date of Completion (07/11/2015), and Tender Amount (983497485.00). The sign also lists work provisions for a typical section.</p>
<p>યોજના વેબસાઈટ પર સંપર્ક માહિતી</p>	<p>યોજના સાઈટ પર યોજના માહિતી દર્શાવતું પાટિયું</p>

61. ફરિયાદની અન્ય સ્થિતિઓમાં SWAGAT ઓનલાઈન, મીડિયા રિસ્પોન્સ સિસ્ટમ, વિજિલન્સ કમિશન, ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી બ્યૂરો અને એટીવીટી / જનસેવા કેન્દ્રો (સમાહર્તા) કલેક્ટર, સીએમ ઓફિસ દ્વારા પ્રાપ્ત થશે, જાહેર પ્રતિનિધિઓ તરફથી પ્રધાન કાર્યાલય વગેરે નો સંપર્ક કરી શકાય. અન્ય માહિતી આરટીઆઈ એક્ટ 2005 મુજબ યોગ્ય અધિકારી દ્વારા આર.ટી.આઈ પ્રાપ્ત થયે ના 30 દિવસની અંદર આપવામાં આવશે.

62. ફરિયાદ સંભાળવાની પ્રક્રિયાઓ, પ્રતિભાવ સમયગાળો, CHO ની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ, ફરિયાદ નોંધણીનું સ્વરૂપ.

૨૧.૪ ફરિયાદ નિવારણ યંત્ર (Grievance Redress Mechanism-GRM)

63. યોજના માટે એક ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) ની રચના કરવાની દરખાસ્ત છે, જે યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP)ની ફરિયાદો સાંભળશે અને તેનો નિકાલ કરશે. આ પ્રક્રિયાથી વિવાદોની નિકાલ થશે અને કોર્ટ કેસોની સંખ્યા ઘટશે. GRC જિલ્લા કક્ષાએ, જિલ્લા સમાહર્તા (કલેક્ટર) ના વડપણ હેઠળ આવી સમિતિઓની રચના કરશે. ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC)નીચેના સભ્યોની બનેલી હશે:

- જિલ્લા સમાહર્તા (કલેક્ટર) અથવા તેમના વતી નિયુક્ત કરવામાં આવેલા પ્રતિનિધિ જે સહાયક જિલ્લા કલેક્ટર હોય (મહિલા અધિકારીને અંગ્રતા આપવાની રહેશે);
- મહેસુલ વિભાગના જિલ્લા વિકાસ અધિકારી;
- P Uના કાર્યપાલક ઈજનેર
- પ્રતિનીધી કે જે સામાજિક ક્ષેત્રના/સ્થાનિક બિન સરકારી સ્વયંસેવી સંસ્થા (જે અમલીકરણમાં સામેલ ન હોય)/ એવી વ્યક્તિ કે જે આવા જ પ્રકારની બાબતોથી વાકેફ હોય અને તે/ તેણી ખુબજ આદરણીય અને પ્રશ્નો હલ કરવાની કુશળતા હોય (જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ / કલેક્ટર દ્વારા નીવડેલ હોય).

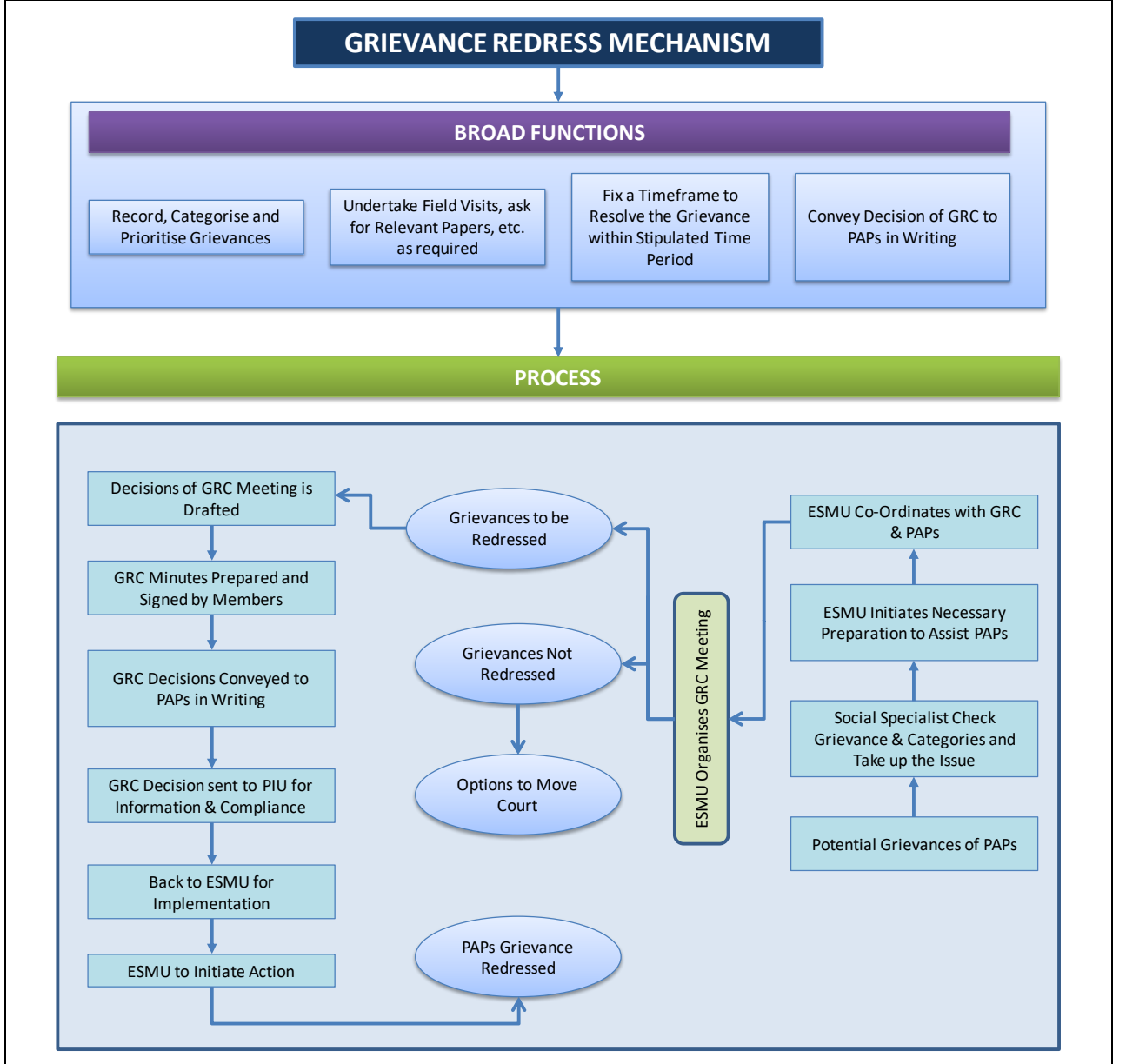
64. ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) ની કામગીરી / જવાબદારી નીચે મુજબ રહેશે : (i) પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) અને જમીન સંપાદનની સમસ્યાઓ દૂર કરવામાં યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP)ને સહાય કરશે; (ii) ફરિયાદોનો રેકર્ડ રાખશે અને નિયત સમયમાં તેમનો નિકાલ કરશે; (iii) PIU ને કોઈ પણ ગંભીર કેસ બાબતે જાણકારી આપશે.

65. પર્યાવરણીય અને સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ (ESMU), યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ ઓ (PAPs) ને ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) સમક્ષ પોતાની ફરિયાદ રજુ કરવામાં બધી જરૂરી સહાય પૂરી પાડશે. ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) 15 દિવસમાં ફરિયાદનો નિવેડો લાવશે. સામાન્ય રીતે GRC મહિનામાં એક વખત મળશે, પરંતુ જરૂર જણાય તો વધારે વાર પણ મળી શકે છે. EP ની ફરિયાદના નિકાલ માટે ૪૫ દિવસનો સમય અપાશે. યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) ને ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) નો નિર્ણય બંધનકર્તા નથી. આનો અર્થ એ નથી કે GRC, જો યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) કોર્ટનો રાહ અપનાવે તો, તેને નકારી શકે નહીં. GRCની મુખ્ય કામગીરી નીચે મુજબ છે:

- યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) ની ફરિયાદો રેકર્ડ કરવી, તેનું વર્ગીકરણ કરી તેની અંગ્રતા નક્કી કરવી અને તેને હલ કરવી. આવી ફરિયાદો જો પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R) ને લગતી હોય.
- ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) સ્થળ મુલાકાત લઈ શકે છે, યોજના સત્તાધીશ પાસેથી અને અન્ય સરકારી અને બિન-સરકારી એજન્સીઓ વિગેરે પાસેથી સંબંધિત માહિતી મેળવી શકે છે, જેથી યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ ઓ (PAPs) ની ફરિયાદ દૂર કરી શકાય.
- ફરિયાદના નિકાલ માટે ૪૫ દિવસની સમય મર્યાદા નક્કી કરવી.

- યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ ઓ (PAPs) ને ESMU દ્વારા તેમના કેસની સ્થિતિ વિશે જાણકારી આપવી અને તેમના નિર્ણયની યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) પૂર્વતા માટે જાણ કરવી.

66. ગુજરાત સરકાર દ્વારા વહિવટી હુકમોથી ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ (GRC) ની રચના કરવામાં આવશે. પર્યાવરણીય અને સામાજિક વ્યવસ્થાપન એકમ (ESMU) ની અમલીકરણ ની કામગીરી શરૂ થાય તે તારીખથી તે અમલી બનશે.

67. મિલકતોનો માલિકી હક સાબિત કરવા અને વળતરની રકમ નક્કી કરવામાટેના જરૂરી દસ્તાવેજો / જાણકારીની યાદી

68. યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) નીચેના દસ્તાવેજો / જાણકારી મિલકત પર પોતાની માલિકી સાબિત કરવા અને વળતરમાટે મૂલ્યાંકન કરાવવા, રજુ કરવા જોઈએ:

- જમીન રેકર્ડ [૭/૧૨ – ૮એ, ખેડૂત પોથી⁴];
- સંપાદનની હેઠળની જમીનની વિગતો જણાવતા પત્રક.
- જમીનનો મોજણી નંબર;
- ચુકાદાના હેતુમાટે જમીનનો વાસ્તવિક વિસ્તાર;
- જમીનનો પ્રકાર [નવા શરતની, જુના શરતની વિગેરે];
- જમીનની કક્ષા [ખેતિની (સિંચાઈવાળી), બાગાયત (બિન-સિંચાઈની, ક્યારી(બ્લોક, વિગેરે)].
- હિત ધરાવનાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ દાવાની વિગતો, અને પુરાવાના પત્રકો.
- દાવો કરનારનું નામ (માલિક, લીઝ રાખેલ કે ભાડુઆત, વિગેરે);
- દાવો (જમીનનો વિસ્તાર, વૃક્ષોની સંખ્યા, બાંધકામોનો વિસ્તાર અને અન્ય વિગતો, અન્ય નુકસાનની વિગતો);
- યોજના અમલીકરણ એકમ(PIU), દ્વારા આપવામાં આવેલ ઓળખપત્ર અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા તેની ફેર ચકાસણી.
- વળતરની રકમ જમા કરાવવા માટે બેંક એકાઉન્ટની વિગતો.

અ.૫ વળતર અને મદદ અંગે કાર્ય પદ્ધતી

69. ESMU જમીન સંપાદન અધિકારી (LAO) દ્વારા જમીનની સંયુક્ત ચકાસણી માટે સરળતા રહેશે. અસરગ્રસ્ત જમીનની અંદરની મિલકતોનું મૂલ્યાંકન સંબંધિત વિભાગો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે. અમલીકરણ (NGO) મિલકતોનું મૂલ્યાંકન કરવામાં મદદ કરશે.

70. સૂક્ષ્મ યોજના દરેક અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ માટે તૈયાર કરવામાં આવશે. સૂક્ષ્મ યોજના માં જમીન અસરગ્રસ્ત વિસ્તારની વિગતો અને તેના માટે પુનઃસ્થાપન નીતિ ફેમવર્ક મુજબ ઉમેદવારો સાથે (અસરગ્રસ્ત જમીન અંદર સ્થિત વિવિધ અસ્કયામતો માટે વળતર સહિતના) તે જ માટે વળતર હશે. (NGO) સૂક્ષ્મ યોજના તૈયાર કરશે.

71. માલિકો (માલીકીની નથી તેવા કિસ્સામાં કેવળ અસ્કયામતો) માટે જમીન અને અન્ય અસ્કયામતો માટે વળતર મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા તેમાં વિતરિત કરવામાં આવશે.

માલિકો અને માલીકીની નથી બંને માટે ઉમેદવારી જોગવાઈઓ મુજબ સહાય PIU દ્વારા તેમાં વિતરિત કરવામાં આવશે.

72. જમીન અથવા અન્ય અસ્કયામતો મૂલ્યાંકન આધારિત અંદાજ દરમિયાન ફરિયાદ ઊભી થાય તેને ફરિયાદ નિવારણ સમિતિ સમક્ષ તકરારનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે. આ પણ એનજીઓ દ્વારા સવલત કરવામાં આવશે.

⁴ ખેડૂત પોથી એ પુસ્તિકા છે જ્યાં જમીનની માલિકીની વિગતો, જે વ્યક્તિગત ખેડૂતોની હોય, તેનો રેકર્ડ રાખવામાં આવે. ખેડૂત પોથીની જાળવણી મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે, અને તે દરેક ખેડૂતને આપવામાં આવે છે.

જી.૬ તાલીમ અને કાર્યક્ષમતા વધારવા માટેનું તંત્ર

73. યોજનાના કર્મચારીઓની તાલીમ અને તેમનો વિકાસ એ GSHP-IIના અમલીકરણનો જ એક આવશ્યક ભાગ છે. રાજ્ય કક્ષાએ (PIU), તાલીમની જરૂરિયાતની વિગતો તૈયાર કરશે, પ્રાદેશિક કક્ષાએ અને ક્ષેત્રિય કક્ષાએ)મા અને મ.વિભાગની વિભાગીય કચેરીઓ(તાલીમની જરૂરિયાતની વિગતો ચકાસણી, જેના આધારે તાલીમ મોડ્યુલ તૈયાર કરવાના રહેશે. તેનો હેતુ (i)RAP /HPPના અમલ માટે કર્મચારીઓને તૈયાર કરવા; (ii) કર્મચારીઓમાં જાગૃતિ લાવવી, અમલમાટેના સાધનો પૂરા પાડવા અને વ્યવસ્થાપન કાર્યરીતિની સામગ્રીના સેટ બધા વિભાગોને પૂરા પાડવા; અને (iii) મહત્વના કર્મચારીઓમાં કાર્યક્ષમતા વધે તે માટે તેમને કક્ષા અનુસાર તાલીમ આપવી.

74. તાલીમ અને કાર્યક્ષમતા વધે તેમાટેના વિષયોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

- a. સામાજિક અને પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની સમસ્યાઓ (રાજ્ય કક્ષાએ/રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ/ આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન (R&R)ની નીતિઓ) (મહિલાઓની ભાગીદારી, ગરીબીનું મૂલ્યાંકન, ગરીબી નિવારણ કાર્યક્રમ, હાઇવે પરના રોગો, માર્ગ સુરક્ષા, પારદર્શિતા, માહિતી અધિકાર);
- b. જમીન સંપાદન (કાયદાઓ, નીતિઓ, જમીનોની કિંમત કાઢવી, પુનઃસ્થાપનના અભિગમનું મૂલ્ય, / બજાર કિંમત, સંસ્થાકીય મીકેનીઝમ વિગેરે);
- c. સામાજિક અસરનું મૂલ્યાંકન (SIA) અને RAP / HIV / AIDS પ્રત્યે જાગૃતિ, અટકચાતનું આયોજન (સામાજિક સ્કીનીંગ, સેન્સસર્વે,સામાજિક-આર્થિક સર્વે કાર્યપદ્ધતિ, કેન્દ્રિત સમૂહ ચર્ચા, સંસ્થાકીય સર્વે, નિઃશુલ્ક અગાઉથી જાણકારી આપીને પરામર્શ, માહિતી માહિતી વિશ્લેષણ રિપોર્ટ તૈયાર કરવા);
- d. પુનઃસ્થાપન નીતિનું માળખું (યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP)ની કક્ષા, અસરની કક્ષા, મિલકતોનું મૂલ્યાંકન, (જમીન, બાંધકામ, ઊભા પાક, વૃક્ષો, સામુદાયિક મિલકતો વિગેરે), મળવાપાત્ર અધિકારો, મહિલાઓ અને કમજોર વર્ગો, હંગામી અસરો, બાંધકામ દરમ્યાન તોડફોડ અને નુકસાન અને તેના શમનના ઉપાયો);
- e. RAP / HPPનું અમલીકરણ (યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ (PAP) ડેટાબેઝને અદ્યતન બનાવવું, અસરગ્રસ્ત માળખાઓ, જમીન અને અસરગ્રસ્ત વસ્તીની સંયુક્ત ચકાસણી, માઈક્રો પ્લાન તૈયાર કરવું, ફરિયાદ નિવારણની કાર્યપદ્ધતિ, ઘર્ષણના ઉકેલના પેકેજીસ, સહાય અને તાલીમ જેથી આજીવિકા પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાય, સામાજિક સુરક્ષાના અમલ પર દેખરેખ).

75. તાલીમ કાર્યક્રમો, સ્થાનિક રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય કક્ષાની સંસ્થાઓ અને સામાજિક વ્યવસ્થાપનના વિવિધ પાસાઓના અને સુરક્ષા સમસ્યાઓના નિષ્ણાતો દ્વારા ચલાવવામાં આવશે. આગેવાન સંસ્થાઓ દ્વારા ભારતમાં આપવામાં આવતા સામાજિક વ્યવસ્થાપન અને સામાજિક સુરક્ષા પર તાલીમ કાર્યક્રમની જાણકારી પણ યોજના અમલીકરણ એકમ(PIU) મેળવશે, અને યોજનાના કર્મચારીઓ માટે તાલીમની વ્યવસ્થા કરશે. માર્ગ અને મકાન વિભાગના એન્જિનિયરની સામાજિક સુરક્ષા વ્યવસ્થાપન અંગેની કાર્યક્ષમતા વધારવા, મા.અને મ.વિભાગે છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી સામાજિક સુરક્ષાની વિવિધ તાલીમોમાં અને કાર્યક્ષમતા વધારવાના કાર્યક્રમોમાં મોકલી રહ્યા છે.

૨૨ દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન

76. યોજના નિયંત્રક તજજ્ઞ (પીએમસી) ની સહાયથી યોજના અમલીકરણ એકમ સામાજિક સલામતિના પગલાંઓના અમલીકરણ બાબત આંતરિક મોનીટરીંગ કરશે. પુનર્સ્થાપન નીતિ અમલીકરણ વ્યવસ્થાની ગુણવત્તા સુધરે તે માટે ઇલેક્ટ્રોનિક મોનીટરીંગ સીસ્ટમ (ઈ-રેપ-ટુલ) વિકસાવી મોબાઈલ અને વેબ આધારીત વ્યવસ્થામાં ઉમેરી છે. ઇલેક્ટ્રોનિક આધારીત મોનીટરીંગ સીસ્ટમના હેતુઓ નીચે મુજબ છે.

- યોજના અસરગ્રસ્ત બધી વ્યક્તિઓના દરેકના કેસ ના મોનીટરીંગમાં પારદર્શકતા જળવાય.
- પ્રવૃત્તિ અમલીકરણમાં બિન જરૂરી વિલંબ ન થાય.
- નિર્ણય લેવાના દરેક પગલાં અને તેના અમલીકરણનું મૂલ્યાંકન થાય તથા તેનું ઓડીટ થાય.

77. મોબાઈલ અને ડેસ્ક ટોપ પ્રવૃત્તિ અને તેના ફળ મળ્યાનો વાસ્તવિક સમય જાણવા મળે તે નિશ્ચિત કરવાની જવાબદારી ઇલેક્ટ્રોનિક આધારીત મોનીટરીંગ સીસ્ટમ (ઈ-રેપ-ટુલ) નિભાવે છે. આથી આવશ્યક દસ્તાવેજોની કેન્દ્રીય લાયબ્રેરી ઉપલબ્ધ થાય છે અને તે વડે શક્ય તેટલા ઓછા સમયમાં જોઈતા પ્રકારની ખરી માહિતી તમામ સંબંધિત વ્યક્તિઓને મળી રહે તે નિશ્ચિત કરે છે. આમ આ ઇલેક્ટ્રોનિક આધારીત સીસ્ટમથી જરૂરી માહિતી/ ડેટા સહેલાઈથી ઉપલબ્ધ બને છે અને તેથી નિર્ણયો લેવામાં ઝડપ દ્રશ્યતા અને પ્રદાન શક્ય બને છે.

78. પુનઃસ્થાપન કામગીરી આયોજન (RAP) માં લક્ષ્યાંકો અને સીમા ચિહ્નો નક્કી કરવામાં આવશે જેથી પુનઃસ્થાપન કાર્યક્રમ હેઠળના હેતુઓ પ્રાપ્ત કરી શકાય. આ લક્ષ્યાંકો અને સીમા ચિહ્નો અને આ મુજબ રહેશે. (i): સૂચિત ધોરણો, જેમાં યોજનામાં સામેલ સામગ્રી, ખર્ચ, રોકવામાં આવેલ કર્મચારીઓ વિગેરેની

79. માહિતી હોય; (ii) પરિણામોના નિર્દેશકો, જે PAP ની સંખ્યા બતાવે જેમને વળતર અને સહાય ચુકવવામાં આવેલ હોય, તાલીમ આપવામાં આવી હોય, ચુકવણીની વિગતો વિગેરે અને (iii) અસરના નિર્દેશકો, જે યોજનાની સમુદાયો પર લાંબા ગાળાની અસર બતાવતા હોય.

80. સીમા ચિહ્નો અને નિર્દેશકો, મર્યાદિત સંખ્યામાં હશે, અને સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક પ્રકારની માહિતી હશે. પહેલા બે પ્રકારના નિર્દેશકો, જે કાર્યપદ્ધતિ સાથે સંબંધિત છે, તે યોજના સંચાલનને પ્રગતિ અને પરિણામો ને જાણ કરવા માટે છે, તેના પર દેખરેખ રાખવામાં આવશે, અને જરૂર જણાય, કે વિલંબ અથવા કોઈ સમસ્યા ઉદભવે તો કાર્યક્રમોમાં ફેરફાર કરવામાં આવશે. આ દેખરેખના પરિણામો અહેવાલમાં સામેલ કરવામાં આવશે.

જે યોજના અમલીકરણ એકમ (PIU), ને નિયમીત રીતે રજૂ કરવામાં આવશે. ભાગીદારી માં દેખરેખ રાખવાની જોગવાઈ કરવામાં આવશે, જેમાં PAPs ને સામેલ કરવામાં આવશે.

૨૩ બાંધકામના કામોમાં સંકલન અને પ્રમાણિત કરવું

81. પુનઃવસનના કાર્યક્રમોનું સંકલન બાંધકામના કામોની સમય સારણી સાથે કરવામાં આવશે. જરૂરી સંકલન કોન્ટ્રાક્ટરની શરતોનો ભાગ છે, અને માલસામાનની ખરીદી અને ટેન્ડરના પરિશિષ્ટોમાં તેનું ધ્યાન રાખવામાં આવશે. તેનું કોન્ટ્રાક્ટ આપતી વખતે, અને તૈયાર થયેલા Coa વિભાગોને મુક્ત કરતી વખતે, અને PAP ને સહાય આપવામાં, જેથી બાંધકામ શરૂ થતા પહેલાં વળતર લઈને તેઓ પોતાની મિલકતો છોડીને અન્યતર જાય અને તેમને બિનજરૂરી તકલીફ ન પડે.

82. કોન્ટ્રાક્ટ આપતા પહેલાં અને ટેન્ડરો સ્વીકારતા પહેલાં કરવાના કાર્યોમાં આ કામો સામેલ છે: (i) ગુજરાત સરકાર દ્વારા પુનર્વસનના આયોજનને મંજૂરી મળવી જોઈએ; (ii) વેબસાઇટ પર અને અન્ય જાહેર જગ્યાઓ પર, જ્યાં સ્થાનિક લોકો જોઈ શકે તે રીતે એક્શન પ્લાન મૂકવામાં આવે; (iii) ખાનગી જમીન સંપાદનનું પ્રથમ જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ થવું જોઈએ; (iv) પાત્રતા ધરાવતા યોજનાથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ(PAP) ને ઓળખપત્રો આપી દેવામાં આવે.

83. કોન્ટ્રાક્ટરને જમીન સોંપતા પહેલા પૂરા કરવાના કામો : (i) ખાનગી જમીનનું સંપાદન કાર્ય પુરું થવું જોઈએ, અને જમીનનું વળતર અને નિયત ધોરણો મુજબની સહાયની ચુકવણી થવી જોઈએ; અને (ii) સરકારી જમીનની તબદીલીની કામગીરી પૂરી થવી જોઈએ, અથવા જમીનની માલિકી હોય તેવી એજન્સીઓ પાસેથી ના વાંધા પ્રમાણપત્ર મળી જવું જોઈએ.

૨૪ પુનર્વસનનો અંદાજ

84. બાંધકામો, વૃક્ષો, અને પાક, વિવિધ પુનઃસ્થાપન મદદ, પુનર્વસવાટ અને સમુદાય અસ્કયામતો અને સાંસ્કૃતિક અસ્કયામતોને ફેરબદલ-બદલી, સંસ્થાકીય ખર્ચ, અમલીકરણ અંગે ખર્ચ, RAP ના અમલીકરણ ની એજન્સી, મૂલ્યાંકન સલાહકારો, રોકાવા, વળતર વગેરે માટે વિગતવાર માહિતી નો આ પુનઃસ્થાપન અંદાજમાં સમાવેશ થશે. તમામ પુનઃસ્થાપન તથા પુનર્વસવાટ (R&R) ને લગત સહાય ને રોકડમાં ચુકવવા સરકારની તિજોરી પહોંચી વળશે. અન્ય ખર્ચો જેમ કે મૂલ્યાંકન સલાહકારો (નીમવા), માલસામાન, અને પુનઃસ્થાપન તથા પુનર્વસવાટ-RAP અમલીકરણ કામો માટે ના ખર્ચ બેંકમાંથી ખર્ચ પ્રાપ્ત કરવાની નિયત વિધિ અનુસરીને મેળવી શકાશે.